

Økonomiplan for 2026 — 2029

Hvaler

Kommunestyrets vedtak

Fergeanløp Søndre Sandøy

Innhold

Økonomiplan for 2026 — 2029.....	1
Hvaler	1
Kommunedirektørens forord	5
Plan- og styringssystemet.....	7
Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027	9
FNs bærekraftsmål og kommunens samfunnsplan	10
Årshjul.....	10
God styring koster	12
Utviklingstrekk og hovedgrep i planperioden	12
Utviklingstrekk.....	12
Hovedgrep i planperioden	16
Samfunnsplan og prioriterte mål for perioden	20
Befolkningsutvikling	31
Befolkningsutvikling i Hvaler kommune 2024 og 2025 - kortsiktige utfordringer.....	33
Lokalsamfunn og næringsutvikling.....	34
Næringsutvikling	34
Miljø og klima	35
Kommunikasjon	38
En mer digital kommune	39
Organisasjon og HR	41
Økonomiske forutsetninger for budsjettet.....	44
Regjeringens forslag til statsbudsjett 2026 og det økonomiske opplegget for kommunesektoren	46
Andre forutsetninger for handlingsplan 2026-2029 og årsbudsjett 2026.....	48
Utvikling i måltall.....	50
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	51
Langsiktig gjeld i prosent av brutto driftsinntekter	52
Netto renteeksponering i prosent av brutto driftsinntekter	52
Fri egenkapital drift (disposisjonsfond) i prosent av brutto driftsinntekter	53
Justering for lønns- og prisvekst samt renteforventning.....	54
Hovedtallene i budsjettforslaget.....	55
Økonomisk utvikling i planperioden	56
Vurdering av den økonomiske utviklingen.....	56
Investeringer i økonomiplanen	56
Oversikt Investering og finansiering.....	56

Verbalvedtak	57
Verbalvedtak	57
Kommunens tjenesteområder	57
Lederstøtte og stab	58
Fordeling på hovedart	58
Fordeling på enhet (tabell)	59
Beskrivelse av dagens virksomhet.....	60
Utfordringer og strategi	62
Oppvekst og kultur	64
Fordeling på hovedart	64
Fordeling på enhet (tabell).....	65
Beskrivelse av dagens virksomhet.....	66
Utfordringer og strategi	70
Teknisk.....	73
Fordeling på hovedart	73
Fordeling på enhet (tabell).....	74
Beskrivelse av dagens virksomhet.....	75
Utfordringer og strategi	77
Helse og Friskliv	81
Fordeling på hovedart	81
Fordeling på enhet (tabell).....	82
Beskrivelse av dagens virksomhet.....	83
Utfordringer og strategi	95
Vedlegg.....	103
Vedlegg – Forskriftsrapporter	104
Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd	104
Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd	105
Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd	106
Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd	107
Økonomisk oversikt drift etter § 5-6.....	110
§5-7 Oversikt over gjeld og andre vesentlige forpliktelser	112
Vedlegg - Investeringer per program	112
Andre investeringer.....	112
Selvkost.....	114
Andre investeringer.....	114

Økonomiplan for 2026-2029

Lederstøtte og stab	114
Oppvekst og kultur	114
Teknisk.....	115
Helse og Friskliv	116
Selvkost.....	117
Teknisk.....	117

Kommunedirektørens forord

Kommunene står overfor krevende tider. 58 % av landets kommuner hadde i 2024 et negativt netto driftsresultat. Det forteller at mange kommuner opplever at veksten i inntekter ikke lenger strekker til for å dekke alle utgifter. 27 kommuner er i dag registrert i ROBEK (Register om betinget godkjenning og kontroll). Dette er kommuner som har så store utfordringer at de er underlagt særskilt oppfølging fra statsforvalteren. Antallet forventes å øke markant de neste årene.

Kommunene presses fra flere kanter. Staten vedtar stadig nye lover og forskrifter som kommunene skal leve opp til. Opplevelsen lokalt er at departementer og direktorater jobber for optimale løsninger innenfor sine ansvarsområder, men intet departement eller direktoratet har ansvar for helheten og sørger for noen form for samordning av alle kravene. Sentrale folkevalgte har høye ambisjoner for nasjonal politikk, men opplevelsen ute i det store flertall av norske kommuner er at dette ikke følges opp med tilstrekkelig bevilgninger til kommunene. Dette bidrar til frustrasjon og dårlig dialog mellom stat og kommune. Ulike interesseorganisasjoner og innbyggerne selv er samtidig mer beviste sine rettigheter. I sum bidrar dette til økt press på tjenestene.

Også lokale beslutninger i form av store investeringer over flere år legger press på kommuneøkonomien og gjør at kommunene nå opplever «å stå i strekk». Lånegjelden for kommunene samlet sett har økt betydelig siden finanskrisen i 2008 hvor renten falt til et nivå hvor det ble veldig attraktivt for kommunene å finansiere investeringer gjennom lån i stedet for egenkapital. Hvaler kommune er en av disse. Store investeringer over kort tid innebærer at vi overleverer en stor utfordring til kommende generasjoner når mange bygg og anlegg en gang i fremtiden må fornyes samtidig. Når renten på relativt kort tid er mangedoblet fra sitt laveste nivå, strever mange kommuner med en markant vekst i utgiftene til renter og avdrag. Dette krever at midler må flyttes fra drift av tjenester til finans. I løpet av de siste årene har våre renteutgifter økt med over 30 mill. kroner.

Kommunenes Sentralforbund (kommunens interesseorganisasjon – KS) har over lengre tid presset på for å gjøre noe med dette forventningsgapet. Det har resultert i at staten selv nå har erkjent at summen av krav og forventninger til kommunene rett og slett har blitt for mye og har besluttet å nedsette en kommunekommisjon. Kommisjonens mål er foreslå endringer i statens styring av kommunen for å sikre at kommunene kan bruke ressursene mer effektivt og fleksibelt, samtidig som de kan fortsette å levere gode velferdstjenester til innbyggerne. Kommunalministeren har selv uttalt at «summen av krav og oppgaver ikke er bærekraftig». Spørsmålet er om kommunene gjennom det arbeidet som nå er i gang vil oppleve reelle endringer.

Generalistkommuneutvalget, som avla sin rapport i 2023 foreslo 12 tiltak, inkludert mindre statlig detaljstyring. Som kommunedirektør gjennom 10 år har jeg ikke merket noe til det, eller for den saks skyld konkrete resultater av de 11 andre forslagene som utvalget kom med. La oss derfor håpe at kommunekommisjonen ikke bare blir nok en statlig kommisjon eller utvalg uten merkbare resultater for kommunene.

Vi lever lenger, blir flere eldre og flere syke eldre. Befolkningsprognoser viser at denne utviklingen vil akselerer i årene fremover. Samtidig synker den yrkesaktive andelen av befolkningen. Det gjør at færre vil bidra til å finansiere våre offentlige velferdstjenester. For Hvaler kommune er ikke eldrebølgen noe som ligger frem i tid. Den er her nå. Med vår skjevfordelte demografi i forhold til landsgjennomsnittet er vi fremst i rekken av kommuner som opplever en betydelig økning i antall eldre som har behov for tjenester fra kommunen. Gjennom det siste halvannet året frem mot 01.07.25 økte antall eldre i aldersgruppen 80-84 år med 45 %. Samtidig var det for første gang på mange år en merkbar nedgang i befolkning, særlig i aldersgruppen 40-60 år. Dette øker presset på tjenestene innenfor Helse- og omsorg og påvirker samtidig kommunens skatteinntekter negativt.

Økonomiplan for 2026-2029

Konkurransen om arbeidskraften innen omsorgsyrkene øker. Utfordringen fremover vil være at det samlet sett ikke vil være nok hender, ei heller nok penger til å drive som vi gjør i dag. Vi må derfor fortsette å lete etter muligheter for å effektivisere tjenestene, dreie ressursbruken og ikke minst begrense gjeldsveksten for å unngå at renter og avdrag «spiser» en enda større del av inntektene. Den eneste delen av våre tjenester som får en reell styrking i 2026 er helse- og omsorgstjenesten. Øvrige tjenester må forhold seg til noe reduserte rammer.

Budsjettet for 2026 balanserer med et lite overskudd på 0,9 mill. kr. I realiteten burde det være om lag 15 mill. kr for igjen å kunne bygge opp et disposisjonsfond som buffer mot uforutsette utgifter, svikt i inntekter og egenkapital i investeringer. Det er det ikke rom foruten utgiftsreduksjoner som vil gi store konsekvenser for tjenestene.

I budsjettet for 2025 ble det foreslått å starte arbeidet med bygging av 7 nye sykehjemsplasser på Dypedalåsen. Som følge av den økonomiske situasjonen i kommunen er ikke dette lenger inne på budsjettet hverken i 2025 eller 2026, til tross for at behovet er stort. Ei heller er det rom for bygging av nye boliger innenfor ressurskrevende tjenester. At investeringer på flere områder skyves ut i tid betyr et oppdemmet behov for å gjøre investeringer på et senere tidspunkt.

Mange kommuner har den senere tid lagt frem budsjettforslag for 2026, som innebærer drastiske kutt i tjenestene. Særlig går dette utover forebyggende tjenester, som ikke er lovpålagt. For i hovedsak å kunne videreføre de tjenester Hvaler kommune gir overfor befolkningen i dag, men samtidig styrke Helse- og omsorg, er det lagt opp til en økning i eiendomsskatten på bolig- og fritidseiendommer på 7,6 %. Det tilsvarer lønns- og prisveksten i kommunal sektor i 2025 og 2026. Alternativet er ytterligere kutt i tjenestene. På den annen side økes gebyrene for vann, avløp og renovasjon med kun 2,6 % i 2026 etter en reduksjon på 2,5 % i 2025. Det innføres eiendomsskatt på næring fra 2027, på lik linje med de aller fleste andre kommuner i landet, som har eiendomsskatt på bolig- og fritidseiendommer.

Det overordnede målet for kommuneøkonomien i 2026 er det samme som for 2025 – å konsolidere den økonomiske stillingen ved å unngå underskudd på drift, videreføre et stabilt tjenestetilbud overfor innbyggere, fritidsbeboere og næringsliv og samtidig dreie ressursbruken i takt med vår største utfordring som kommune – endringer i befolkningssammensetningen.

Det er ledere og øvrige ansatte i Hvaler kommune sammen med lokale folkevalgte som må finne løsninger på de utfordringer som vår kommune står overfor. Jeg opplever at vi har et kommunestyre som er sitt ansvar bevisst og hvor det gjennomgående er god dialog og samarbeid mellom administrasjon og politikk. Det er etter min mening helt avgjørende for at vi igjen skal komme oss over på «trygg grunn». Politikk er å ville, men samtidig ha mot til å prioritere. Det er nå enda viktigere, men samtidig vanskeligere, enn på lenge.

Hvaler, 06.11.25

Rune Antonsen (s)

Kommunedirektør

Plan- og styringssystemet

Plan- og styringssystemet i Hvaler kommune består av en rekke styringsaktiviteter. I et langsiktig perspektiv styres kommunen etter overordnede planer og andre strategidokumenter. I et mer kortsiktig tidsperspektiv er det vanlig å snakke om styringsaktiviteter som inngår i et årshjul.

Planstrategi

Kommunestyret skal minst én gang i hver valgperiode, og senest innen ett år etter konstituering, utarbeide og vedta en kommunal planstrategi, jf. plan- og bygningsloven § 10-1. En planstrategi er i realiteten en plan for hvilke planer som skal prioriteres i den kommende 4-årsperiode. Planstrategien bør beskrive utfordringsbildet og omfatte en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, herunder langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorenes virksomhet og en vurdering av kommunens planbehov i valgperioden. Arbeidet med kommunal planstrategi forutsetter bred involvering av offentlige myndigheter samt innbyggere, organisasjoner og næringsliv i kommunen.

Ved behandlingen skal kommunestyret ta stilling til om gjeldende kommuneplan eller deler av denne skal revideres, eller om planen skal videreføres uten endringer. Kommunestyret kan herunder ta stilling til om det er behov for å igangsette arbeid med nye arealplaner i valgperioden, eller om gjeldende planer bør revideres eller oppheves.

Utarbeiding og behandling av kommunal planstrategi kan slås sammen med og være del av oppstart av arbeidet med kommuneplanen.

Ny planstrategi ble vedtatt av kommunestyret 08.05.25. Samtidig ble det vedtatt planprogram for arbeidet med kommuneplanens arealdel.

Kommuneplanen med handlingsdel

Kommuneplanen

Kommuneplanen er hjemlet i plan- og bygningsloven og består av en samfunnsdel og en arealdel. Kommuneplanens arealdel skal understøtte ønsket samfunnsutvikling i kommunen.

Kommuneplanen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver, og bør omfatte alle viktige mål og oppgaver i kommunen. Den skal ta utgangspunkt i den kommunale planstrategien og legge retningslinjer og pålegg fra statlige og regionale myndigheter til grunn. Det kan utarbeides kommunedelplaner for bestemte områder, temaer eller virksomhetsområder.

Kommuneplanen skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer og revideres årlig. Økonomiplanen etter kommuneloven kan inngå i eller utgjøre handlingsdelen. I Hvaler kommune utgjør økonomiplanen og kommuneplanens handlingsdel ett dokument kalt «Handlingsplan med økonomiplan 2026-2029». Årsbudsjettet for 2026, hvor kommunestyret fatter bindende vedtak for inntekter og utgifter, utgjør første året i økonomiplanen.

Plan- og bygningsloven understreker sammenhengen mellom det langsiktige og kortsiktige planperspektivet. I handlingsplanen ble det derfor fra 2023 tatt inn et eget kapittel for å synliggjøre hvordan satsinger og prioriteringer i den kommende 4-årsperioden understøtter mål og strategier i

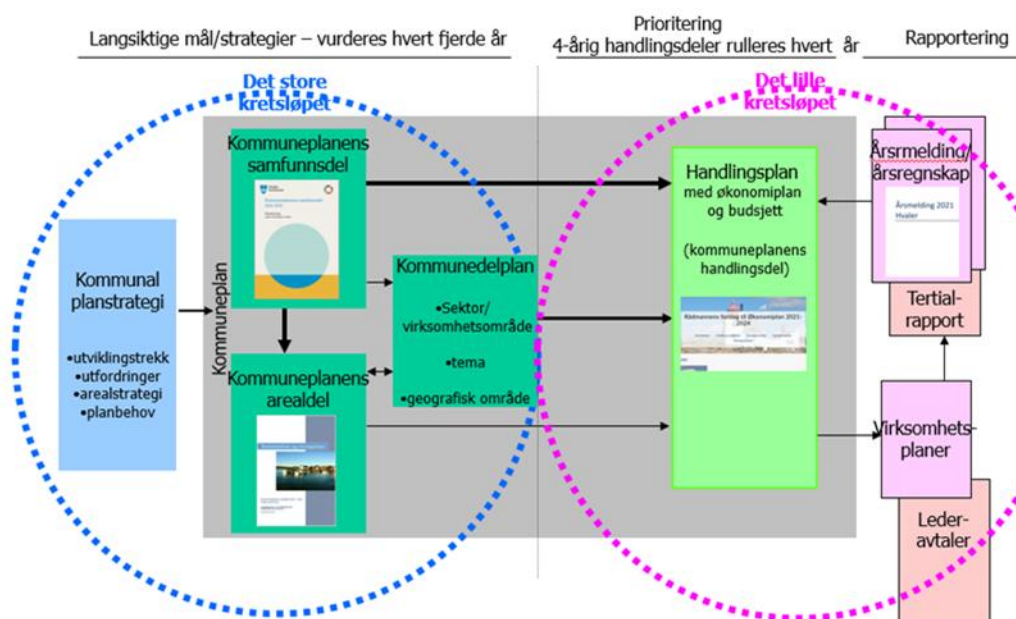
kommuneplanens samfunnsdel. Oversikten er ingen fullstendig oversikt over alt kommunen gjør som kan knyttes til målene i samfunnsplanen, men primært en beskrivelse av hva som vil ha et særskilt fokus gjennom året. Oversikten kan ha mangler, i den forstand at det er flere tiltak som burde vært med, men representerer en videreutvikling av det arbeidet som ble påbegynt i 2023 for å synliggjøre sammenhengen mellom kommuneplanens samfunnsdel og den årlige handlingsplanen med økonomiplan.

For å forsterke fokuset på at det er kommunens oppgaver og hvordan vi løser disse som er det sentrale i handlingsplanen, mens økonomiplan med årsbudsjettet først og fremst er et virkemiddel, er plandokument benevnt «Handlingsplan med økonomiplan 2026-2029 og årsbudsjett 2026».

Figuren nedenfor illustrerer sammenhengen mellom det langsiktige og kortsiktige tidsperspektivet i kommunens plansystem. Kjernen i det store kretsløpet er kommuneplanen med samfunnsdel og arealdel. Planhorisonten er ofte 10-20 år. For kommunedelplaner som omhandler et bestemt tjenesteområde, et tema eller et geografisk område er planhorisonten normalt noe kortere, gjerne 4-16 år.

Handlingsplan med økonomiplan

De overordnede planene gir føringer for det lille kretsløpet. Her er det handlingsplan med økonomiplan og årsbudsjett som står i fokus. Planhorisonten er normalt fire år da økonomiplan etter loven skal omfatte minst de fire neste budsjettårene. Når kommunestyret vedtar handlingsplan med økonomiplan, er det kun det første året som er bindende. De øvrige årene kan betraktes som et langtidsbudsjett som normalt vil bli omarbeidet ved neste årlige rullering av planen ved utgangen av hvert kalenderår.

Gjeldende planer med betydning for handlingsplan

Planer er det viktigste verktøyet for utforming av politikk og samtidig helt sentralt som grunnlag for styring av en kommune både på kort og lengre sikt.

Følgende planer ligger til grunn for utarbeidelse av Handlingsplan med økonomiplan for perioden 2026-2029:

- Planprogram for kommuneplanens samfunnsdel 2020-2031 med kommunal planstrategi for Hvaler 2025-2028
- Kommuneplanens samfunnsdel 2021-2023
- Kommuneplanens arealdel 2019-2031
- Kommunedelplan for kulturminner 2018-2030
- Kommunedelplan for klima og miljø 2016-2028
- Strategisk havneplan 2018-2028
- Kommunedelplan for Skjærhalden

Kommunen har i tillegg flere planer som allerede er utgått og skulle vært revidert. Det kan dessuten være nye områder hvor det er ønskelig å utarbeide planer. Kommunen står derfor foran et omfattende arbeide med å revidere eksisterende og utarbeide nye planer. Kommunens prioritering av planer fremgår av gjeldende planstrategi.

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027

Regjeringen legger hvert fjerde år fram nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging for å fremme en bærekraftig utvikling i hele landet (<https://www.regjeringen.no/contentassets/d71a3e61e774485fb4a98cab9255e53f/no/pdfs/nasjonale-forventninger-2023-2027-bokmaal.pdf>). Dokumentet skal etter plan- og bygningsloven legges frem i forkant av at nye fylkesting og kommunestyre utarbeider nye regionale og kommunale planstrategier. Dokumentet gir kommunene og fylkeskommunene oversikt over de viktigste føringene fra staten. Målet er at det skal bidra til effektive planprosesser og færre innsigelser i planarbeidet.

I dokumentet settes den nasjonale politikken i sammenheng med 2030-agendaen og FNs 17 bærekraftsmål (<https://sdgs.un.org/2030agenda> og <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>). Dette skal tydeliggjøre behovet for oppgavesamordning og helhetlig løsninger i planleggingen. Nasjonal, regional og kommunal planlegging skal bygge opp under bærekraftsmålene og de nasjonale klima- og miljømålene, lokalt folkestyre og mulighetene for verdiskapning og bosetting i hele landet. Grønn omstilling, jordvern samt samfunnstrygghet og beredskap er også framhevet som viktige temaer i planleggingen. Staten ønsker gjennom dokumentet å tydeliggjøre handlingsrommet til fylkeskommuner og kommuner, innenfor rammen av nasjonal politikk, og få fram at planleggingen skal tilpasses regionale og lokale forhold gjennom åpne og kunnskapsbaserte planprosesser.

2030-agendaen har fem overordnede perspektiver, som er valgt som utgangspunkt for kapitteinndelingen i forventningsdokumentet. Hensikten er å vise sammenhengen mellom bærekraftsmålene, den nasjonale politikken og regional og kommunal planlegging:

- Samarbeid og samordning i planleggingen
- Trygge og inkluderende lokalsamfunn
- Velferd og bærekraftig verdiskapning
- Klima, natur og miljø for framtiden
- Samfunnssikkerhet og beredskap

De regionale og lokale myndighetene har sentrale oppgaver med å håndtere disse utfordringene og sørge for at planlegging er et av de viktigste verktøyene. Det gjelder alle kommuner, uavhengig av størrelse og kompetanse.

Nærmere om FNs 17 bærekraftsmål

Regjeringen har bestemt at FNs 17 bærekraftsmål, som Norge har sluttet seg til, skal være det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største utfordringer. Det er derfor viktig at bærekraftsmålene er en del av grunnlaget for samfunns- og arealplanleggingen.

FNs 17 bærekraftsmål ble vedtatt høsten 2015 som verdens felles arbeidsplan mot 2030. Planen handler blant annet om å sikre sosial rettferdighet, god helse, unngå redusert naturmangfold og bremse klimaendringer. Bærekraftsmålene ser miljø, økonomi og sosial utvikling i sammenheng. Målene skal vise vei mot en bærekraftig utvikling på kort og lang sikt.

Regjeringen er opptatt av at utfordringer og muligheter varierer fra sted til sted. Nasjonale forventninger må derfor forstås i den lokale sammenhengen når planer utarbeides og gjennomføres.

FNs bærekraftsmål og kommunens samfunnsplan

Samfunnsplanen for Hvaler kommune er delt inn i tre satsingsområder relatert til de FNs 17 bærekraftsmål:

- Miljø og klima i Hvaler kommune
- Sosiale forhold i Hvaler kommune
- Økonomisk bærekraft i Hvaler kommune

Under hvert satsingsområde analyseres lokale utfordringer og utviklingsmuligheter. Kommunestyret har i tillegg vedtatt hovedmål, delmål og strategier. Behov for utvidelse av kunnskapsgrunnlaget må sees i sammenheng med de utfordringer som beskrives under hvert satsingsområde.

Årshjul

Et årshjul er en systematisering av aktiviteter som er viktig for styring av kommunen innenfor et kalenderår. Årshjulet omfatter aktiviteter som både har betydning for administrativ og politisk styring. Det er dessuten aktiviteter som er viktig for overordnet styring av hele kommunen så vel som styring av

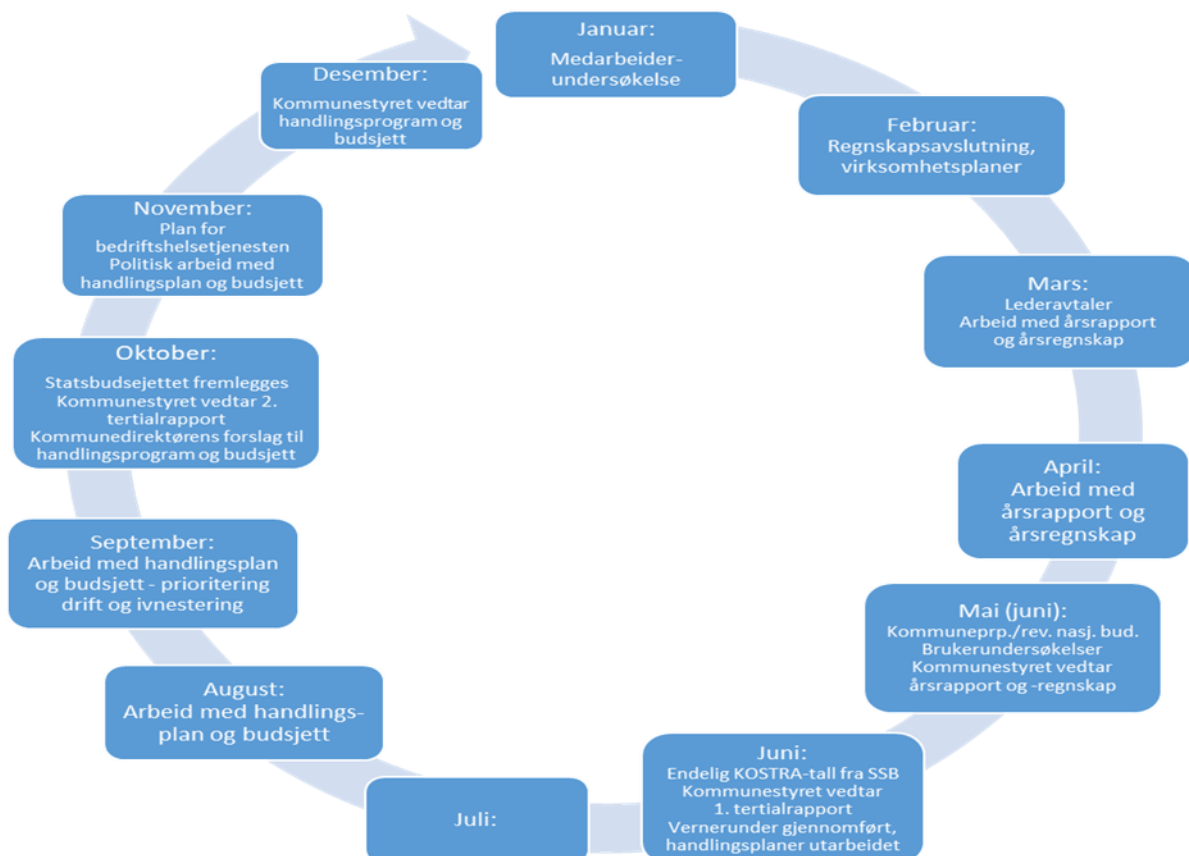
de enkelte tjenesteområder med tilhørende enheter. Aktiviteter i årshjulet bør dessuten være vesentlig for god styring.

Oppførte aktiviteter med angitt hyppighet er obligatoriske i styringsdialogen mellom enhetsledere, kommunalsjefer og kommunedirektør og mellom kommunedirektør og de folkevalgte. Angitt hyppighet er ikke ment å være til hinder for at organisasjonsledd i kommunen, ved f.eks. budsjettutfordringer, kan bli pålagt hyppigere økonomirapportering, eller at de selv kan velge å gjennomføre hyppigere medarbeiderundersøkelser enn det som er angitt i årshjulet.

Det er utarbeidet et overordnet årshjul hvor de aktiviteter som inngår i styringsdialogen kan grupperes i fire hovedkategorier:

- Plan og økonomi
- Medarbeider
- Bruker
- Samfunn

Årshjulet er ikke en uttømmende oppstilling av alle aktiviteter som har betydning for god styring. Angitte tidspunkt på året kan for enkelte aktiviteter variere fra ett år til et annet. Det er også styringsaktiviteter, som for eksempel spørreundersøkelser blant innbyggere, hytteeiere og næringslivet som ikke fremkommer i årshjulet da dette normalt ikke er en årlig aktivitet.

Det kan utarbeides årshjul på ulike nivåer i organisasjonen og for ulike formål.

God styring koster

Alle styringsaktiviteter medfører styringskostnader. Effekten av de styringsmidler som benyttes i en organisasjon må derfor vurderes i lys av de kostnader de medfører. Styringsaktiviteter som gir marginalt bedre styring, men har høye kostnader er ikke ønskelig. «God styring» er «godt nok». Med dette for øye er det viktig å beholde styringsmidler som antas å ha høy styringseffekt og lav/moderat kostnad og samtidig unngå styringsaktiviteter som først og fremst medfører byråkrati og administrativ ressursbruk.

Utviklingstrekk og hovedgrep i planperioden

Utviklingstrekk

En urolig verden gir stor usikkerhet i verdensøkonomien

Hvaler kommunes økonomi har de sist 7-8 årene vært kjennetegnet av store svingninger fra år med store driftsunderskudd til år hvor det har vært bedre balanse mellom inntekter og utgifter. Både 2023 og 2024 ble svært utfordrende med både økte finansutgifter som følge av økt rente, uforutsette utgifter innenfor flere av tjenestoområdene og svikt i inntekter i forhold til budsjett. Også gjennom 2025 har det vært behov for å gjøre større endringer i budsjettet for å opprettholde budsjettbalansen.

Russlands invasjon av Ukraina i februar 2022 og et mer uforutsigbart USA enn tidligere skaper stor usikkerhet i verdensøkonomien. Det påvirker også Europa, Norge og økonomien i norske kommuner. Før det preget Covid-19-pandemien norske kommuner fra tidlig 2020. Økte renter, energikostnader og sterk prisvekst har gitt høyere lønnsvekst enn på mange år. Sterk prisvekst har igjen resultert i en kraftig økning av renten over kort tid.

Donald Trumps gjeninntreden som president i USA har rystet europeiske politikere og skapt usikkerhet omkring USA som garantist for europeisk sikkerhet, medført nærmest dag til dag beslutninger i amerikansk nærings- og handelspolitikk og økt rivaliseringen mellom USA og Kina, som verdens to eneste supermakter.

Demografiske endringer gir "voksesmerter" innenfor helse- og omsorg

Hvalers befolkning kjennetegnes av langt flere eldre og færre barn og unge enn gjennomsnittet for landet. Befolkningssammensetningen er mye lik den som kjennetegner fraflyttingskommuner. Forskjellen er at Hvaler befolkningmessig frem til og med 2023 har vært en vekstkommune, mens vi gjennom 2024 og 2025 har opplevd en nedgang i innbyggertallet. Denne særegne aldersfordelingen gir etter hvert store "voksesmerter" innenfor eldreomsorgen. Antall eldre og eldre med behov for bistand øker. En fortsatt utvikling i samme retning vil ha vidtrekkende konsekvenser for kommunens tjenester og stille store krav til omstilling og tilpasning til endringer i befolkningens tjenestebehov i årene fremover.

Frem mot 2050 er det forventet at aldersgruppen 67-90+ vil vokse med 70 % (SSBs middelalternativ). Samtidig forventes det en vekst i aldersgruppen 0-19 år på 10 %. Antall endre med demens forventes å øke fra om lag 100 i 2020 til 200 i 2030 og 380 i 2050. Frem til 2030 er det kun 4 år frem. Det er altså ikke et fremtidsscenario som kommunen kan vente noen år med å planlegge for. Det må gjøres her og nå.

Endringer i demografien vil kreve økt kapasitet innenfor helse- og omsorg i form av flere sykehjemsplasser og omsorgsboliger, økte behov for hjemmetjenester, rehabilitering, aktivisering, legetjenester m.m., men også flere hender. Det store dilemmaet er hvem som skal gjøre jobben, hvordan dette skal finansieres og i et bredere perspektiv – om den norske velferdsmodellen i lys av dette er bærekraftig over tid. I økonomiplan er bygging av 7 nye sykehjemsplasser skjøvet ut i tid da kommunen strever med stor lånegjeld og høye finansutgifter, som gjør det vanskelig å finne rom for å bygge og drifte nye sykehjemsplasser.

Det har i løpet av 2025 vært avholdt flere møter med Allstad AS (tidligere Opplysningsvesenets fond) for å få til et felles utviklingsprosjekt på Floren med blant annet bygging av nye omsorgsboliger. Det er i budsjettet for 2026 satt av kr 250 000 for å gjennomføre en mulighetsstudie for fremtidig utvikling av området.

Økt gap mellom muligheter og krav og forventninger til tjenestene

Kommunene står overfor krevende tider. 58 % av landets kommuner hadde i 2024 et negativt netto driftsresultat. Det forteller at mange kommuner opplever at veksten i inntekter ikke lenger strekker til for å dekke alle utgifter. 27 kommuner er i dag registrert i ROBES (Register om betinget godkjenning og kontroll). Dette er kommuner som har så store utfordringer at de er underlagt særskilt oppfølging fra statsforvalteren. Antallet forventes å øke markant de neste årene.

Kommunene presses fra flere kanter. Staten vedtar stadig nye lover og forskrifter som kommunene skal leve opp til. Opplevelsen lokalt er at departementer og direktorater jobber for optimale løsninger innenfor sine ansvarsområder, men ingen tar ansvar for helheten og sørger for noen form for samordning av alle kravene. Sentrale folkevalgte har høye ambisjoner for nasjonal politikk, men opplevelsen ute i det store flertall av norske kommuner er at dette ikke følges opp med tilstrekkelig bevilgninger til kommunene. Dette bidrar til frustrasjon og dårlig dialog mellom stat og kommune. Ulike interesseorganisasjoner og innbyggerne selv er samtidig mer beviste sine rettigheter. I sum bidrar dette til økt press på tjenestene.

Også lokale beslutninger i form av store investeringer over flere år legger presse på kommuneøkonomien og gjør at kommunene nå opplever «å stå i strekk». Lånegjelden for kommunene samlet sett har økt betydelig siden finanskrisen i 2008 hvor renten falt til et nivå hvor det ble veldig attraktivt for kommunene å finansiere investeringer gjennom lån i stedet for egenkapital. Hvaler kommune er en av disse. Store investeringer over kort tid innebærer at vi overleverer en stor utfordring til kommende generasjoner når mange bygg og anlegg en gang i fremtiden må fornyes samtidig. Når renten nå på relativt kort tid er mangedoblet fra sitt laveste nivå, strever mange kommuner med en markant vekst i utgiftene til renter og avdrag. Dette krever at midler må flyttes fra drift av tjenester til finans. I løpet av de siste årene har våre renteutgifter økt med over 30 mill. kroner.

Kommunenes Sentralforbund (kommunens interesseorganisasjon – KS) har over lengre tid presset på for å gjøre noe med dette forventningsgapet. Det har resultert i at staten selv nå har erkjent at summen av krav og forventninger til kommunene rett og slett har blitt for mye og har besluttet å nedsette en kommunekommisjon. Kommisjonens mål er foreslå endringer i statens styring av kommunen for å sikre at kommunene kan bruke ressursene mer effektivt og fleksibelt, samtidig som de kan fortsette å levere gode velferdstjenester til innbyggerne. Kommunalministeren har selv uttalt at «summen av krav og oppgaver ikke er bærekraftig». Spørsmålet er om kommunene gjennom det arbeidet som nå er i gang vil oppleve reelle endringer.

Økte krav og forventninger til kommunene uten endring i de økonomiske forutsetningene betyr på sikt en forverring av kommunenes muligheter for å tilby gode og stabile tjenester til innbyggerne. Det som på kort sikt vil ha stor betydning for kommuneøkonomien er lavere rente. 1 % rentenedgang betyr for Hvaler kommune at om lag 4 mill. kroner frigis til andre formål.

Etterspørselen etter kommunens tjenester er normalt relativt stabil eller helst noe økende fra år til år. Endringer og tilpasning av tjenestene til gjeldende økonomiske rammer må derfor gjennomføres gradvis for å minimere konsekvensene for mottakere av tjenestene. Samtidig må det skje i et slikt tempo at kommunen lenger frem i tid ikke må gjøre store innstramminger over kort tid med betydelige konsekvenser for både tjenester og organisasjon.

Kommunen har fortsatt behov for å redusere utgiftene og/eller øke inntektene for å gjenopprette en bedre balanse mellom inntekter og utgifter med et årlig positivt netto driftsresultat. Samtidig er det et økende press på tjenestene gjennom flere lovkrav, flere eldre, og ikke minst flere eldre og andre med stort hjelpebehov, som gir en forventet utgiftsvekst i årene fremover. Dette er bare i noen grad tatt høyde for i driftsbudsjettet, men samtidig svært vanskelig å budsjettere da det stadig skjer endringer i både lovverk, blant brukerne og deres hjelpebehov, samt i den statlige finansieringen av kommunene. Det er i tillegg et økende antall barn og unge som strever med å mestre dagliglivet og som trenger flere tjenester fra kommunen.

Økt lønninger, priser, og renter påvirker både kommuner, bedrifter og folk

Prisene på varer og tjenester målt ved konsumprisindeksen (KPI) økte fra 3 % i juli 2021 til 7,5 % i oktober 2022. Siden den gang har prisveksten på varer og tjenester både internasjonalt og her hjemme avtatt og ligger i dag på 3,6 %. Det er fortsatt høyere enn i land vi vanligvis sammenligner oss med og godt over Norges Banks inflasjonsmål på 2 %. Det har gjort at renten her hjemme fortsatt er høy. Den særnorske prisveksten kan dels forklares med svak krone, som gir økte importpriser, og dels høy lønnsvekst de siste par årene som følge av lav arbeidsledighet og dermed kamp om arbeidskraften. Økte lønninger uten en tilsvarende økning i produktiviteten bidrar negativt til å dempe prisveksten.

For å dempe presset i økonomien og få ned prisveksten har Norges Bank økt styringsrenten fra 0 % i september 2021 til 4,5 % i desember 2023. Etter at prisveksten er kommet ned, valgte Norges Bank å sette ned styringsrenten fra 4,5 til 4,25 % 19.06.25 og med ytterligere 0,25 % fra 17.09.25. Styringsrenten påvirker både økonomisk aktivitet, lønninger og inflasjon over tid. Mange eksperter tror nå at det blir vanskeligere enn først antatt å få ned inflasjonen, som igjen gjør at rentenivået vil forbli relativt høyt i tiden fremover.

Styringsrenten og forventningene om dens framtidige utvikling påvirker i første rekke rentene mellom banker og hvilket rentenivå bankene tilbyr på innskudd og utlån til sine kunder. Markedsrentene påvirker i sin tur kronekursen, prisene på verdipapirer, boligprisene og etterspørselen etter lån, forbruk og investeringer. Norges Banks prognoser viser nå en flatere rentebane enn tidligere, som er negativt for alle med mye lån da dette uttrykker en forventning om at det vil ta lenger tid enn tidligere lagt til grunn å få ned inflasjonen og dermed også renten på lån. Med høy lånegjeld og en relativt lav andel gjeld med bundet rente, har økt rente bidratt sterkt til de økonomiske utfordringer Hvaler kommune har stått og fortsatt står overfor. En fortsatt nedgang i renten er derfor et svært viktig bidrag til en forbedret kommuneøkonomi.

Det er i økonomiplanperioden lagt til grunn at markedsrenten reduseres noe i 2026 og resten av planperioden. Dette bygger på beregninger som Kommunalbanken utarbeider med utgangspunkt i prognoser fra Norges Bank. Hvaler kommune bruker Kommunalbankens simuleringsverktøy for å beregne egne rentekostnader i planperioden.

Etter en kraftig oppgang i 2. halvår 2024 har folks forventninger til økonomien nå flatet ut. Mange er imidlertid fortsatt bekymret for egen økonomi og et vedvarende høyt rentenivå går særlig utover de som i utgangspunktet har en marginal økonomi. Mange bedrifter sliter også økonomisk, selv om det er en liten nedgang (4 %) i antall konkurser så langt i år sammenlignet med samme tidspunkt i fjor. Særlig bygge- og anleggsbransjen har de senere årene opplevd en stor økning i antall konkurser og mange bedrifter har måttet gjennomføre oppsigelser og permitteringer på grunn av redusert ordremengde. Den sesongjusterte arbeidsledighet viste i oktober en noe overraskende økning fra 2,1 til 2,2 %. Ledigheten har økt siden sommeren 2022, og er nå tilbake på samme nivå som rett før pandemien.

Utfordrende budsjettforhandlinger for regjeringen

Regjeringen har lagt frem sitt forslag til statsbudsjett for 2026, men står foran krevende forhandlinger med de øvrige partiene på rød-grønn side for å lande et statsbudsjett som vil få flertall i Stortinget. Det er bekymring blant ledende økonomer for at det endelige budsjettet vil bli for ekspansivt og dermed ikke bidra til å dempe presset i økonomien, gi lavere lønns- og prisvekst og få renten ytterligere ned. Fortsatt høy rente vil være svært utfordrende for mange husholdninger og private bedrifter, men også for kommuner og fylkeskommuner.

Usikkerhet knyttet til både prisvekst, renter og arbeidsledighet gjør at det for de nærmeste årene er stor usikkerhet knyttet til både anslag for inntekter og utgifter i budsjettet. Med høy lånegjeld er det svært viktig for Hvaler kommunes økonomi at prisveksten avtar og renten faller. Samtidig er nå en større andel av gjelden enn tidligere sikret med fast rente, noe som gir større forutsigbarhet og mindre budsjetttrisiko enn tidligere.

Moderat økning i gebyrene innenfor selvkostområdene

Effekten av de store påslagene som er blitt gjort i priser på tjenestene innenfor selvkostområdene (vann, avløp og renovasjon) de senere årene har medført at kommunen nå er i en situasjon hvor de samlede gebyrene for disse tjenestene for en gjennomsnittsbolig kun øker marginalt i 2026 (2,6 %). I tillegg til en kraftig prisøkning de senere årene, bidrar også endringer i avskrivningsreglene for investeringer innenfor vann og avløp med lengre avskrivningstider til å dempe behovet for økte gebyrer.

Den tidligere vedtatte overgangen fra kvartalsvis til månedlig betaling for vann, avløp og renovasjon forventes å være fullført i løpet av 1. kvartal 2026. Endringen har bidratt til en betydelig styrking av kommunens likviditet og noe reduserte restanser i innfordringen.

Gebyrene innenfor plan og byggesak har også økt betydelig de senere årene som følge av at kommunen ikke lenger har råd til å subsidiere disse tjenestene. I løpet av 2025 er det gjort en selvkostberegning av de ulike satsene ved bistand fra Momentum AS. Gebyrene øker med 2,6 % i 2026. I 2026 vil det bli gjort en ressursberegning for å få et bedre grunnlag for å sette mest mulig korrekte gebyrsatser i budsjettet for 2027.

Fortsatt høy budsjetttrisiko

Kommuneloven stiller krav om balanse mellom inntekter og utgifter for hvert år i økonomiplanperioden. I tillegg må anslag på inntekter og utgifter være realistiske. Kommunen kan derfor ikke over tid ha utgifter som overstiger inntektene. Hvaler kommune har ikke lenger oppsparte midler (disposisjonsfond), som kan brukes til å kompensere for et gap mellom inntekter og utgifter. Økonomiplanen tilfredsstiller lovkravene for hvert år planperioden.

Budsjettet for 2026 og de tre påfølgende årene viser at kommuneøkonomien fortsatt vil være preget av lite økonomisk handlingsrom med små muligheter for sparing. God økonomistyring innenfor alle tjenesteområder vil være avgjørende for å oppnå balanse mellom inntekter og utgifter. Budsjettet inneholder ingen reserver innenfor tjenesteområdene eller i form at et positivt netto driftsresultat korrigert for pliktige avsetninger til selvkostfond. Netto driftsresultat er forskjellen mellom løpende inntekter og utgifter inklusiv finans, men før avsetninger og bruk av fond. Hvaler kommune er derfor langt unna målet om et budsjettert netto driftsresultat på 1,75 % slik Kommunal- og distriktsdepartementet og KS anbefaler (ca. 15 mill. kroner). Økt sparing vil kreve enda hardere kutt i tjenestene. Sammen med den demografiske utviklingen er det derfor svært usikkert om kvalitet og omfang på kommunens tjenester kan videreføres gjennom hele planperioden. Økonomiplanen legger opp til at disposisjonsfondet vil utgjøre om lag 6 mill. kroner ved utløpet av planperioden. Dette er høyst usikkert så langt frem i tid og dessuten langt mindre enn det kommunen har behov for. Kommunestyret har vedtatt et mål om at disposisjonsfondet skal utgjøre minst 5 % av brutto driftsinntekter, som tilsvarer vel 40 mill. kroner. Målet følger anbefalingene fra kommunaldepartementet/KS.

Hovedgrep i planperioden

Vekst i skatt og rammetilskudd som bygger på anslaget i statsbudsjettet

På inntektssiden er budsjettet for skatt på personlig inntekt og formue samt rammetilskudd i utgangspunktet satt til det nivået som fremgår av forslag til statsbudsjett 2026. Skatt og rammetilskudd utgjør til sammen 55 % av kommunens samlede driftsinntekter. Det betyr i realiteten at staten gjennom statsbudsjettet bestemmer kommunenes inntektsnivå. Den eneste større inntektsposten av betydning som kommunen selv kan påvirke, og som ikke inngår i selvkost, er eiendomsskatt.

For 2026 er rammetilskuddet beregnet til 168,2 mill. kroner. Dette er en økning på 6,3 mill. kroner fra justert budsjett 2025. Rammetilskuddet er beregnet ut fra antall innbyggere pr 01.07.2025 på 4 743.

Kommunens skatteinntekter består av skatt på personlig inntekt og formue, mens all selskapsbeskatning går til staten. For 2026 er netto skatter beregnet til 214,9 mill. kroner. Dette er en økning på 6,4 mill. kroner fra justert budsjett 2025. Skatteinntektene er beregnet ut fra et anslått innbyggertall pr 01.01.2026 på 4 847. Dette er sannsynligvis for høyt. Innbyggertallet vil ikke være kjent før medio februar 2026. Prognosen for skatt per innbygger som andel av landsgjennomsnittet er 100 % for 2026. Hvaler kommune er eneste kommunen i Østfold med skatteinntekter på linje med landsgjennomsnittet, men anslaget innebærer en nedgang fra 106 % i 2024. Dette er en uvanlig stor endring på kort tid, men samtidig på linje med forventet skatteinngang i 2025. Oversikt over utviklingen i folketallet de siste to årene viser at det har vært en nedgang i antall innbyggere i aldersgruppen 40-60 år. Dette er presumtivt også den aldersgruppen som har høyest inntekt og dermed betaler mest skatt.

Siden alle partiene som regjeringen må samarbeide med for å få til et budsjettforlik i Stortinget, tydelig har signalisert at de vil gi mer til kommunesektoren enn det regjeringen har foreslått, er rammetilskuddet for 2026 økt med 1 mill. kroner utover forslaget til statsbudsjett.

Kommunene beholder vanligvis både mer- og mindreinntekter fra skatt. Dersom skatteinntektene svikter sammenholdt med anslagene i statsbudsjettet, får kommunene normalt ikke denne mindreinntekten kompensert fra staten. Velger kommunen å budsjettere med høyere skatteinntekter enn i statsbudsjettet, kan kommunen oppleve et negativt avvik i inntektene dersom skatten svikter. Dette er normalt svært vanskelig å rette opp i løpet av budsjettåret gjennom en tilsvarende reduksjon i utgiftene og/eller økte inntekter. Tradisjonelt er staten ved Finansdepartementet noe forsiktig i sine anslag for skattevekst i kommunal sektor.

Styrking av eldreomsorgen og i hovedsak en videreføring av øvrige tjenester

Tjenestetilbudet vil bli noe styrket innenfor omsorgstjenesten som følge av flere eldre innbyggere og i hovedsak videreført innenfor øvrige tjenester, men med trangere økonomiske rammer. Disposisjonsfondet er brukt opp, forventningene til årsresultatet for 2025 er balanse og budsjettet for 2026 inneholder ingen reserver eller planlagt sparing av betydning. Risikoen i budsjettet er derfor relativt høy. Det er lagt inn en betydelig innsats for å kvalitetssikre både inntekter og utgifter i budsjettet. Budsjettet skatt på personlig inntekt og formue samt rammeoverføringer fra staten følger anslaget i statsbudsjettet. Dette utgjør til sammen 55 % av kommunens inntekter og bidrar til at risikoen først og fremst er knyttet til budsjettets utgiftsside, noe som betyr styringsutfordringer og en krevende arbeidshverdag for alle ledere med budsjettansvar.

På utgiftssiden handler det om et økende antall eldre og andre med stort hjelpebehov, som gir en forventet utgiftsvekst i årene fremover innenfor Tjenesteområde helse og friskliv. Dette er utgifter som er vanskelig å budsjettere, og hvor uforutsette endringer hjelpebehovet i løpet av året kan ha betydelig budsjettvirkning. Det forventes at behovet for både omsorgsboliger og sykehjemsplasser vil øke i årene fremover. Dette er ikke fullt ut synliggjort i økonomiplanen. Med sin høye andel eldre innbyggere er Hvaler kommune blant de første kommunen i landet til å merke virkningene av at vi i Norge blir stadig flere eldre og færre yngre som kan bidra til finansieringen av de offentlige velferdsordningene vi har i dag. Det er et stort og viktig spørsmål om dagens inntektssystem har en innretning som gjør at kommuner med sterk vekst i eldre innbygger vil være i stand til å finansiere sine tjenester rettet mot denne gruppen i årene fremover.

Blant barn og unge er det stadig flere som trenger hjelp til å mestre hverdagen med skole, familie og venner. Dette merkes tydelig innenfor skole og barnehage. Uforutsette endringer oppstår også her gjennom året i form av barn og unge som trenger ekstra hjelp og støtte i skolehverdagen, noe som kan ha betydelig budsjettvirkning.

Kommuneadministrasjonen på rådhuset har kapasitetsmangel på flere områder etter en reduksjon i bemanningen med flere årsverk for noen år tilbake. Over tid slår det tilbake på hele kommuneorganisasjonen i form av manglende administrativ støtte overfor tjenestene. Særlig er det et stort behov for å styrke arkivtjenesten. Arkiv er sammen med regnskap og personal/lønn støttefunksjoner med stor betydning for effektiv drift i alle deler av organisasjonen.

Det fremlagte budsjettet har gjennomgått betydelig kvalitetssikring. Dersom kommunen i 2026 både skulle oppleve svikt i inntekter og høyere utgifter enn budsjettet, vil også 2026 bli et svært utfordrende budsjettår etter at hele kommunens disposisjonsfond ble brukt for å dekke store driftsunderskudd i 2023 og 2024.

Usikkerhet rundt behovene innenfor ressurskrevende tjenester

Analyser over brukere av ressurskrevende tjenester, viser at kommunes fremtidige kostnader vil øke. Analyser av fremtidig behov i den aktuelle brukergruppen antyder en kraftig vekst i antall brukere frem mot 2030. Kapasiteten er i dag fullt utnyttet. Et prosjekt for bygging av ytterligere boenheter er under planlegging. Det vil bli utredet ulike tomtealternativer med sikte på behandling av en sak om valg av tomt i kommunestyret i planperioden. I investeringsbudsjettet er det ført opp investeringer til dette formålet i 2028 og 2029.

Det er budsjettet med refusjon for ressurskrevende brukere fra staten i 2026 med 37,5 mill. kroner. Kommunens utgifter totalt for disse brukerne er beregnet til 79 mill. kroner.

Moderat økning i gebyrene innenfor vann, avløp og renovasjon

Innenfor vann, avløp og renovasjon øker gebyrene med 2,6 % for en gjennomsnittlig husstand etter at gebyrene over de senere årene har økt langt mer enn konsumprisindeksen. Dette har vært helt nødvendig for at å balansere inntekter og utgifter innenfor disse selvkostområdene.

Gebyrene innenfor plan og byggesak øker med 2,6 % i 2026. I 2026 vil det bli gjort en ressursberegning for å få et bedre grunnlag for å sette mest mulig korrekte gebyrsatser i budsjettet for 2027.

Eiendomsskatt for boliger og fritidsboliger

Det ble gjennomført nytaksering av alle boliger og fritidseiendommer i løpet av 2023/2024. Nye takster ble lagt til grunn for utskrivning av eiendomsskatten fra 2024. Eiendomsskatten ble ikke økt i 2025. Eiendomsskatten for boliger og fritidseiendommer øker i 2026 med 7,6 %, som tilsvarer den forventede akkumulerte lønns- og prisveksten i kommunesektoren for årene 2025 og 2026. Dette gjør at de samlede inntektene holder tritt med utgiftene justert for lønns- og prisvekst. Isolert sett gir dette en økning i eiendomsskatten på 4,4 mill. kr. Skattesatsen for eiendomsskatt for både boliger og fritidsboliger øker fra 2,1 promille til 2,26 promille. Økte inntekter fra eiendomsskatten vil i sin helhet gå til å dekke veksten i tjenestebehov innenfor helse og omsorg.

I tillegg legges det til grunn en økning i eiendomsskatten som følge av nye boliger, fritidsboliger og tilbygg. Inntektene fra eiendomsskatt fordeler seg slik på bolig og fritidsboliger for 2025 og 2026.

	Justert budsjett 2025	Budsjett 2026	Endring
Bolig	19 866 000	21 900 000	+ 2 034 000
Fritidsbolig	37 434 000	40 600 000	+ 3 166 000
Sum	57 300 000	62 500 000	+ 5 200 000

Taksering av all næringseiendom inkl. kraftanlegg m.m. med sikte på innføring av eiendomsskatt fra 2027

I kommunedirektørens forslag, foreslåes det igangsetting av arbeid med taksering av all næringseiendom inklusivt kraftanlegg m.m. med sikte på innføring av eiendomsskatt fra 2027. I forslaget er det satt av 0,5 mill. kroner i budsjettet for 2026 til kjøp av ekstern bistand til gjennomføring av arbeidet. Kommunestyret behandlet i september 2024 sak om innføring av eiendomsskatt på all næringseiendom inklusivt kraftanlegg. Kommunestyret vedtok på det tidspunktet å ikke starte takseringsarbeidet. Siden den gang er kommunens økonomiske situasjon blitt ytterligere forverret og kommunen er nærme å kunne havne på ROBEK. Dersom kommunen havner i ROBEK, vil statsforvalteren ha en langt tettere oppfølging av kommuneøkonomien og normalt kreve at kommunen utnytter sitt inntekspotensiale for å styrke kommuneøkonomien. I tillegg må kommunens låneopptak til investeringer og inngåelse av avtaler om leie av varige driftsmidler med en varighet utover fire år godkjennes av departementet.

Dagens inntekter fra eiendomsskatten omfatter alle faste eiendommer i kommunen med unntak av næringseiendom, kraftanlegg, vindkraftverk, kraftnettet og anlegg omfattet av særskattereglene for petroleum, jf. eiendomsskatteloven § 3 bokstav g). Som kjent betyr det at skattegrunnlaget i det alt vesentlige består av boliger og fritidseiendommer.

Foreløpige beregninger viser at innføring av eiendomsskatt på næringseiendommer inklusivt kraftanlegg o.l. kan utgjøre en merinntekt på om lag 1,5 mill. kroner per år med en skattesats på 2,26 promille, dvs. samme nivå som for boliger og fritidseiendommer. Kun gjennomført taksering kan gi et endelig svar på hvilken merinntekt dette vil gi. Kommunen kan ha ulik skattesats på boliger/fritidseiendommer og næringseiendommer inklusivt kraftanlegg o.l. Den maksimale skattøren på næring m.m. er 7 promille. Ved 7 promille på næringseiendommer inklusivt kraftnett o.l. er samlet merinntekt, med de forutsetninger og den usikkerhet som ligger til grunn for beregningen, anslått til om lag 5 mill. kroner. For årene 2027-2029 er det lagt inn 1,5 mill. kroner i eiendomsskatt på næring. Skattesatsen for næringseiendommer i Fredrikstad kommune er til sammenligning 6,4 promille.

Anslagene for eiendomsskatt på næring inklusivt kraftanlegg o.l. er usikre. Liste over all næringseiendom må utarbeides og kvalitetssikres, samt prinsipper og retningslinjer vedtas av skattetaknemda før inntektsmulighetene kan vurderes nærmere. Av landets 357 kommuner har 325 innført eiendomsskatt. Av disse har 235 kommuner eiendomsskatt på all fast eiendom i hele kommunen. Samtidig er det kun 16 kommuner som har eiendomsskatt på boliger og fritidseiendommer, som ikke har eiendomsskatt på næring.

[Fortsatt satsing på utbygging av vann- og avløpsnettet, men kraftig reduksjon i investeringene til andre formål](#)

For 2026 er det budsjettert med 55 mill. kroner til nye investeringer hvorav 42,2 mill. kroner innenfor selvkostområdet. Investeringer til øvrige formål er redusert til et minimum og flere prosjekter er forskjøvet i tid. Dette gjelder både utvidelse av sykehjemmet med flere plasser og nye boliger innenfor ressurskrevende tjenester.

For å understøtte en videre utvikling av bolig- og næringsområder på Hvaler er det avgjørende at kommunen har et vann- og avløpsnett med tilstrekkelig kapasitet. Per i dag er det flere områder hvor det ikke er rom for ytterligere utbygging på grunn av begrensinger i kapasiteten på nettet. Særlig gjelder dette Skjærhalden. Med tanke på utvikling av Floren-området, Lammenes, Stolen og etablering av et mulig nytt hotell på Skjærhalden er det avgjørende at tempo i dette arbeidet holdes oppe og ikke dras ut i tid. Investeringer i vann og avløp er selvfinansierende gjennom gebyrene og belaster dermed ikke kommunens ordinære drift. Når investeringer skyves ut i tid, medfører det et oppdemmet investeringsbehov på et senere tidspunkt.

[Gjennomgå organiseringen av tjenestene for å identifisere mulige innsparinger](#)

Det er viktig å ha et kontinuerlig fokus på hvordan kommunen til enhver tid har organisert sine tjenester. Ny teknologi kan åpne for nye måter å organisere tjenestene på og nye samarbeid mellom kommuner kan gi sterkere og mer attraktive fagmiljøer, mindre sårbarhet i tjenestene og lavere kostnad for deltakerkommunene. Samtidig er det viktig at omorganisering ikke bare blir et uttrykk for administrative eller politisk ønsker rom handling. Endringene som besluttes må ha et klart formål som bedre kvalitet i tjenestene og/eller mer effektiv drift. De siste tre årene har det vært gjennomført flere organisatoriske endringer med dette for øyet:

- Slått sammen hjemmetjenesten og sykehjemmet på Dypedalåsen til én enhet samt etablert ny avdelingsstruktur
- Slått sammen tre enheter i stab og støtte på rådhuset til to
- Styrket legetjenesten med flere kommunalt ansatte leger og skilt ut legetjenesten som egen organisatorisk enhet
- Etablert felles personvernombud med Fredrikstad kommune
- Hentet hjem skogbruksforvaltningen fra Fredrikstad kommune

- Gjennomgått organiseringen av alt fakturaarbeid (pågår)
- Inngått avtale med Fredrikstad kommune om viltforvaltning og avviklet viltnemnda (pågår)
- Etablert et utvidet interkommunalt samarbeid om barnevernsvakt
- Etablert bemanning knyttet til omsorgsboligene på Dypedalåsen
- Økt kapasitet for booppfølging i egen bolig innenfor tilrettelagte tjenester
- Bemannet rus- og psykiatriboliger på Skogstunet med egne ansette

Mange kommuner opplever synkende barnetall. Dette aktualiserer spørsmålet om fremtidig skolestruktur. I motsetning til mange andre kommuner har Hvaler kommune allerede gjort det vanskelige valget med å etablere én felles barne- og ungdomsskole til erstatning for tre tidligere skoler. Kommunen har derimot tre barnehager. Dette har vært et bevist valg for å opprettholde bosetting og et godt tilbud til barnefamilier, som ellers ville fått en mer krevende logistikk knyttet til henting og levering av barn i barnehagen. Kommunen har også ett sykehjem og én base for hjemmetjenestene. Sette bort i fra barnehagene, hvor en økonomisk gevinst ved sammenslåing til én barnehage er høyst usikker, er det lite rom for større strukturelle endringer i hvordan tjenestene er organisert. Allikevel er det viktig å ha et kontinuerlig fokus på dette. Kommunedirektøren vil i løpet av 2026 invitere alle ledere og hovedtillitsvalgte til en idedugnad for å få frem nye tanker om hvordan vi best mulig kan rigge organisasjonen og tjenestene våre for fremtiden.

Samfunnsplan og prioriterte mål for perioden

Kommunestyret vedtok den 17.06.21 i sak 35/21 kommuneplanens samfunnsdel for perioden 2021-2032. Planen inneholder tre fokusområder: Miljø og klima, sosiale forhold og økonomisk bærekraft. Mål og strategier i tabellen nedenfor er hentet fra samfunnsplanen. Tabellen nedenfor viser hvordan viktige tiltak og satsinger i 2026-2029 er ment å understøtte mål og strategier i kommuneplanens samfunnsdel.

Miljø og klima	
HOVEDMÅL: På Hvaler forbedrer vi miljøet og minsker klimaavtrykket	
Delmål: Hvalers natur og landskap, på land og til vanns, er et felles gode som alle tar vare på og får nytte av.	
Strategier:	Tiltak
Prioritere hensyn til natur, jordvern, landskap, kulturmiljøer og friluftsinnteresser.	<p>Drive aktiv naturveiledning fra Besøkscenteret spesielt knyttet opp imot nasjonalparkområdet, men også i hele kommunen som Nasjonalparkkommune.</p> <p>Drive aktivt skjøtsel og naturveiledning av kulturminner og kulturmiljøer for informasjon og vern for fremtidige generasjoner.</p> <p>Følge opp stisystemer og merking av definerte traseer for å minske skader og avtrykk i sårbare områder.</p> <p>Tilrettelegge og følge opp utvalgte friluftsområder i samarbeid med Statens naturoppsyn, Ytre Hvaler Nasjonalpark og Oslofjordens Friluftsråd.</p> <p>Drive skjøtsel av skjærgården til lands og til vanns. Rydde utvalgte strender for stillehavsøsters.</p>

	Sørge for at bærekraftige og langsiktige hensyn til allmennheten, natur, miljø, landskap, kultur, landbruk og friluftsliv blir vektlagt og alltid inngår i avveiningen mellom ulike interesser i kommunal planlegging og saksbehandling.
Hvaler skal fokusere på ulovlighetsoppfølging i strandsonen for å hindre ytterligere privatisering.	Grunnet endringer i bemanning har vi i 2025 kun hatt en 50 % ressurs prioritert til tilsyn og oppfølging av ulovligheter. Dette er for lite til å kunne klare å følge opp dette fagområdet tilfredsstillende og i 2026 gjøres det noen justeringer slik at vi oppnår opp mot en 100 % ressurs. Det er imidlertid behov for økt fokus og økte ressurser til ulovlighetsoppfølging. Det er tidligere søkt midler fra Miljødirektoratet til juridiske utredninger av ulovlige stengsler i strandsonen. Det planlegges å definere prosjekter som kan generere midler også i 2026.
Sørge for at Hvalersamfunnet får kunnskap om lokal og regional natur- og miljøtilstand, slik at alle kan bidra i vern og utvikling av naturmiljøet vårt.	<p>Drive aktiv naturveiledning fra Besøksenteret spesielt knyttet opp imot nasjonalparkområdet, men også i hele kommunen som Nasjonalparkkommune.</p> <p>Koordinere med frivillige personer og organisasjoner vedrørende rydding av kystsonen (plast, stillehavsøsters, etc).</p> <p>Inngå i kommunens kommunikasjon innenfor reiselivsstrategien Hvaler Hele Året. Informere om tilgjengelighet, sårbarhet, ferdselsregler, etc.</p> <p>Tas med i vurderingsgrunnlaget i alle saker/vedtak og informeres om gjennom kommunens veiledningsplikt der hvor dette er aktuelt.</p>
Styrke lokalt og regionalt samarbeid for natur, miljø, klima og friluftsliv.	<p>Øke fokus på knutepunktsamarbeid der fokus skal være hele nasjonalparkkommunen. I knutepunktet møter alle instanser som driver alt fra vern, tilrettelegging, tilsyn, skjøtsel og formidling.</p> <p>Samarbeid med Oslofjordens friluftsråd og andre om bærekraftig bruk, sikring, ferdselsregler og vern av naturområdene.</p> <p>Delta i ulike nettverkssamarbeid med andre kommuner i fylket. Hvaler kommune deltar aktivt i kystsonenettverket for Oslofjorden, sammen med samtlige kommuner og fylkeskommuner som grenser til Oslofjorden. Oppfølging av en helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv er et særskilt fokusområde for samtlige kommuner og fylkeskommuner.</p>
Prioritere estetikk. Det er viktig å verne om kulturmiljø, kystlandskapet og kystkulturen.	Estetiske redegjørelser inngår i alle plan- og byggesaker der dette er relevant. Estetikk og høy visuell kvalitet skal prioriteres hva angår utforming av fellesområder, materialbruk og arkitektonisk uttrykk. Nyoppføringer skal vurderes opp mot bygde og naturlige omgivelser og bidra til gode løsninger og helsefremmende og trivelseskappende

	<p>bomiljøer. Eksisterende kulturmiljø og kystlandskap danner viktige premisser for videre utvikling.</p>
<p>Sikre vern og utvikling av nasjonalparken, både i sjø og på land.</p>	<p>Øke fokus på knutepunktsamarbeid der fokus skal være hele nasjonalparkkommunen. I knutepunktet møter alle instanser som driver alt fra vern, tilrettelegging, tilsyn, skjøtsel, forvaltning og formidling.</p> <p>Samarbeid med Oslofjordens friluftsråd, offentlige myndigheter og nasjonalparkforvalter om bærekraftig bruk av naturområdene.</p> <p>Inngå i kommunens kommunikasjon innenfor reiselivsstrategien Hvaler Hele Året.</p> <p>Forfekte en streng forvaltning av nasjonalparken. Dispensasjoner skal unngås.</p> <p>Uttale oss til offentlige høringer der vern er et tema. Ta selvstendige initiativ ved behov.</p>
<p>Delmål: Hvalersamfunnet bruker ressurser på en bærekraftig måte.</p>	
<p>Satse på økologisk og variert landbruk.</p>	<p>Stimulere til økologisk landbruk gjennom veiledning og tilskuddsordninger.</p>
<p>Oppfordre og inspirere hverandre til å bruke de private utearealer til å øke selvforsyningsgrad.</p>	<p>Prosjektet marine nyttehaver vil bli et viktig bidrag inn i informasjon, forskning og opplæring knyttet til å kunne utnytte marine nyttevekster. Det blir viktig å få på plass dyrkningsplattformen og gjøre tilbudet tilgjengelig for å kunne inspirere til bruk av disse ressursene.</p>
<p>Gi et større fokus til arealvern, her jordvern, og styrking av naturforvaltningen</p>	<p>Videreføre satsingen fra forrige periode ved styrking av fagkompetanse og ressursbruk. Naturforvaltning/landbruk er styrket og man har nå en naturforvalter i 100 % stilling og en landbruksforvalter i 80 % stilling, fordelt på jordbruk og skogbruk.</p> <p>Prioritere arealvern, arealeffektivitet og arealnøytralitet i all planlegging.</p> <p>Sørge for at beslutninger tas gjennom brede og demokratiske planprosesser.</p>
<p>Bruke sjøen og sjøarealer skånsomt og på naturens premisser.</p>	<p>Drive aktiv naturveiledning fra Besøkssenteret spesielt knyttet opp imot nasjonalparkområdet, men også i hele kommunen som Nasjonalparkkommune.</p> <p>Ved bruk av sjøarealer sørge for god medvirkning og forsvarlig saksutredning gjennom planprosesser og høringer. Unngå dispensasjoner. Avveie vekst versus vern i favør av langsiktig bærekraftig arealforvaltning.</p>
<p>Anerkjenne avfall som en ressurs og dermed øke bevisstheten rundt gjenvinning.</p>	<p>Gjennomføre bytte av containere på alle returpunkter i 4 fraksjoner.</p>

	<p>Øke sorteringen av avfall i egen regi.</p> <p>Samarbeide med Østfold Avfallssamvirke IKS (ØAS) om kommunikasjon med innbyggere om gjenvinning.</p> <p>Jobbe for bevisstgjøring rundt gjenbruk av muddermasser framfor deponering av en potensiell ressurs i sjø eller på land.</p> <p>Kjøkkentjenesten er med i en egen «klimagruppe» på Dypedalåsen. Det arbeides med å se på gode løsninger i for behandling av organisk avfall (matavfall) og kompostering. Det vurderes hønsehus i sansehagen. I den forbindelse vil det være naturlig å benytte deler av organisk restavfall som fôr til hønene.</p> <p>Ny læreplan av 2020 (LK20) har bærekraftig utvikling som et av tre overordnede temaer og skolen har fokus på dette gjennom hele grunnskoleløpet. I tillegg til undervisning og arbeid med temaet, har også ny skole innført kildesortering i all avfallshåndtering.</p>
<p>Bevisstgjøre en balansert bruk av regn- og drikkevann.</p>	<p>Fortsette prosjekt «Smart vann» og bevisstgjøring av vann som en resurs.</p>
<p>Delmål: På Hvaler begrenser vi forurensning og motvirker klimaendringer.</p>	
<p>Bekjempe forurensning og forsopling i strandsonen.</p>	<p>Drive aktiv veiledning fra Besøkscenteret spesielt opp mot nasjonalparkområdet, men også i hele kommunen som nasjonalparkkommune.</p> <p>Koordinere med frivillige vedrørende rydding av kystsonen.</p> <p>Både skole og barnehage har strandrydding som faste oppgaver gjennom året. Det har også tidligere vært etablert samarbeid med Frisk Oslofjord og med miljøstiftelsen Elv og Hav.</p> <p>Benytte tilgjengelige virkemidler i plan- og bygningsloven, friluftsløven og forurensningsloven med forskrifter.</p>
<p>Prioritere forskning og samarbeid med interesseorganisasjoner, regionale og statlige myndigheter.</p>	<p>Viktig å knytte Hvalers ressurser og muligheter som nasjonalparkkommune inn på områder som bedrer bærekraft og miljø.</p> <p>Vedvarende søke midler fra Miljødirektoratet til naturrestaurering, arts-kartlegging og liknende.</p> <p>Fortsette «smart vann».</p> <p>Skole og barnehage viderefører samarbeidet med ulike interesseorganisasjoner om begrenset forurensning og klimaendringer.</p>

Økonomiplan for 2026-2029

	Sikre god medvirkning gjennom all saksbehandling.
Legge til rette for å øke kapasitet og kvalitet for håndtering av vann, kloakk og avfall.	Videre utbygging av VA-nettet. Øke kapasiteten på avløp og redusere overvann. Tilpasse renovasjonstjenesten til nye krav om sortering og gjenvinning overfor befolkningen.
Øke andel av fornybar energi og redusere utslipp fra fossile kilder. Satsing på null-utslipp, her el-båter, anleggsmaskiner, el-biler og ladeinfrastruktur.	Redusere forbruket av energi i kommunale bygg i form av varmepumpeteknologi, styringsystemer og bygningsforbedringer. Øke produksjonen av strøm med solkraft på tak og fasader i kommunale bygg. Ved nyanskaffelser velge el-biler der det er mulig. Bruke rapport fra Grønn Kystring inn i det videre arbeidet for å tilrettelegg for ladeinfrastruktur for el-båter. Utarbeide hensiktsmessige bestemmelser og sette krav gjennom arealplanlegging, reguleringsplaner og byggesaker til energieffektive løsninger. Sette krav til leverandører ved kommunale innkjøp. Tørre å være innovative og fremoverlente i henhold til fremtidsrettede og bærekraftige løsninger.
Bidra til økning av karbonfangst.	Jobbe for fortetting i allerede utbygde områder framfor å bygge ned urørteområder. Håndheve gjeldende verneforskrifter. Jobbe for arealeffektive løsninger. Sikre gode 100-metersskog, vegetasjonssoner, grønne uteoppholdsarealer, også i bebyggelsen.
Bevisstgjøre Hvalersamfunnet om at vi har et felles ansvar for å jobbe mot klimaendringer.	En bevist kommunikasjonsstrategi overfor innbyggere og næringsliv. Benytte flere kommunikasjonsplattformer. Skole og barnehage arbeider kontinuerlig med å bevisstgjøre «neste» generasjon til å ta smarte valg til det beste for miljøet, (jf. overordnet tema bærekraftig utvikling fra LK20)
Sosiale forhold	
HOVEDMÅL: På Hvaler lever vi hele livet, og vi lever det godt.	
Delmål: Hvaler er et godt sted å vokse opp.	
Strategier:	Tiltak med tidsangivelse for gjennomføring
Skape attraktive og trygge nærmiljøer, med gode og inkluderende oppvekstvilkår som stimulerer og utvikler.	Sørge for gode, attraktive og grønne nærmiljø- og idrettsanlegg som er tilgjengelige i nærmiljøene. Utvikle gode kommunale tjenester for barn og unge i form av satsning på kulturskole, fritidsklubb og arenaer for fremvisning og aktivitet. Tilrettelegge for infrastrukturutbygging iht. VA-plan.

Økonomiplan for 2026-2029

	<p>Stille hensiktsmessige krav gjennom god planlegging og nøye oppfølging av pågående planprosesser. Sikre grønne omgivelser, gode uteoppholdsarealer samt redusere bilbruk og grå flater der det er mulig. Vektlegging av gode visuelle kvaliteter i uttrykk og materialbruk.</p>
<p>Satse på desentraliserte barnehager så langt det er økonomisk forsvarlig. Det er viktig å legge til rette for lokalt barnehage tilbud.</p>	<p>Det er lagt opp til videreføring av eksisterende barnehagestruktur for neste budsjettår.</p>
<p>Legge til rette for aktiviteter og meningsfulle aktiviteter året rundt.</p>	<p>Alle barn og unge skal ha lik tilgang på å delta på minst en fritidsaktivitet uavhengig av sosiale og økonomiske forutsetninger.</p> <p>Styrke frivillige lag og foreningers mulighet til å drive aktivt i lokalsamfunnet. Kommunen må være en god tilrettelegger for dette.</p> <p>Sosiale møteplasser og tiltak som bedrer alles folkehelse er viktig i samfunnet.</p> <p>Helse og Friskliv skal tilby meningsfulle aktiviteter for utsatte grupper med tilpassede aktiviteter ved dagsenteret samt andre åpne aktivitetstilbud for ett utvalg av befolkningen både utendørs og innendørs for å unngå passivitet og ensomhet.</p> <p>Økt samarbeid mellom skole, kultur og fritid, idrettslag og korps med tilbud til barn og unge i tilknytning til SFO/etterkant av skole.</p> <p>Godt kulturtilbud i kulturskolen med tilstrekkelig plasser. Samarbeid med Fredrikstad kommune om kjøp av plasser hvor kommunen ikke selv har tilbud. Godt fritidsklubbtilbud. Fritidsklubben er åpen man-torsdag etter skoletid og på fredag kveld. Enhet kultur arrangerer egne festivaler og arrangementer både for barn og unge, men også for bredere aldersgruppe.</p> <p>Meråpent bibliotek, med mulighet for å benytte folkebiblioteket utenom åpningstid dersom man har lånekort (7-22 alle dager for de over 18 år).</p>
<p>Fremme sunn livsstil for barn og unge gjennom helsefremmende tiltak, fysisk aktivitet og kosthold.</p>	<p>Alle barn og unge skal ha lik tilgang til og mulighet for å delta på minst en fritidsaktivitet uavhengig av sosiale og økonomiske forutsetninger.</p> <p>I samarbeid med skole og barnehage skal skolens helsesykepleier og helsestasjon drive holdningskapende arbeid rettet mot barn og unges ivaretagelse av egen helse.</p> <p>Alle barnehagene benytter i meget stor grad nærmiljøet og naturen som ledd i bl.a. å fremme fysisk aktivitet. Skolen har</p>

	<p>i tillegg innført obligatorisk fysisk aktivitet (FYS-AK) hver dag på ungdomsskolen.</p> <p>Skole, barnehage og fritidsklubb samarbeider med kjøkkenet på Dypedalåsen og tilbyr næringsrik varmmat til barn og elever.</p> <p>Skole har innført mentor-ordning for elever på ungdomstrinnet for å bidra til økt lek og aktivitet for barnetrinnet i friminuttene.</p> <p>Innvilget RØRE-midler fra Sparebankstiftelsen til aktivitetsapparater i skolegården.</p> <p>Oppstart av skolehage.</p> <p>Planlegge ned sikte på å vri transportbruken over fra bilbaserte til kollektiv transport, gange og sykkel der dette er mulig. Planlegge for omgivelser som stimulerer til fysisk aktivitet.</p> <p>Legge til rette for gode arenaer og områder for fysisk aktivitet.</p>
<p>Skape en skole som gir et trygt og godt oppvekstmiljø, og som utvikler kunnskap og kompetanse gjennom læring, mestring og samarbeid</p>	<p>Samling av barn og ungdom i felles skole gir gode muligheter for økt satsning på gode fritidstilbud. Dette bygger opp under heldagsskole/-fritid og gir et helhetlig tilbud i Hvaler samfunnet.</p> <p>Dette er en del av skolens mandat og det jobbes kontinuerlig med at barn og elever skal ha et trygt og godt skolemiljø og for at alle barn skal kunne nå sitt fulle potensiale.</p>
<p>Sikre et barnehagetilbud med fokus på barnas trygghet, trivsel og utvikling.</p>	<p>Barnehagene i Hvaler har over lengre tid hatt fokus på å utvikle et felles verdigrunnlag; «Barnets beste NATURLigvis». Det arbeides godt både i den enkelte barnehage og det samarbeides på tvers med å gi barna trygge og gode barnehagemiljøer og de beste muligheter for utvikling.</p>
<p>Delmål: Eldre på Hvaler har en meningsfull og trygg hverdag.</p>	
<p>Fokus på frivillighet, samhandling og delaktighet for å utløse «eldre-energien». Frivillighet og «eldre-energien» er viktig for at en skal føle seg inkludert i samfunnet og føle seg nyttig. Det kan også være en del av hverdagsrehabiliteringen til enkelte.</p>	<p>Samhandling på tvers for å sikre gode og vel-koordinerte tilbud til målgruppen.</p> <p>Videreutvikle frivillighetssentralen og gjøre det stadig enklere og meningsfullt for enkeltindivider å bidra etter ønske og kapasitet der det er nyttig i ett samfunnsperspektiv.</p>
<p>Forebygge ensomhet ved å legge til rette for aktiviteter, møteplasser og kulturtilbud.</p>	<p>Utvikle og videreføre møteplasser og aktiviteter som eksisterer og etablere nye der det er behov.</p> <p>Koordinere tilbudene slik at man unngår overlapping og bygger opp rundt gode tilbud.</p>

	<p>Utvidelse av dagsenter og legge til rette for møteplasser både i kommunal og frivillig regi for eldre og andre aktuelle målgrupper. Etablere ett tettere samarbeid med frivillige for å utvikle gode og regelmessige sosiale tiltak for beboere på sykehjemmet.</p> <p>Det arrangeres ulike kulturarrangementer for målgruppen – fokus på at disse arrangeres på ulike områder i kommunen.</p>
<p>Legge til rette for fysisk aktivitet for mennesker i alle aldre. Og fokusere på å skaffe et bedre tilbud til uorganisert ungdom.</p>	<p>Utvikle og videreføre møteplasser og aktiviteter som eksisterer og etablere nye der det er behov.</p> <p>Videreføre og utvikle trening i grupper for eldre (f.eks. sykle til Paris), trening for eldre i treningsrom på Dypedal, rusletur og Kaffekoppen.</p>
<p>Sørge for trygge og varierte omsorgstilbud tilpasset eldre sine ønsker og behov.</p>	<p>For å bidra til en trygg institusjonsomsorg med tilstrekkelig kapasitet, er det, ved siden av å sikre nok sengeplasser til de som trenger det, også viktig at vi fortsetter å sørge for at vi kan levere hjelpemidler og tiltak som utsetter behovet for institusjonsomsorg lengst mulig.</p> <p>Utarbeide ny kommunedelplan for helse og omsorgstjenester.</p>
<p>Legge til rette at folk skal være selvhjulpne i eget hjem så lenge som mulig.</p>	<p>Kommunen skal fortsette å utvikle ett variert omsorgstilbud som gjør det mulig å oppnå høyest mulig opplevd livskvalitet i eget hjem lengst mulig. Dette krever tilstrekkelig tilgang på rehabiliterende tiltak, velferdsteknologiske hjelpemidler og en kompetent hjemmetjeneste med tilstrekkelig kapasitet.</p>
<p>Utvikle gode omsorgs- og eldreboliger, og opprettholde sykehjemstilbudet.</p>	<p>Kommunen skal fortsette å utvikle ett variert omsorgstilbud som gjør det mulig å oppnå høyest mulig opplevd livskvalitet i eget hjem lengst mulig. Dette innebærer tilstrekkelig tilgang på rehabiliterende tiltak, velferdsteknologiske hjelpemidler, og en kompetent hjemmetjeneste med tilstrekkelig kapasitet.</p>
<p>Satse på aldersvennlig stedsutvikling.</p>	<p>Utvikle nye boliger for eldre i regi av kommunen eller i samarbeid med andre.</p>
<p>Delmål: På Hvaler mestrer vi livet i alle livsfaser.</p>	
<p>Utvikle Hvaler som folkehelsekommune, med fokus på natur, kultur og inkludering.</p>	<p>Utvikle og videreføre møteplasser og aktiviteter som eksisterer og etablere nye der det er behov.</p> <p>Bruke Hvalers natur og muligheter. Bygge opp rundt Hvaler som nasjonalparkkommune og benytte muligheten som ligger i eksisterende tilbud rundt Besøksenteret.</p> <p>Hvaler kommune kan gå foran gjennom å gi flyktninger en sjanse i arbeidslivet til inspirasjon for både for innbyggere og arbeidsgivere.</p>

Økonomiplan for 2026-2029

Hjelpe de som har behov gjennom å legge til rette for egenutvikling, friskliv og mestring. Tilrettelegge for at de uten stemme skal være synlige.	Innenfor helse og friskliv fortsette å kombinere «Hva er viktig for deg?» med et variert tjenestetilbud, som hjelper den enkelte med «deres» egenutviklingsprosjekt. Eksempler på dette er hverdagsrehabilitering, gruppesamtaler/-aktiviteter, individbasert endrings- og motivasjonsarbeid og velferdsteknologi.
Øke sysselsettingsgraden gjennom å legge til rette for flere arbeidsplasser. Kommunen skal bidra til at flere kommer inn på arbeidsmarkedet.	Andelen sysselsatte kan økes gjennom å få flere av de som er i utenforskap inn i lønnet arbeid. På dette området kan jobbspesialisten, som jobber i mobilt team og NAV, utgjøre en forskjell. Eget ungdomsteam i NAV Hvaler, som har tett og tidlig oppfølging med ungdommene, vil kunne redusere antall drop-out-tilfeller i videregående skole. Ved å tilby lærlingplasser og være aktive med IA-arbeidet bidrar kommunen med å holde folk i arbeid. Hvaler kommune vil sammen med de ansattes organisasjoner utforske mulighetene for å legge til rette for en livsfaseorientert personalpolitikk.
Skape mangfoldige bomiljøer ved å utvikle et variert boligtilbud, med særlig fokus på unge familier.	Vektlegges i arbeid med kommuneplan og kommunedelplaner samt ved behandling av private reguleringsplanforslag. Utvikle Floren-området i samarbeid med Allstad Eiendomsutvikling AS til å omfatte boliger som dekker ulike behov.
Legge til rette for de som ikke har en synlig stemme.	Forelegge aktuelle saker for barne- og ungdomsrådet og rådet for eldre og mennesker med funksjonsnedsettelse. Kommunens barnerepresentant skal bli hørt i saker som er viktig for barna.
Utvikle Hvaler som en folkehelsekommune, med fokus på natur, kultur, mangfold og inkludering.	Bruke Hvalers natur og øvrige muligheter i folkehelsearbeidet. Bygge opp rundt Hvaler som nasjonalparkkommune og benytte muligheten som ligger i eksisterende tilrettelegging og tilbud rundt Besøkscenteret.
Økonomisk bærekraft	
HOVEDMÅL: Hvaler er en attraktiv og framtidsrettet kommune.	
Delmål: Hvaler er et attraktivt sted å bo, jobbe og besøke.	
Strategier:	Tiltak med tidsangivelse for gjennomføring
Arbeide for en bærekraftig arealutnyttelse og en omforent samfunnsutvikling.	Rullering av kommuneplanens arealdel. Samhandling med næringslivet. Ha fokus på bærekraftig arealutnyttelse ved planlegging, byggesaksbehandling og naturforvaltning. Lansere og videreutvikle kommunens nye destinasjonsportal – en ny og sterk markedsføring og profilering av kommunens

	<p>mange kvaliteter ovenfor besøkende, potensielle tilflyttere men også innbyggere og hytteeiere (Q1 26)</p>
<p>Utvikle Hvalers fortrinn som nasjonalparkkommune og reisemål.</p>	<p>Gjennomføre reiselivsstrategien Hvaler Hele Året og lokal destinasjonsledelse gjennom Hvaler Destinasjonsråd. (Hele planperioden). Søke tilgjengelige midler og gjennomføre tiltak i tråd med rådets prioriteringer.</p> <p>Bruke kommunens status og muligheter som godkjent Nasjonalparkkommune i både planlegging, saksbehandling og profilering av kommunen.</p>
<p>Styrke lokale arbeidsplasser og verdiskaping gjennom stedstilpasset, småskala næringsutvikling basert på vårt ressursgrunnlag og beliggenhet.</p>	<p>Oppdatere kommunens næringsstrategi med handlingsplan.</p> <p>Videreutvikle samarbeidet mellom kommune og næringsliv, herunder Hvaler næringsforening.</p> <p>Utvikle og styrke samarbeidet med fiskerinæringen både relatert til 0-fiskeområder og omstilling av fiskeriet for fremtiden. Her er prosjektet Marin Næringsutvikling (2025 -) særlig viktig. Det arbeides med å utvikle prosjektet til å bli et EU/Interregprosjekt sammen med svare fra 2026. (www.marinnaering.com)</p> <p>Ved rullering av arealplanen – avklare mulighetene for etablering/utvikling av småskala næringsvirksomhet og boliger attraktive for barnefamilier.</p>
<p>Utvikle offentlige rom, møteplasser og aktiviteter med fokus på stedlige kvaliteter og god funksjonalitet i våre senterområder.</p>	<p>Videreutvikle samarbeidet mellom kommune og næringsliv, herunder Hvaler næringsforening.</p> <p>Legges til grunn ved planlegging, byggesaksbehandling og naturforvaltning.</p> <p>Vektlegge estetikk for å skape miljø- og trivselsskapende torg- og møteplasser med grønne omgivelser, sittegrupper, kvalitet i utformingen og med muligheter for bevertning, fysisk aktivitet og sosial interaksjon.</p> <p>Avklare torgets funksjonalitet, herunder torgboder.</p>
<p>Styrke vår tilgjengelighet gjennom gode og miljøvennlige samferdsels- og kollektivløsninger.</p>	<p>Drive påvirkningsarbeid rettet mot nasjonale og regionale myndigheter for realisering av regulerte gang- og sykkelveier. Jobbe for nedsettelse av fartsgrenser flere steder.</p> <p>Ved planlegging, byggesaksbehandling og naturforvaltning.</p> <p>Bidra i arbeidet med utvikling av stabilt fergetilbud til Østre øyer. Jobbe for et godt busstilbud.</p> <p>Undersøke mulighetene for realisering av et mobilitetshus ved Hvaler rådhus i samarbeid med privat sektor. Gjennom planarbeid vurdere ulike tiltak for å vri transportbruken over fra bil til mer kollektivt, sykkel og gange.</p>

Delmål: Hvaler gir fremtidsrettede tjenester tilpasset innbyggernes behov og ønsker.	
<p>Jobbe tverrfaglig for å optimalisere kvalitet og effektivitet i tjenestene våre. Hvaler må ha et fokus på hva som er gode nok tjenester. Trenger ikke det beste tilbudet, men må ha et godt nok tilbud i kommunen.</p>	<p>Helse og friskliv gjennomførte i 2023 og 2024 sammen med oppvekst, tiltak for å ha en felles tilnærming til hvordan vi møter og søker å forstå innbyggeren og dennes behov i kontakt med tjenestene.</p> <p>Helse og Friskliv og oppvekst vil videreutvikle det uformelle og formelle samarbeidet mellom tilstøtende tjenester i den hensikt å ha en enhetlig tilnærming til internkontroll og enhetsstyring.</p> <p>God kompetanseforvaltning med tanke på å sikre oss den kunnskapen kommunen trenger for å levere tjenestene effektivt ut ifra tilgjengelige ressurser, i dag og i morgen.</p> <p>God dialog og samarbeid med de ansatte og de deres organisasjoner om organisering og videreutvikling av kommunens tjenester i tråd med intensjonene i Hovedavtalen.</p>
<p>Forbedre og effektivisere kommunale tjenester gjennom digitalisering, innovasjon og tjenestedesign.</p>	<p>Videreutvikle innbyggernes mulighet for å ha oversikt over eget forbruk av vann og avfallshåndtering gjennom «Min side» i samarbeid med Norkart.</p> <p>Iverksetting av digital hjemme-oppfølgning, nye medisindispensere og digitale verktøy for ressursplanlegging vil prøves ut.</p> <p>Samarbeidsprosjekt mellom Helse og Friskliv og oppvekst knyttet til «Bedre brukertjenester».</p>
<p>Hvaler skal levere gode nok tjenester og må da prioritere ressurser der det trengs, og heller fokusere på arbeidskraft. Fokuserer på å beholde kompetanse gjennom å være konkurransedyktige.</p>	<p>Fremme en kultur for medbestemmelse og delaktighet for alle ansatte.</p> <p>Kommunens ønsker å utvikle egne ansatte, holde på dem og rekruttere nye med mål om at kommunen til enhver tid har god nok kompetanse til å løse sine oppgaver.</p> <p>Etterstrebe konkurransedyktige lønns- og arbeidsvilkår.</p> <p>God dialog og samarbeid med de ansattes organisasjoner om organisering og videreutvikling av kommunens tjenester i tråd med intensjonene i Hovedavtalen.</p>
<p>Legge vekt på å jobbe lokalt, samhandle lokalt og utvikle lokalt, med innbyggere, samarbeidspartnere og næringsliv.</p>	<p>Bruke muligheten som ligger i reiselivsstrategien og statusen som nasjonalparkkommune for å markedsføre Hvaler som en helhetlig merkevare. Følge opp arbeidet med øy-møter og besøksforvaltning som metode og ramme for reiselivsstrategien (Hvaler hele året).</p>

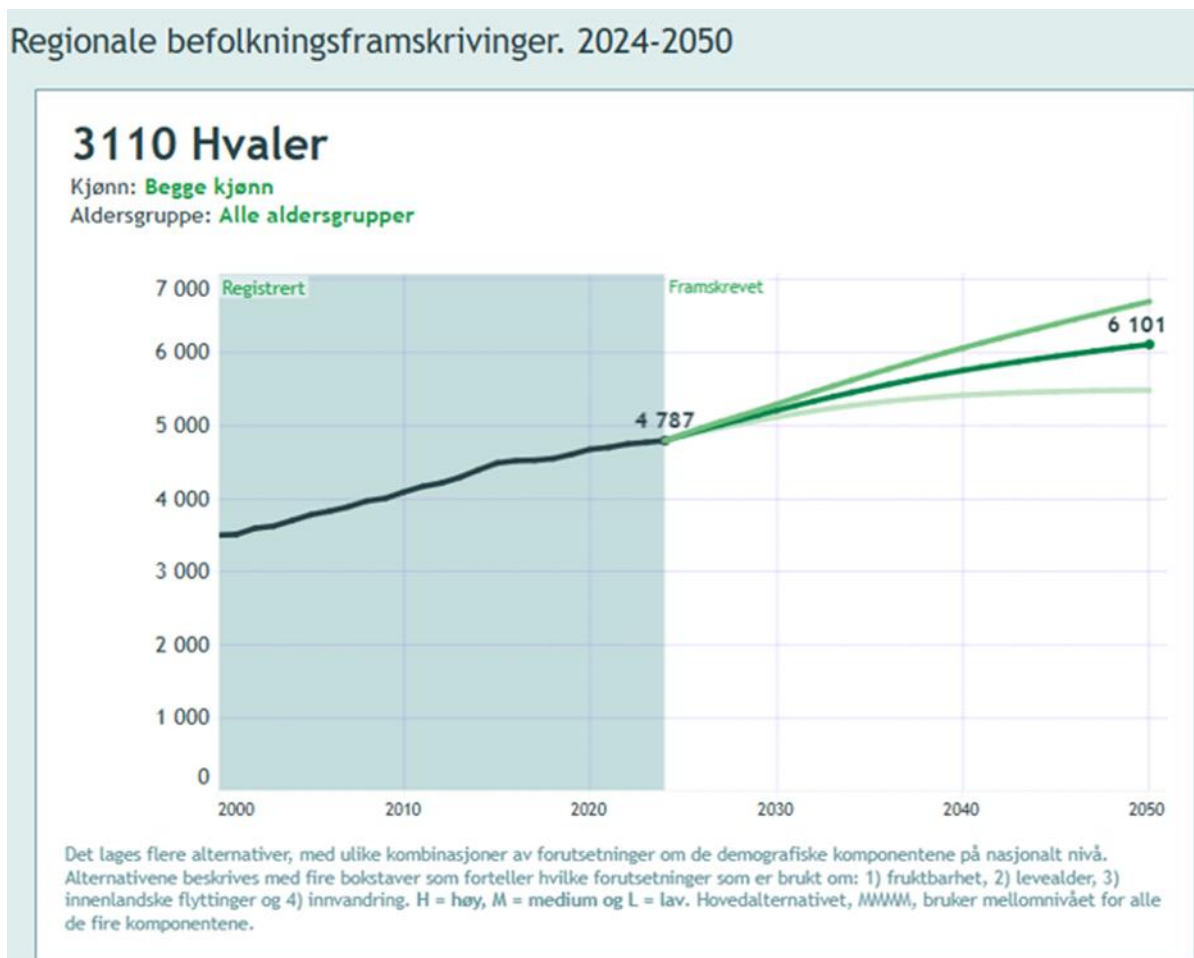
	<p>Gjennomføre skoleprosjektet som et samarbeid mellom Hvaler Næringsforening, Hvaler barne- og ungdomsskole og NAV. NAV Hvaler og Hvaler barne- og ungdomsskole skal sammen ta i bruk nye verktøy for karriereplanlegging, slik at utdanningsveien kan bli bedre forankret allerede fra ungdomsskolen for å unngå feil karrierevalg.</p> <p>Skole og barnehage har alle samarbeidsavtaler med innbyggere, lokalsamfunnet og næringsliv og opplever å kunne gi bedre tjenester med bakgrunn i dette. Eksempelvis skole i samarbeid med NAV og Hvaler næringsforening om jobbutprøving og barnehagens samarbeid med lokale gårdsbruk (Svanekil, Lie, Utgård m.fl.)</p> <p>Støtte opp om og bidra til lokale møteplasser for dialog og samskaping med innbyggere og næringsliv.</p>
<p>Bidra til samarbeid for å styrke regional vekst.</p>	<p>Bruke muligheten som ligger i reiselivsstrategien og statusen som nasjonalparkkommune for å markedsføre Hvaler som en helhetlig merkevare.</p> <p>Dele erfaringer innen drift av vann og avløp med hele Kommune-Norge.</p> <p>Delta i dialog, tiltak og prosjekter gjennom Søndre Østfold Interkommunale Politiske Råd.</p> <p>Delta i digitaliseringssamarbeidet i DigiViken.</p> <p>Delta på ulike regionale møteplasser, initiativ og tiltak/prosjekter.</p> <p>God dialog og samarbeid med Østfold fylkeskommune.</p> <p>Videreutvikle tjenestesamarbeidet med Fredrikstad kommune og Smart-kommunene (små kommuner i Østfold).</p>

Befolkningsutvikling

Befolkningsutvikling

Hvalers befolkning kjennetegnes av langt flere eldre og færre barn og unge enn gjennomsnittet for landet. Befolkningssammensetningen er mye lik den som kjennetegner fraflyttingskommuner.

Frem mot 2050 er det antatt at Hvaler befolkning skal øke fra 4787 til 6101 innbyggere. Dette tilsvarer en økning 27,4 %. Dette er illustrert i følgende tabell fra SSB:

Følgende tabell er hentet fra SSB tabell 01223: Befolkning og endringer hittil i år, etter statistikkvariabel, region og kvartal (u). Denne viser følgende data ved utgangen av hvert år:

	2021	2022	2023	2024
Befolkning 1. januar året før	4 694	4 741	4 762	4 787
Fødde	27	30	28	30
Døde	49	57	47	55
<i>Fødselsoverskot</i>	- 22	- 27	- 19	- 25
Innvandring	28	47	26	13
Utvandring	10	9	21	5
Innflytting, innalandsk	288	252	293	254
Utflytting, innalandsk	235	239	258	247
<i>Nettoinnflytting inkl. inn- og utvandring</i>	71	51	40	15
<i>Folkevekst</i>	47	21	25	10
Befolkning ved utgangen av kvartalet	4 741	4 762	4 787	4 777
<i>Tall i kursiv er mellomsummer</i>				

Denne tabell er hentet fra SSB 07459: Befolkning, etter region, alder, statistikkvariabel og år: Viser følgende data ved utgangen av hvert år:

Befolkningsutvikling i Hvaler kommune 2024 og 2025 - kortsiktige utfordringer

Hvaler kommune har fått spesialrapporter fra SSB som viser følgende utvikling:

	2023K4	2024K1	2024K2	2024K3	2024K4	2025K1	2025K2
00 - 04	160	164	168	166	160	155	155
05 - 09	170	165	157	159	157	163	162
10 - 14	233	231	239	234	227	222	218
15 - 19	256	261	268	267	266	262	254
20 - 24	191	185	176	173	179	181	187
25 - 29	140	143	151	145	146	139	145
30 - 34	171	174	174	188	182	182	174
35 - 39	188	191	188	186	184	186	188
40 - 44	240	240	247	235	233	224	212
45 - 49	297	288	290	297	294	293	287
50 - 54	364	359	355	345	345	346	353
55 - 59	406	399	394	387	383	377	374
60 - 64	435	426	440	439	435	432	420
65 - 69	496	497	485	490	494	491	491
70 - 74	425	437	439	437	439	446	452
75 - 79	367	360	370	370	368	358	363
80 - 84	135	146	152	164	173	187	196
85 - 89	76	76	76	81	82	81	80
90 - 94	28	22	24	21	18	19	20
95 - 99	9	10	11	12	11	10	11
=> 100	0	0	0	1	1	1	1
Sum	4787	4774	4804	4797	4777	4755	4743

Når vi ser på befolkningsutviklingen pr kvartal i en aldersintervallfordeling på fem og fem år gir den flere interessante opplysninger. Det er fra 01.07.24 til 01.07.25 at vi kan se en nedgang i antall innbyggere på 61. I den samme perioden har befolkningen mellom 40-69 år pr blitt redusert med 74 stk. og befolkningen over 70 år økt med 51 stk. Det er sammensatte årsaker til nedgangen i antall innbyggere og kommunen har ikke uttømmende oversikt over disse årsakene.

Dette får store innvirkninger på inneværende planperiode. Det virker inn på de frie inntekter da disse beregnes ut ifra befolkning i kommunen pr 1.7. hvert år. Dette gir videre "voksesmerter" innenfor tjenesteområdet Helse og friskliv. Antall eldre og eldre med behov for bistand øker. En fortsatt utvikling i samme retning vil ha vidtrekkende konsekvenser for kommunens tjenester og stille store krav til omstilling og tilpasning til endringer i befolkningens tjenestebehov i årene fremover. På grunn av kommunens økonomi er bygging av 7 nye sykehjemsplasser på Dypedalåsen foreløpig utsatt til 2027 på investeringsbudsjettet.

Mulighetsrom i årene fremover

I et utviklingsperspektiv bør Hvaler ha gode muligheter de kommende årene. Kommunen ligger svært sentralt til i forhold til store befolkningsområder, har flotte og etterspurte naturverdier, nasjonalpark med besøkssentre, gode skoler og barnehager og et godt kulturtilbud. Arealknapphet og andre voksesmerter i byene styrker mulighetsrommet for nye innbyggere og (småskala)næring. Det vil kreve at kommunen har en offensiv holdning gjennom fokus på realisering av kommuneplanens samfunnsdel innenfor utvalgte områder, og ikke minst på kort sikt en rullering av dagens arealdel der det legges godt til rette for nye boliger og utviklingsmuligheter for eksisterende og nytt næringsliv.

En styrke i kommende arbeid med arealdelen relatert til næringsutvikling, er det gode samarbeid som er etablert mellom kommunen og næringsforeningen. Også Destinasjonsrådet blir viktig i dette arbeidet, slik at det kan tilrettelegges i større grad for eksisterende og nye reiselivsbedrifter i kommunen. Videre er også det regionale samarbeidet viktig. Hvaler har sterk støtte i satsingen på «blå næring» gjennom Søndre Viken IPR og arbeidet med regional næringsutvikling. Blå nærings behov og vekstmuligheter må vektlegges i kommunens disponering av arealer, og her er Borg Havn IKS en viktig samarbeidspartner for kommunen som havneselskap og myndighet.

Lokalsamfunn og næringsutvikling

Næringsutvikling

Strategisk ståsted og utfordringsbilde

Samfunnsplanen har under målområdet «Økonomisk Bærekraft» som målsetting at Hvaler skal være en attraktiv og fremtidsrettet kommune - attraktiv for innbyggere, næringsliv og besøkende. For å oppnå dette må det arbeides målrettet, tverrfaglig og helhetlig. Kommunens demografiske utvikling, med behov for økt tilflytting av yngre barnefamilier er en viktig utfordring. Likeledes næringslivets muligheter for vekst gjennom nyetableringer og utvikling av eksisterende virksomheter. Arbeidet med rullering av kommuneplanens arealdel, med tilrettelegging for boligbygging og næringsutvikling, er et svært viktig virkemiddel i dette arbeidet. Lykkes kommunen med økt tilflytting, er dette en viktig driver for utvikling av flere lokale arbeidsplasser, flere handels- og tjenestetilbud og i sum en mer attraktiv kommune.

Hvaler hele året

Hvaler som rekreasjonsområde og Nasjonalparkkommune representerer en viktig verdi og strategisk fortrinn i utviklingen av Hvalersamfunnet under målområdet «Økonomisk Bærekraft». Kommunens reiselivsstrategi, «Hvaler Hele Året», bygger opp under samfunnsplanen med sin målsetting og tiltak knyttet til å utvikle Hvaler som besøkskommune. Hytteeiere, reiselivet og reiselivsrelatert næringsliv har stor betydning for den lokale verdiskapingen i kommunen. Arbeidet er godt i gang gjennom status som Nasjonalparkkommune og et eget destinasjonsråd som leder og koordinerer arbeidet. Rådet har definert innsatsområder det søkes midler til og det arbeides særlig med tilrettelegging for besøkende gjennom informasjon på nett, skilting med mere. Det vektlegges at arbeidet legger besøksforvaltning til grunn og det gjennomføres egne aktiviteter for å involvere lokalbefolkningen.

Kommunen samhandler i rådet med Visit Fredrikstad og Hvaler, Hvaler hytteforening, Hvaler næringsforening, Hvaler kulturvernforening, Ytre Hvaler Nasjonalpark og Oslofjorden friluftsråd.

Fiskeri og blå næring

Mer bekymringsfull er utviklingen i en annen viktig næring for kommunen, fiskeriet. Miljøtilstanden i Oslofjorden har medført at regjeringen innfører store nullfiskeområder gjennom forskrift gjeldende fra 2026. Det blir viktig at kommunen følger opp dette og gir den støtte som er mulig i forhold til den betydning dette vil få for fiskeriinteressene i kommunen, men også det videregående utdanningstilbud innenfor fiske og fangst som er lagt til Utgårdskilen.

Samtidig med dette er det gjennom tildelte regionale prosjektmidler til kommunen en positiv utvikling knyttet til høsting av nye arter fra havet og samarbeid med næring og forskning i Bohuslän. Høsting av Stillehavspøsters, oppdrett av tunikater, blåskjell med mere gir spennende muligheter for fremtiden, men

er fortsatt i en beskjeden målestokk målt opp mot arbeidsplasser. Kommunens tradisjonelle fiskerinæring, rekefisket med tilhørende industri i land, er fortsatt bærebjelken og betydelig i lokal målestokk målt opp mot omsetning og arbeidsplasser.

Miljø og klima

Sandbakken miljøstasjon med solcellepanel og vindmølle

Hvaler kommune skal arbeide for å oppfylle FNs bærekraftsmål. Miljø og klima er ett av satsingsområdene i samfunnsplanen. Det skal arbeides med å følge opp strategier og tiltak fra kommunens *klima- og energiplan*.

I kommunens *samfunnsplan* er hovedmålet: «På Hvaler forbedrer vi miljøet og minsker klimaavtrykket for miljø og klima». Følgende delmål er satt. «Hvalers natur og landskap, på land og til vanns, er et felles gode som alle tar vare på og får nytte av», «Hvalersamfunnet bruker ressurser på en bærekraftig måte» og «På Hvaler begrenser vi forurensning og motvirker klimaendringer».

Overordnet klimamålsetting i *kommunedelplan for klima og energi* er: «Hvaler kommune skal ivareta naturgrunnlag, miljø og klima, og legger miljøprioriteringer til grunn for beslutninger på alle forvaltningsnivåer». Det er videre uttalt en målsetting for klima og energiarbeidet at «Hvaler kommune skal være en klimanøytral kommune i 2030».

Naturmangfold

I februar 2022 ble *kommunedelplan for naturmangfold* vedtatt. Det arbeides for å følge opp handlingsplanen. Det er utfordringer knyttet til å avsette tilstrekkelig med tid og ressurser til å følge opp ambisjonene i disse planene.

I tillegg til kommunens egne ansvarsområder, samarbeider kommunen med andre forvaltere som nasjonalparkforvalter og Statens Naturoppsyn. Nasjonalparkforvalteren har kontorplass på Hvaler rådhus.

Handlingsplan for miljøtiltak i landbruket

I 2024 kom en ny handlingsplan hvor formålet er å fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap, og redusere forurensningen ut over det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift.

Oslofjorden

Regjeringen vedtok i 2021 en femårig tiltaksplan for å bedre tilstanden for miljø og friluftsliv i Oslofjorden. Tiltaksplanen inneholder 63 tekniske tiltak, og 19 tiltak som skal gi mer kunnskap om fjordens tilstand og hvordan tilstanden kan bedres. Her bidrar alle enheter inn med ulike tiltak.

Miljødirektoratet har ansvar for å gjennomføre 26 av planens tiltak og koordinerer arbeidet med gjennomføringen av resterende tiltak som gjennomføres av kommuner, fylkeskommuner, statsforvaltere og andre direktorater.

Status for Oslofjordplanen er at tiltaksgjennomføringen må forlenges, og at man ikke vil være i mål i 2026. Det bygges blant annet et nytt nitrogenreanseanlegg i Fredrikstad som er et samarbeidsprosjekt mellom Fredrikstad og Hvaler kommune. Dette ventes å være i drift i 2027.

Regjeringen har besluttet at det innføres nullfiskeområde ved Ytre Hvaler nasjonalpark fra januar 2026.

Samarbeidstiltak

Klima Østfold

Kommunen deltar i regionale fora som Klima Østfold, som er et nettverkssamarbeid mellom 12 Østfoldkommuner, Østfold fylkeskommune og Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus om innsatsen for å begrense klimaendringene. Gjennom Klima Østfold jobbes det for å gjennomføre tiltak, bevisstgjøre, engasjere og tilrettelegge slik at alle kan bidra – det offentlige så vel som næringsliv og innbyggere.

Gjennom Klima Østfold er det fokus på gratis energikalkulator for boliger, enøk-kvelder med råd om energiomlegging i boliger, elsykler til utlån, felles avtale for innkjøp av ladestolper for elbil, gradvis utfasing av fossil oljefyring i kommunale bygg, energianalyse av kommunale bygg for å redusere energibruk og kostnader, uttesting og innkjøp av elbiler, uttesting av fossilfrie maskiner i kommunale etater, kursing om energieffektive og klimasmarte tiltak for bønder og biogass. Det skal satses mer på et fungerende marked for biogass, større produksjon og større muligheter for fylling med biogass.

Kommunen tilbyr gratis klima og energirådgivning til privatpersoner og selskaper for å legge til rette for klimavennlige valg.

Skjærgårdstjenesten

Skjærgårdstjenesten skal sikre at de sjøbaserte friluftslivsområdene blir driftet og vedlikeholdt. Tjenesten skal også ivareta naturmangfold i skjærgården og bidra til økt forståelse for å ta vare på naturen og stimulere til aktiv bruk av natur- og friluftslivsområder. Tjenesten drives gjennom midler og tilskudd fra Miljødirektoratet, Statens naturoppsyn, fylkeskommunen, Oslofjordens friluftsråd og samarbeidskommunene. Driftsområde 1 – Ytre Oslofjord øst, Søndre driftsenhet består av et samarbeid mellom kommunene Fredrikstad, Sarpsborg, Halden og Hvaler. Tjenesten har en rekke

samarbeidspartnere. Gjennom medlemskap i og vertskap for Skjærgårdstjenesten tar kommunen en aktiv rolle i å bevare naturmangfoldet og for kampen mot plast i havet.

Borg Havn IKS

Borg Havn IKS eies av kommunene Sarpsborg, Fredrikstad og Hvaler. Det ble vedtatt en miljøpolicy for havnen i 2024 og Borg Havn har en langsiktig ambisjon om å bli en CO₂-nøytral havn.

Det er et løpende samarbeid med Borg Havn IKS om klima- og miljøtiltak i havnene under paraplyen «Grønn Havn» - utviklet i samarbeid med Orust kommune og Interreg prosjektet «ESBØ - Miljø og klima».

Omstilling til lavutslippssamfunn

Det vil være viktig å vurdere nye byggeprosjekter i forhold til nasjonale forventninger til energieffektivitet og omstilling til et klimarobust lavutslippssamfunn. Kommunen skal legge til rette for en helhetlig samfunns- og arealplanlegging som bidrar til at innsatsen for klima og miljø ses i sammenheng og på tvers av sektorene. Det skal videre arbeides for å minimere arealtapet av natur og sikres en helhetlig forvaltning av vannressursene. I nasjonale forventninger til kommunene påpekes det at god planlegging kan bidra til å legge til rette for energisparing, energieffektivisering, mer fleksibel energibruk og økt elektrifisering med fornybar kraft, blant annet i bygg-, anleggs- og eiendomssektoren og transportsektoren. Det understrekes videre at det samtidig er viktig å bygge for framtiden, blant annet ved å ta høyde for at person- og varetransporten i stadig større grad benytter nullutslippsteknologi, sikre tilstrekkelig ladeinfrastruktur og legge til rette for mer effektiv og fleksibel energibruk for å dempe behovet for nettutbygging og ny kraftproduksjon. Det tilhører Regjeringens forventninger at omstillingen til lavutslippssamfunnet og bidrag til oppnåelse av klima- og miljømålene prioriteres gjennom arealplanlegging som reduserer utslipp, arealbeslag og transportbehov. I tillegg oppfordrer Regjeringen kommunene til å legge til rette for energieffektivisering og fleksibel energibruk i næringsliv, husholdninger og offentlige bygg. Kommunen skal jobbe for å være arealeffektiv, fortette i eksisterende tettsteder samt være arealnøytral. God arealforvaltning blir dermed en viktig oppgave framover for også å nå klimamålene.

Klimagassutslipp

Miljødirektoratet fører utslippsregnskap over de tre klimagassene CO₂, metan og lystgass fordelt på ni sektorer i norske kommuner og fylker. Utslipet var 41 319 tonn. Utslippene har enhet CO₂-ekvivalenter, som betyr at utslippene for hver gass vektet etter gassens globale oppvarmingspotensial (GWP). Alle utslipp er fordelt etter gjeldende kommune- og fylkesgrenser.

Grafen nedenfor viser at nivået har lagt rundt 40 000 tonn i perioden 2010 til 2019, med en midlertidig reduksjon under pandemi-årene 2020 og 2021. Utslipet var høyere enn normalt i 2022, men ble altså redusert i 2023. Det fremkommer at om lag to tredjedeler av utslippet innenfor kommunegrensen stammer fra sjøfart. Fra 2024 er en av fergene til de østre øyene på Hvaler elektrisk, noe som forventes å bidra til noe redusert utslipp i årene fremover.

Oversikt

Sektorfordelte utslipp per år

Hvaler

Graf Tabell

Kilde: Miljødirektoratet

Kommunebarometeret for klima og natur

I kommunebarometeret for 2025 er Hvaler kommune på 265. plass i kategorien klima og natur.

Kategorien består av 15 nøkkeltall som blant annet inkluderer:

- Sykkelveinett
- utbygging av ladepunkter for elbil
- lavt energiforbruk i kommunale bygg
- ressursbruk (brutto driftsutgifter) til naturforvaltning og friluftsliv per innbygger
- miljøtilstand i elver
- grad av arealnøytralitet
- grad av dispensasjoner fra byggeforbud
- grad av overordnede og oppdaterte planer for natur og klimarelaterte tema.
- Andel husholdningsavfall levert til gjenvinning

Kommunen scorer høyt på nøkkeltall som andel «vernet areal km² på land og til havs» og «brutto driftsutgifter til naturforvaltning og friluftsliv per innbygger», men scorer blant annet lavt på «andel km av kommunale veier som er tilrettelagt for syklende» og «andel husholdningsavfall levert til gjenvinning og biogassproduksjon».

Som et eksempel på rapportering kan det nevnes at det bebygde arealet i kommunen økte med 0,06 prosent.

Kommunikasjon

Nyttig og målrettet kommunikasjon er helt avgjørende for god samhandling, både internt og mellom kommunen og eksterne målgrupper, som innbyggere og næringsliv, hytteiere og besøkende.

Troverdighet og tilgjengelighet er suksessfaktorer for å kunne nå gjennom med viktige budskap i en tid der samfunnet flommer over av informasjon og der det blir stadig mer utfordrende å skille mellom fakta og fiksjon.

Vedtatt kommunikasjonsstrategi legger føringer for kommunikasjonsarbeidet framover. For at kommunens nettsider skal fungere som navet i kommunens kommunikasjon med samfunnet, må innholdet være relevant og holdes løpende oppdatert. Kravene til universell utforming må ivaretas.

Derfor har Hvaler kommune et mål om å etablere to nye og mer moderne nettsider i løpet av 2025/2026. Kommunens offisielle nettside vil fremstå i et nytt, mer brukervennlig og tidsriktig design, med hovedfokus på kommunens tjenester. Den andre nettsiden er et resultat av Destinasjonsrådets arbeid for å synliggjøre «Hvaler hele året». Nettsiden vil løfte frem kultur, historie, aktiviteter, arrangement og naturopplevelser for nye og «gamle» innbyggere, hytteeiere og besøkende.

Kommunens tilstedeværelse på sosiale medier skal i enda større grad rettes mot Facebook, som allerede er en viktig elektronisk kanal for enkel og løpende dialog med innbyggerne. Gjennom egne og godt etablerte kommunikasjonskanaler, kan kommunen i større grad bidra med fakta, profilere egne saker og bidra til god dialog. På denne måten vil kommunens omdømme bli styrket.

Kommunikasjonen fra kommunen skal være lett tilgjengelig og forståelig for alle. Vi skal tilstrebe klart språk, også i saksbehandlingen og politiske dokumenter.

Internkommunikasjonen skal forbedres ved en strategisk gjennomgang av hvilke kanaler som skal brukes til hva. På denne måten blir det enda enklere for de ansatte å samarbeide og jobbe mer effektivt. Med omforente budskap kan alle ansatte være gode ambassadører og bidra til at Hvaler kommune framstår som en attraktiv og god arbeidsplass.

En mer digital kommune

Den digitale transformasjonen foregår i forrykende tempo. Robotisering og kunstig intelligens tas i bruk i stor utstrekning, og er på vei til å bli allemannseie.

Innbyggere, næringsliv og andre forventer at det offentlige henger med på utviklingen og tar i bruk tidsriktige løsninger for kommunikasjon og tjenesteleveranse. Det være seg enkle selvbetjeningsløsninger til mer omfattende og kritiske løsninger, som for eksempel trygghets- og overvåkingsteknologi innen helse og friskliv. Ansatte i kommunene har også forventninger til effektive digitale verktøy med mulighet for å jobbe tverrfaglig og sømløst internt og eksternt.

Digitalisering i Hvaler kommune baserer seg på de nasjonale føringene i strategien «Én digital offentlig sektor», som er en felles strategi for både kommunal sektor og staten. I tillegg har Hvaler kommune en digitaliseringsstrategi som ble vedtatt i 2019. Felles for de begge er ambisjonen om at innbyggere, bedrifter og ansatte skal få tilgang på enkle, brukervennlige og sikre digitale tjenester.

Med begrensede ressurser til å drive strategisk utviklingsarbeid er vi avhengig av tett og godt samarbeid med Fredrikstad kommune som drifter og utvikler majoriteten av våre IT-løsninger.

Hvaler er en liten kommune og kan ikke være ledende på utvikling av nye digitale løsninger, men ved å bygge kompetanse og systemforståelse kan gode beslutninger tas på vegne av kommunen. Økt bruk av nasjonale fellesløsninger vil være et satsningsområde i tiden framover.

Å etterspørre høy digital kompetanse i rekrutteringsprosesser, samt jobbe systematisk med å heve den digitale kompetansen er avgjørende for å lykkes med omstillingen. I tillegg og kanskje viktigst, er forståelsen for at implementering av ny teknologi krever kompetanse i tjenstedesign og prosessledelse og høy grad av brukerinvolvering. Nye måter å jobbe på fører ofte til organisatoriske endringer og omstillinger for ansatte og sluttbrukere. Digitalisering skal bidra til å gjøre hverdagen lettere både for ansatte og innbyggere. Innbyggere som ikke behersker teknologien skal få tilbud om opplæring, assistanse eller tilbys en alternativ løsning.

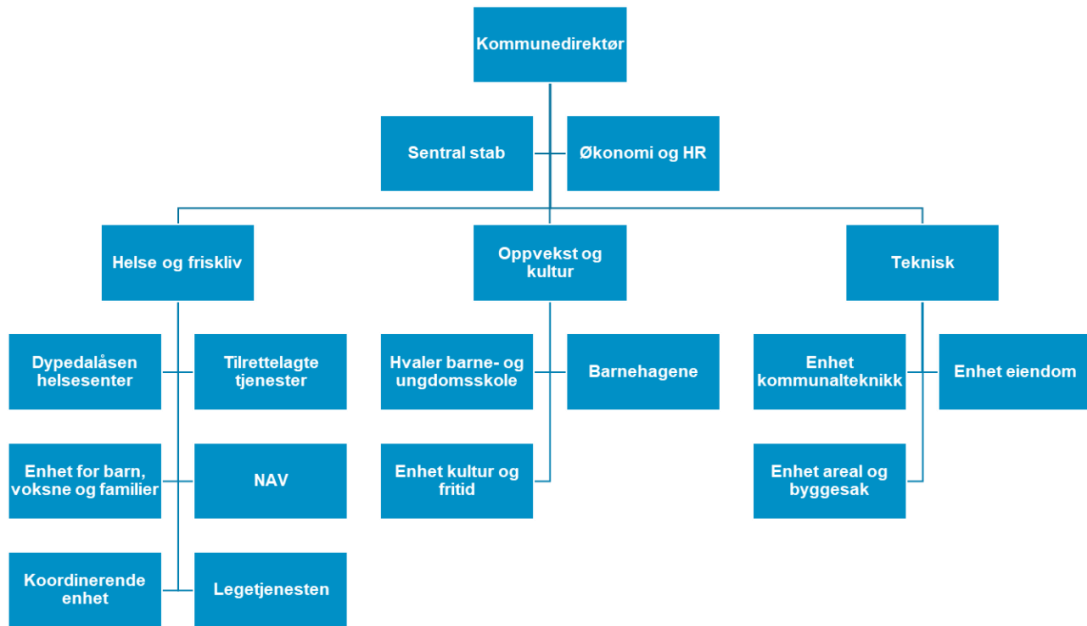
Personvern og informasjonssikkerhet skal være en integrert del av utviklingen og bruken av IKT. Den enkelte innbygger skal i størst mulig grad ha råderett over egne personopplysninger. For å ivareta informasjonssikkerheten er det lovpålagt for alle kommuner å ha personvernombud. For Hvaler ivaretas denne rollen av en ressurs i Fredrikstad kommune. Bevisstgjøring og opplæring reduserer risikoen for, og konsekvensene av hendelser. Alle nyansatte databrukere i Hvaler kommune skal gjennomføre obligatorisk kurs i personvern.

Hvaler kommune ligger helt i front i landet når det gjelder digitale styringssystemer innenfor vann- og avløpssektoren. Det satses tungt på økt digitalisering av tjenester innenfor helse og friskliv for lettere å kunne møte eldrebølgen frem mot 2040. Trygghetsalarm, e-lås og medisindispensere er allerede en del av hverdagen til stadig flere innbyggere. I tiden fremover vil digital hjemmeoppfølging være et satsningsområde. I sentral stab sluttføres arbeidet med å digitalisere eiendomsarkivet. Elektronisk postjournal og innsynsløsning er etablert og målet om et heldigitalt arkiv nærmer seg. Hvaler er en foregangskommune når det gjelder å ta i bruk digitale verktøy i undervisningen. Elevene lærer å mestre teknologien for å innhente informasjon og kunnskap, samtidig som de lærer nettvett og kildekritikk.

Organisasjon og HR

Organisasjon og HR

Hvaler kommunes organisering ved inngang til 2026

Antall årsverk: 400 Antall ansatte: 492

Sykefraværsutvikling i Hvaler kommune:

Sykefravær %	2022	2023	2024	2025 (tom. oktober)
Korttids / egenmeldt	4,05	3,15	2,88	2,72
Langtids / legemeldt	5,40	5,43	4,72	5,03
Totalt:	9,44	8,58	7,60	7,74

Utvikling i legemeldt sykefravær i Hvaler kommune sammenlignet med landsgjennomsnittet (kommunal sektor) og Fredrikstad kommune. Kilde KS/SSB:

Langtids / legemeldt sykefravær	2022	2023	2024	2025 (2. kvartal)
Hvaler	7,29	7,25%	6,4%	7,6%
Fredrikstad	8,04	8,32%	8,7%	7,6%
Nasjonalt gj.sn.	7,65	7,72%	7,9%	7,9%

Arbeidsgiverstrategiens styrende hovedprioriteringer for å realisere kommunens mål:

1. Rekruttere og beholde – Vi tiltrekker oss gode kandidater og beholder verdifulle medarbeidere
2. Kompetanse – Vi ivaretar morgendagens kompetansebehov
3. Utvikling og endringsdyktighet – en fleksibel og innovativ organisasjon
4. Ledelse - Tydelig og godt lederskap

Rekruttere og beholde

For å sikre at kommunen tiltrekker, rekrutterer og beholder nok, dyktige og kvalifiserte medarbeidere i alle sektorer må Hvaler kommune være en attraktiv arbeidsgiver. Dette er et kontinuerlig arbeid.

HR følger tett med på arbeidsmarkedet i regionen for ikke å sakke akterut lønnsmessig og å ha arbeidsbetingelser som tiltrekker og beholder ansatte.

Arbeidet med å redusere sykefraværet har høy prioritet. Det er allokert midler til faglige samlinger om temaet. KS' bransjeprogram for sykehjem og hjemmetjeneste vil gjennomføres i 2026. Kommunen har i tillegg knyttet til seg en konsulent som vil følge opp når bransjeprogrammene er implementert. Konsulenten vil arbeide med psykologisk trygghet og emosjonelt stress.

Å ha et godt arbeidsmiljø er viktig. Å øke frekvensen for arbeidsmiljøundersøkelsen til å bli en årlig foreteelse vurderes.

Å utvikle livsfaseorientert personalpolitikk skal utforskes med de ansattes organisasjoner.

Kommunen retter seg mot høyskolemiljøene for å rekruttere nyutdannede til Hvaler kommune.

Kompetanse

For å sikre at ansatte har den nødvendige kompetansen for å møte dagens og fremtidens utfordringer, samt fremme kontinuerlig faglig utvikling, åpner teknologien flere muligheter for å kvalitetssikre påkrevet kompetanse og tilgang til ny kompetanse. Det er samtidig nødvendig for kommunen å tiltrekke seg kompetanse god nok til å kunne utnytte de fordeler ny teknologi representerer.

Lederes bevissthet på kompetanseforvaltning, blant annet ved bedre kompetansebehovsanalyser, bør økes for å legge til rette for de ansattes faglige utvikling og rekruttering av ny kompetanse.

Det er viktig å legge til rette for å sikre kvalifikasjoner i virksomheten gjennom å utvikle de ansatte. Arbeidsplassen er læringsarena for å utvikle ansatte, eksempelvis ved at det kan tas fagbrev på jobb. Rekruttering av lærlinger til kommunen har prioritet.

For å få ansatte til å stå lenger i jobb er livslang læring viktig for både yngre og eldre medarbeidere.

For å sikre tilgang på kompetanse og utvikling er det viktig å legge til rette for og oppfordre til tverrfaglig samarbeid i kommunen, samt følge opp samarbeidet med andre kommuner i Smartkom.

Utvikling og endringsdyktighet

Et godt samarbeid mellom ledelsen og de ansattes organisasjoner er viktig for å legge til rette for gode endringsprosesser.

Nasjonale prognoser forutsier knapphet på arbeidskraft. Det er viktig at kommunen deltar i programmer, gjerne i KS regi eller andre institusjoner, som utforsker alternative måter for oppgaveløsning og organisering for å møte denne utfordringen.

Ledelse

Ledere som behersker arbeidsgiverrollen har gode forutsetninger for å løse sine samfunnsoppdrag. Hvaler kommune skal ha ledere som er kompetente og tydelige i arbeidsgiverrollen.

Lederavtalene som verktøy skal videreutvikles.

Innføring av videreutviklede digitale verktøy vil gi bedre oversikt som leder.

Overordnede utfordringer og muligheter:

- Et høyt sykefravær er ressurskrevende for samfunnet som helhet, både rent økonomisk, men kan også utgjøre en arbeidsmiljøbelastning for de kollegaene som står i jobb. Det arbeides tett med ledere når det gjelder å følge opp langtidssykemeldte og med IA-arbeid for å få folk inn i annet passende arbeid.
- Det oppleves tidvis utfordringer med rekruttering av forskjellige kategorier ansatte, for tiden lærlinger. Årsaker og løsninger må analyseres.
- Oppdatering av gamle og utvikling av nye strategiske styringsdokumenter, dernest å spre kunnskap om og implementere disse.

Innføring av digitale verktøy vil kunne gi bedre oversikt på nøkkeldata.

Vårstemning fra Storesand

Økonomiske forutsetninger for budsjettet

Kommunenes og fylkeskommunenes frie inntekter består av skatteinntekter og rammetilskudd og utgjør om lag 55 % av kommunesektorens samlede inntekter. Dette er inntekter som kommunene og fylkeskommunene kan disponere fritt uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover og regler. Det overordnede formålet med inntektssystemet er å jevne ut de økonomiske forutsetningene for at kommuner og fylkeskommuner over hele landet skal kunne gi et mest mulig likeverdig tjenestetilbud. De øvrige inntektene består av eiendomsskatt, øremerkede tilskudd, gebyrer og momskompensasjon.

Inntektssystemet består av skatteinntekter med inntektsutjevning og rammetilskudd med utgiftsutjevning. Gjennom ordningen med utgiftsutjevning skal kommunene i teorien få full kompensasjon for ufrivillige forskjeller i utgiftsbehovet. For skatteinntekter får kommunene kun delvis kompensasjon for inntektsforskjeller gjennom inntektsutjevningen. Gjennom utjevningsordningen i inntektssystemet skal kommunene settes i stand til å kunne gi et mest mulig likeverdig tjenestetilbud til innbyggerne uavhengig av bosted i landet.

Sett bort i fra eiendomsskatten bestemmes nivået på kommunenes inntekter i realiteten gjennom statsbudsjettet. Systemet med inntektsutjevning mellom «rike» og «fattige» kommuner innebærer dessuten at inntektsnivået for de fleste av landets kommuner langt på vei er gitt på kort og mellomlang sikt og at nasjonal skatteinngang har større betydning for skatteinntektene enn kommunens egen skatteinngang. Særlig gjelder dette for kommuner med inntekter under 90 % av landsgjennomsnittet per innbygger. For kommuner som Hvaler med inntekter over 90 % av landsgjennomsnittet, har egen

skatteinngang noe større betydning. Kommuner med egen skatteinngang over 100 % av landsgjennomsnittet har over mange år måtte gi fra seg 60 øre av hver krone i skatt over 100 % av landsgjennomsnittet, mens kommuner med skatteinntekter under landsgjennomsnittet har blitt kompensert for 60 % av differansen mellom egen skatteinngang og landsgjennomsnittet.

Fra 2025 ble den såkalte symmetriske inntektsutjevningen av skatteinntekter økt fra 60 til 62 % og videre til 64 % i 2026. Det betyr at dersom Hvaler kommune fortsatt har skatteinntekter over landsgjennomsnittet per innbygger, må kommunen i 2026 gi fra seg 64 øre for hver krone kommunen har i skatteinntekter utover landsgjennomsnittet. Dette er isolert sett negativt for alle kommuner med skatteinntekter over gjennomsnittet.

En merkbar og varig økning i kommunens skatteinntekter i forhold til resten av landet kan bare oppnås dersom gjennomsnittlig betalt skatt på personlig inntekt og formue fra hver enkelt innbygger øker mer enn landsgjennomsnittet. I praksis forutsetter det normalt at en vesentlig del av befolkningen i kommunen over tid har høyere lønnsvekst enn gjennomsnittet for landet, alternativt at kommunen tiltrekker seg noen innbyggere som betaler betydelig mer i skatt enn gjennomsnittet. Å planlegge for en vekst i skatteinntektene utover landsgjennomsnittet er derfor ikke et realistisk svar på de utfordringer kommunen står overfor i planperioden. Det er dessuten på det rene at Hvaler kommune i 2025 opplever en merkbar skattesvikt i forhold til landsgjennomsnittet og vil nærme seg 100 prosent av landsgjennomsnittet.

Eiendomsskatt

I budsjett for 2026 er det innbakt at eiendomsskatten økes med deflatorveksten for årene 2025 og 2026 beregnet til 4,4 mill. kroner. I kombinasjon med tillegg for nye boliger/fritidsboliger, tilbygg m.m. vil dette utgjøre 5,2 mill. kroner i inntektsøkning i 2026.

Boliger øker med 2 mill. kroner mens fritidsboliger øker med 3,2 mill. kroner. Promillen øker med dette fra 2,1 til 2,26 fra 2025 til 2026. Vekst i promillen krever årlige budsjettvedtak, og promillen er derfor den samme for årene 2027-2029.

I kommunedirektørens forslag er det budsjettert med eiendomsskatt på næringseiendommer i 2027-2029 med inntekt 1,5 mill. kroner pr år med utgangspunkt i en promille på 2,26.

	Justert budsjett 2025	Budsjett 2026	Endring
Bolig	19 866 000	21 900 000	+ 2 034 000
Fritidsbolig	37 434 000	40 600 000	+ 3 166 000
Sum	57 300 000	62 500 000	+ 5 200 000

Klagebehandlingen etter retaksering av alle eiendommer i Hvaler kommune for perioden 2024-2034 ble ferdigbehandlet første halvår 2025. Eiendomsskattekontorets oppgaver inkluderer klagebehandling samt taksering av nye boliger/fritidsboliger, tilbygg m.m.

Startlån

Et startlån er et statlig boliglån som har svært gunstig rente og gis til økonomisk vanskeligstilte som ikke får vanlig boliglån i banken. Ordningen fungerer slik at kommunen tar opp Startlån i Husbanken og

saksbehandler og tildeler lån fra disse midlene til søkere med bosted i kommunen som oppfyller kriteriene.

Høsten 2024 inviterte Husbanken alle kommuner til en forsøksordning med startlån rettet mot førstegangsetablerere. Målet er å gjøre det lettere for personer som har langvarige utfordringer med å få boliglån i banken, å komme seg inn på boligmarkedet. Kriteriene er her litt annerledes enn for de ordinære startlånene. I 2025 fikk Hvaler kommune innvilget 12 mill. kroner i startlån til førstegangsetablerere til videreformidling.

Pr 30.9.25 utgjør kommunens utlånsportefølje av startlån ca. 138 mill. kroner. Økt rente kan gi større betalingsutfordringer for låntaker og dermed større risiko for kommunen som långiver. Det er verdt å merke seg at kommunen har tapsrisikoen for de første 25 prosent av gjenstående hovedstol samt forfalte renter og omkostninger før salg av boligen. Det betyr at kommunen i mange tilfeller må dekke mesteparten av tapet.

Foreslått låneoptak for 2026 er kr 14 mill. kroner.

Husbanken har invitert kommunene til et webinar den 19. november om startlån til eldre, som er en helt ny ordning. Kommunedirektøren vil komme tilbake til dette når vi vet mer om hva dette innebærer og om det er aktuelt for oss. Intensjonen er å gi startlån slik at eldre kan gjøre bygningsmessige endringer i sitt eget hus slik at de kan bo lenger hjemme.

Regjeringens forslag til statsbudsjett 2026 og det økonomiske opplegget for kommunesektoren

Kommunesektorens inntekter i 2025

I saldert budsjett for 2025 ble det lagt opp til en realvekst i frie inntekter på 13 milliarder kroner regnet fra inntektsnivået i revidert nasjonalbudsjett for 2024. Dette inkluderer tilleggsbevilgningen på 5 milliarder kroner kommunesektoren fikk høsten 2024, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2024-2025).

Anslaget for skatteinntektene knyttet til inntekt og formue er nå på omtrent samme nivå som anslått i saldert budsjett for 2025.

Anslaget for den kommunale deflatoren er endret fra 4,1 prosent i Nasjonalbudsjettet 2025 til 4,0 prosent. Dette trekker isolert sett inntektsveksten opp med omtrent 0,5 milliarder kroner.

Regnet fra anslag på regnskap for 2024, er realveksten i frie inntekter anslått til omtrent 23,0 milliarder kroner. Dette inkluderer blant annet 4,1 milliarder kroner i kompensasjon for økte pensjonskostnader, inkludert ny offentlig AFP, og 1,6 milliarder kroner i økte frie inntekter i revidert nasjonalbudsjett for 2025. Denne betydelige økningen må også ses i sammenheng med skattesvikten i 2024 knyttet til inntekt og formue, som var 8,5 milliarder kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2024.

Anslaget for merutgifter til pensjon er nå omtrent 4,2 milliarder kroner utover anslått lønnsvekst i 2025, noe som er 0,6 milliarder kroner høyere enn tidligere anslått.

Samlet sett fremstår anslagene for 2025 som mer stabile i år enn i fjor, og dermed er realverdien av inntektsrammen i år omtrent slik departementet la til grunn ved inngangen til året.

Det økonomiske opplegget for kommunesektoren i 2026

I kommuneproposisjonen for 2026 la regjeringen opp til en realvekst i kommunesektorens frie inntekter i intervallet 4,2–4,9 milliarder kroner. Den foreslåtte veksten ville gi et handlingsrom utover merutgifter til demografi på 1,3–2,0 milliarder kroner. Regjeringen foreslo at kommunene skulle få 85 prosent av handlingsrommet utover merutgifter til demografi, mens fylkeskommunene skulle få 15 prosent av handlingsrommet. Det ble videre varslet at dersom det skulle komme vesentlig ny informasjon om den økonomiske situasjonen i kommunesektoren, kunne den foreslåtte veksten bli endret i forslaget til statsbudsjettet for 2026.

Det er anslått en vekst i kommunesektorens demografikostnader på omtrent 2,9 milliarder 2026-kroner, fordelt med om lag 2,1 milliarder kroner på kommunene og 0,8 milliarder kroner på fylkeskommunene. Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) oppdaterte anslaget for demografikostnader i juni 2025. Det er ingen endring i anslaget sammenlignet med tidligere beregninger.

Kompensasjon for vekst i pensjonskostnader fra og med 2026 skulle inkluderes i anslagene for den kommunale deflatoren. Dette er fulgt opp, og anslaget for den kommunale deflatoren i statsbudsjettet tar hensyn til merutgifter til pensjon.

Realveksten i frie inntekter som foreslås i statsbudsjettet er dermed vekst utover anslått lønnsvekst, prisvekst på varer og tjenester, og vekst i pensjonskostnader.

Det ble videre varslet i kommuneproposisjonen for 2026 at departementet tar sikte på en gradvis justering av beregningsforutsetningene for pensjonskostnadene i årene fremover. Det er særlig forholdet mellom diskonteringsrenten og lønnsveksten som har betydning for nivået på pensjonskostnadene. Målet er at pensjonskostnadene, gjennom forventningsrette anslag, over tid skal gjenspeile nivået på pensjonspremiene. Dette forventes isolert sett også å bidra til et redusert premieavvik over tid.

I august sendte departementet ut rundskriv H-4/25 om beregningsforutsetninger for pensjonskostnadene regnskapsåret 2026. I rundskrivet fastsatte departementet at det såkalte forholdstallet mellom diskonteringsrente og lønnsvekst reduseres fra 1,0 til 0,88. Dette vil isolert sett innebære en økning i de regnskapsmessige pensjonskostnadene. Denne økningen er tatt hensyn til i anslaget for den kommunale deflatoren for 2026.

Regjeringens forslag til vekst i frie inntekter

Regjeringen foreslår en realvekst i sektorens frie inntekter på 4,2 milliarder kroner, noe som tilsvarer en realvekst på omtrent 0,7 prosent. Veksten tilsvarer den nedre grensen i intervallet som ble varslet i kommuneproposisjonen for 2026. Inntektsveksten er beregnet fra inntektsnivået i 2025, slik det ble anslått etter Stortingets behandling av revidert nasjonalbudsjett for 2025.

Den foreslåtte veksten på 4,2 milliarder kroner vil gi et handlingsrom utover merutgifter til demografi på 1,3 milliarder kroner. I tråd med signalene i kommuneproposisjonen foreslår regjeringen at handlingsrommet på 1,3 milliarder kroner fordeles med omtrent 85 prosent til kommunene og 15 prosent til fylkeskommunene.

Kommunene vil få en vekst i frie inntekter på 3,2 milliarder kroner, mens fylkeskommunene får en vekst på 1,0 milliard kroner.

Regjeringen understreker at kommunene og fylkeskommunene har et selvstendig ansvar for å tilpasse aktivitetsnivået til inntektene de har, gjennom kloke prioriteringer, nødvendige omstillingstiltak og god økonomistyring, slik at driften er bærekraftig over tid. Kommunene og fylkeskommunene kan, ut fra lokale behov og vurderinger, bruke handlingsrommet til å styrke den økonomiske balansen eller forbedre tjenestetilbudet.

Andre forutsetninger for handlingsplan 2026-2029 og årsbudsjett 2026

Disposisjonsfondet var fullt ut benyttet pr 31.12.24 etter to påfølgende år med negative netto driftsresultat. Hvaler kommune har gjennomgått og revidert budsjettet for 2025 for å tilpasse driften etter underskuddet fra 2024.

Kommunen har fortsatt behov for å redusere utgiftene og/eller øke inntektene for å gjenopprette en bedre balanse mellom inntekter og utgifter med et årlig positivt netto driftsresultat. Tjenestetilbudet i 2026 vil i hovedsak bli videreført innenfor trangere rammer. Trangere rammer øker budsjetttrisikoen.

Det er budsjettert med 1 230 000 kroner i bruk av disposisjonsfondet for betaling av pliktig egenkapitalinnskudd i KLP.

Lønnsveksten i 2025 ble beregnet til 4,4 % eller 5,6 % når man inkluderer pensjon. For 2026 forventer regjeringen en lønnsvekst på 4,0 % (uendret når en inkluderer pensjon) og en prisvekst på 2,8 %. Lønns- og prisvekst blir langt på vei kompensert gjennom vekst i skatt og rammetilskudd samt egenbetalinger. En betydelig inntektspost som ikke påvirkes automatisk er eiendomsskatten. I kommunedirektørens budsjettforslag for 2026 er det lagt til grunn en økning i eiendomsskatten på 7,6 %, som tilsvarer forventet lønns- og prisvekst i kommunesektoren for årene 2025 og 2026.

Sterkt press på tjenestene innenfor Tjenesteområde helse og friskliv

Den demografiske utviklingen viser at gruppen eldre over 67 år vil øke betydelig i årene fremover. Dette har allerede vist seg som en realitet i 2025, med en økning på over 40 % i innbyggere over 80 år. De demografiske endringene vil medføre en sterk vekst i utgifter for Tjenesteområde helse og friskliv innen sykehjem, hjemmetjenester og andre omsorgstjenester. I hele Kommune-Norge har utviklingen gått i retning av at det blir vanskeligere å få plass på sykehjem og at flere relativt dårlig fungerende eldre må bo hjemme lenger enn tidligere. Dette vil påvirke ressursbruken innenfor helse- og omsorgstjeneste når det gjelder disse tjenestenes andel av kommunens samlede utgifter. Samtidig vil det kunne bli en dreining av ressursbruken mot at eldre må bo hjemme lenger enn tidligere. Dette påvirker i første rekke utgiftene til drift, men også behovet for ytterligere investeringer da antall sykehjemsplasser kommunen rår over i dag allerede er fullt belagt. Det er derfor avsatt 25,1 mill. kroner i investeringsbudsjettet, hvorav 2,5 mill. kroner i 2027 og 22,6 mill. kroner i 2028, for byggetrinn 2 med 7 nye sykehjemsplasser på Dypedalåsen.

Analyser over brukere av ressurskrevende tjenester, viser at kommunes fremtidige kostnader vil øke, også på dette feltet. Analyser av fremtidig behov for pleiere og boenheter baseres på en kraftig vekst i antall brukere frem mot 2030. Kapasiteten er fullt utnyttet i dag. Prosjekt for bygging av ytterligere boenheter er under planlegging. Behovet for antall plasser er uendret, mens antall tyngre brukere kan bli noe lavere. Det vil bli utredet ulike tomtealternativer med sikte på behandling av en sak om valg av tomt i kommunestyret i planperioden. I investeringsbudsjettet er det ført opp investeringer til dette formålet i 2028 og 2029.

Andre tjenester har en vekst i sine utgifter hovedsakelig som følge av økte lovkrav, for eksempel barns rettigheter knyttet til skolegang, men ingen av de andre områdene har en tilsvarende sterk underliggende vekst i etterspørselen av tjenester som helse og friskliv.

Samarbeid med Fredrikstad kommune

Hvaler kommune samarbeider med Fredrikstad på en rekke områder. I 2024 fakturerte Fredrikstad kommune nærmere 40,8 mill. kroner for tjenestekjøp, utstyrskjøp samt andre viderefakturerte utgifter. Tjenestekjøpet utgjorde om lag 31 mill. kroner. Disse tjenestene omfatter blant annet legevaktordningen, KAD (kommunal akutt døgndrift), krisesenter, pp-tjeneste, miljørettet helsevern, transport vann og avløp, renovasjon, brann og feiervesen, krisesenter, IT, kart-tjeneste, regnskap, lønn, innkjøp, fakturering og inkasso. Avtalene er for Hvaler kommune en driftseffektiv måte å løse oppgaver på som i mange tilfeller ville vært vanskelig og ikke minst kostbart for Hvaler kommune å løse selv.

Slike avtaler gir imidlertid langsiktig bindinger for kommunen og gjør at mulighetsrommet for å justere utgiftene i en periode blir mer begrenset. Fredrikstad er i en prosess hvor kommunen har behov for å redusere sine utgifter vesentlig. Hvaler kommune opplever at dette har skapt et økt fokus rundt økonomien i de samarbeidsavtalene som kommunen har med Fredrikstad.

Selvkost og avsetning til bundne fond

For årsbudsjett 2026 er det en moderat justering av gebyrene innenfor selvkostområdene. Det faste årsgebyret for vann reduseres med om lag 14,8 %, mens det faste gebyret for avløp økes med om lag 8,2 %. Satsene på forbruk innenfor vann øker i henhold til forventet deflatorvekst 3,5 %, mens avløpssatsen økes med 8 % i henhold til forventet utgiftsvekst. De faste gebyrene for husholdningsavfall øker med om lag 3 %.

Det er et lovkrav at overskudd innen selvkostområdet skal avsettes til fond. Avsetninger til fond må benyttes innen en periode på 5 år. Kravet er at inntektene over tid ikke kan overstige utgiftene ved tjenestene. I 2021 ble tidligere positive fond fullt benyttet, og for året som helhet gikk selvkostområdet med underskudd, som i realiteten måtte dekkes av disposisjonsfondet. I 2022 gikk selvkostområdene igjen med underskudd som følge av økte strøm- og rentekostnader. Kombinasjonen av tidligere års underskudd på selvkostområdet og økte strøm- og rentekostnader gjorde det nødvendig å øke gebyrene vesentlig i både 2023 og 2024. Nå sees effekten av disse gebyrøkningene innenfor vann og avløp. Tidligere underskudd innenfor vann og avløp forventes dekket fullt ut i løpet av 2025.

Merverdiavgiften på vannforsyning og bortføring og rensing av sanitært avløpsvann mv. ble redusert fra 25 % til 15 % fra 1. juli 2025, noe som i realiteten betød en nedgang i gebyrene både nominelt og reelt.

En gjennomsnittlig bolig med 120 m³ forbruk fikk en reduksjon i gebyrene fra 2024 til 2025 på 2,5 %. Fra 2025 til 2026 blir det 2,6 % økning i gebyrene. Gebyrøkningen er lavere enn forventet pris- og lønnsvekst på 3,5 %.

Årlig avgift bolig med 120 m3 forbruk av vann			
Årlige utgifter	Type	2025	2026
Bolig	Vann	kr 8 146	kr 8 093
Bolig	Avløp	kr 10 178	kr 10 692
Bolig	Renovasjon	kr 4 870	kr 5 020
Totalt		kr 23 194	kr 23 805
	Endring i %	-2,5	2,6

Innenfor plan og byggesak er det fortsatt behov for å øke enkelte gebyrer noe for å nærme seg selvkost.

Pensjonsjustering, premiefond og premieavvik

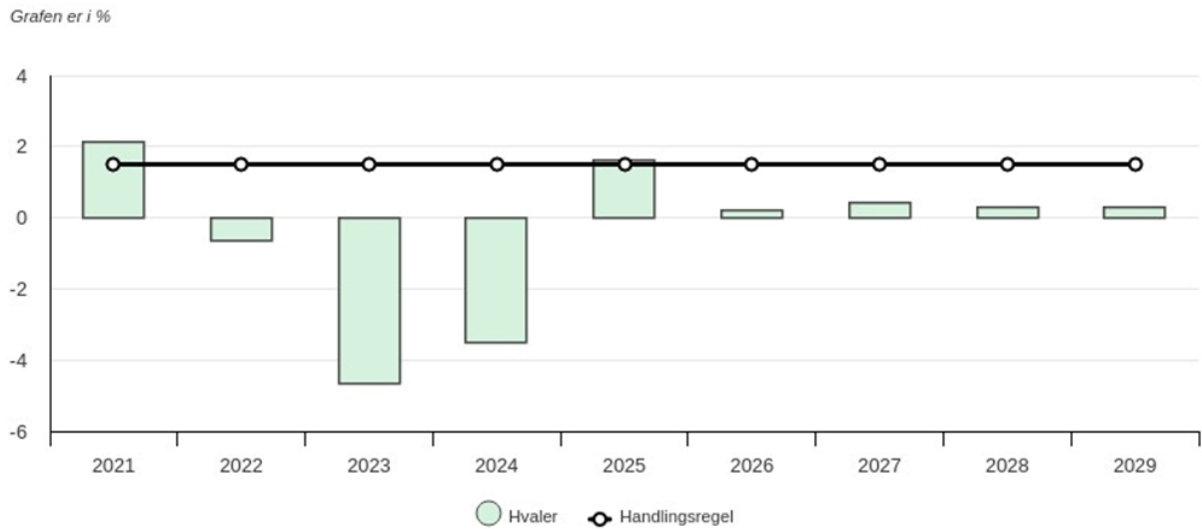
Ved utgangen av 2025 er Hvaler kommunes premiefond i KLP på ca. 68,4 mill. kroner. Et premiefond er et fond for tilbakeførte premier og overskudd. Fondet forvaltes av KLP med en garanti på minimum avkastning. Midler på premiefond kan bare brukes til fremtidig premiebetaling til KLP. Premiefondet ble belastet med ca. 20,5 mill. kroner i 2025, for å styrke kommunens likviditet.

Gjennom 2023 og 2024 har kommunen hatt en stor økning av pensjonskostnadene og det forventes ytterligere vekst i 2025. Endelig beregning for 2025 og ny prognose for 2026 vil først foreligge i januar 2026.

Utvikling i måltall

Det er i økonomiplanen ikke gjort endringer i de vedtatte finansielle måltallene for økonomiforvaltningen i Hvaler kommune, men det er behov for å gjøre justeringer i måltallene slik at de i større grad uttrykker en langsiktig ambisjon det skal styres mot enn at måltallene fremstår som en ren tilpasning til kommunens faktiske økonomiske situasjon her og nå. I løpet av 2026 vil det bli fremmet en sak om justering av måltallene med sikte på at måltallene i større grad skal være uttrykk for et langsiktig styringsmål for kommunen.

Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter

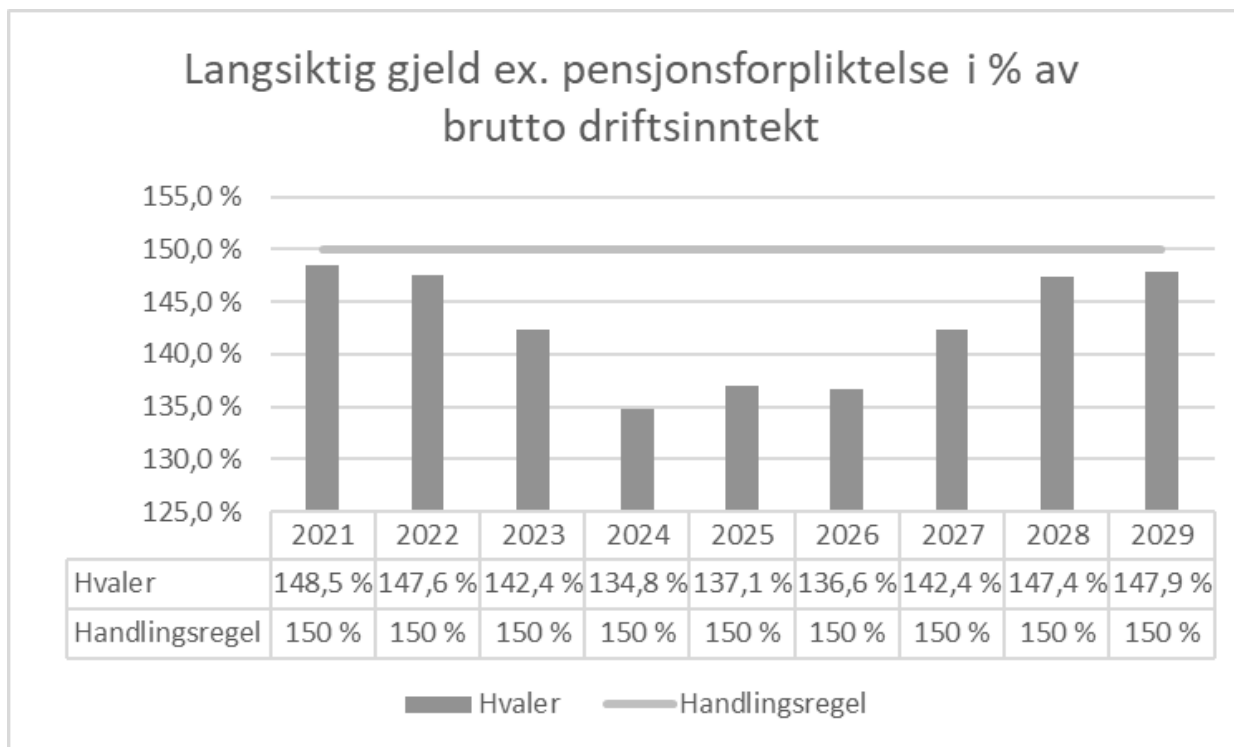
Tabell	KOSTRA 2021	KOSTRA 2022	KOSTRA 2023	KOSTRA 2024	Budsjett 2025	Økplan 2026	Økplan 2027	Økplan 2028	Økplan 2029
Hvaler	2,1 %	-0,6 %	-4,7 %	-3,5 %	1,6 %	0,2 %	0,4 %	0,3 %	0,3 %
Handlingsregel	1,5 %	1,5 %	1,5 %	1,5 %	1,5 %	1,5 %	1,5 %	1,5 %	1,5 %

Netto driftsresultat er forskjellen mellom alle inntekter og utgifter inklusiv finans og viser hva kommunen sitter igjen med til disposisjon på løpende drift. Netto driftsresultat kan benyttes til finansiering av investeringer eller avsettes til senere bruk, og gir dermed en indikasjon på kommunens økonomiske handlefrihet. Et positivt netto driftsresultat bidrar også til å styrke kommunens likviditet. Det tekniske beregningsutvalget for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) anbefaler et netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene på 1,75 prosent for kommunene.

Vedtatt måltall for Hvaler kommune på 1,5 prosent vil være vanskelig å nå på kort sikt med dagens forutsetninger. Det budsjetterte måltallet for 2025 på 1,6 prosent inkluderer pliktige avsetninger til selvkostfond og inndekning av merforbruk som til sammen utgjør 9,1 mill. kroner. Måltallet påvirkes av denne avsetningen og fremstår dermed bedre enn de underliggende driftsresultatene skulle tilsi.

Foreslått årsbudsjett for 2026 gir et netto driftsresultat på 1,5 mill. kroner. (0,2%). For de øvrige årene i planperioden, er netto driftsresultat budsjettert med 0,3 - 0,4% andel av brutto driftsinntekter.

Langsiktig gjeld i prosent av brutto driftsinntekter

Langsiktig gjeld (fratrasket pensjonsforpliktelser) er gjeld som er tatt opp til investeringer i bygg, anlegg og andre varige driftsmidler og gir uttrykk for kommunens utestående brutto låneopptak. Utgifter knyttet til lånegjeld må betjenes av kommunens inntekter, og utviklingen i denne lånegjelden påvirker kommunens fremtidige handlingsrom.

Kommunestyret har tidligere vedtatt et måltall for netto lånegjeld som andel av brutto driftsinntekter på 150 %. Måltallet vil bli evaluert i løpet av planperioden. Kommunens andel ligger rundt 137 % og nåværende måltall er dermed oppfylt. Det vil være en målsetting å stabilisere og redusere måltallet på lengre sikt.

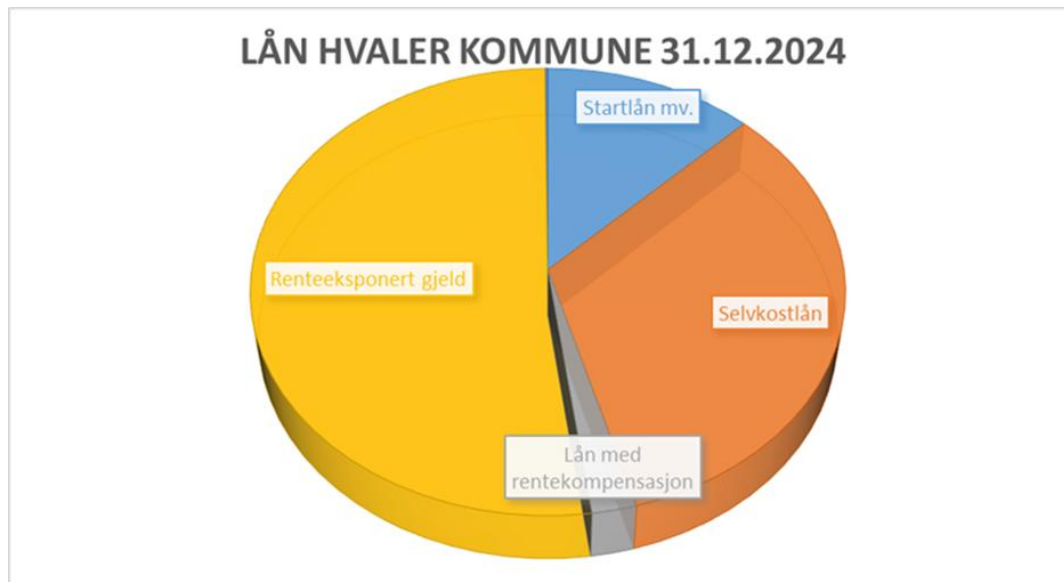
Netto renteesponering i prosent av brutto driftsinntekter

Netto renteesponering gir en indikasjon på hvor mye av kommunens renteesponerte gjeld som er igjen etter at rentekompensasjon og rentebærende likviditet er trukket fra, målt i forhold til driftsinntektene. Renteesponert gjeld er altså den delen av kommunen samlede lånegjeld som ikke har en tilsvarende inntektsside.

I 2024 tilsvarte sum netto renteesponert gjeld om lag 70 % av brutto driftsinntekter. I den renteesponerte gjelden inngår blant annet låneopptak til bygging av ny Hvaler barne- og ungdomsskole (åpnet i 2021), investeringer i bredbåndsutbygging, låneopptak til investering i tjenestoområde Helse og Friskliv og låneopptak til øvrige investeringer utenfor selvkostområdet.

Dersom renteesponeringen utgjør 70 % av budsjetterte driftsinntekter for 2026, vil en rentenedgang på 1 % bidra til å frigjøre om lag 4,7 mill. kroner av kommunens inntekter til andre gode formål/oppbygging av disposisjonsfondet.

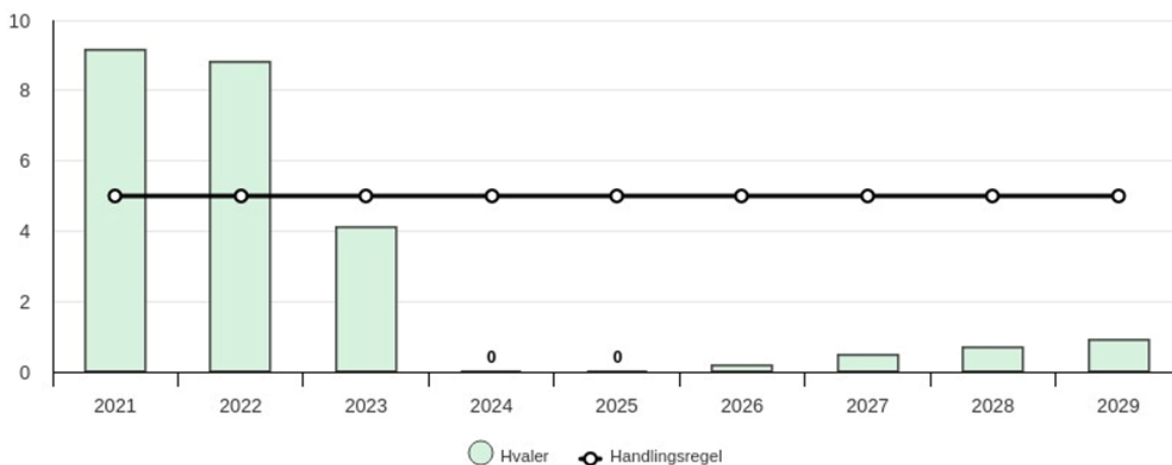
Renteeksponert gjeldsandel

Renteeksponert gjeld utgjorde om lag halvparten av den samlede gjelden i Hvaler kommune i 2024. Andelen renteeksponert gjeld forventes å reduseres i 2025 på grunn av høyere andel investeringer/låneopptak til selvkostområdene.

Fri egenkapital drift (disposisjonsfond) i prosent av brutto driftsinntekter

Grafen er i %

Tabell	KOSTRA 2021	KOSTRA 2022	KOSTRA 2023	KOSTRA 2024	Budsjett 2025	Økplan 2026	Økplan 2027	Økplan 2028	Økplan 2029
Hvaler	9,1 %	8,8 %	4,1 %	0,0 %	0,0 %	0,2 %	0,5 %	0,7 %	0,9 %
Handlingsregel	5,0 %	5,0 %	5,0 %	5,0 %	5,0 %	5,0 %	5,0 %	5,0 %	5,0 %

Disposisjonsfond er oppsparte midler som fritt kan benyttes til finansiering av drifts- eller investeringsutgifter. Regnskapsmessig mer- eller mindreforbruk er bunnlinjen i kommuneregnskapet. Den består av årets netto driftsresultat tillagt årets bruk av fond, fratrukket årets avsetninger til fond og overføringer fra drift til investering. Nøkkeltallet sier noe om hvor stor økonomisk buffer kommunen har for sin løpende drift og som egenkapital i investeringer. Kommunestyret har tidligere vedtatt at disposisjonsfondet skal utgjøre minst 5 % av kommunens samlede driftsinntekter.

Fondet var fullt ut benyttet ved inngangen til 2025. Budsjettet for 2026 tilsier at fondet vil øke med 0,9 mill. kroner til 1,2 mill. kroner, som utgjør ca. 0,2 % av brutto driftsinntekter. Det er budsjettet med en gradvis økning av disposisjonsfondet med gj.snitt 1,6 mill. kroner årlig i perioden 2027-2029.

Den anstrengte økonomiske situasjonen som kommunen står i, gjør det krevende å nå målsettingen om at fondet skal utgjøre 5 % av samlede driftsinntekter i kommende økonomiplanperiode.

Justering for lønns- og prisvekst samt renteforventning

Ved utarbeidelse av økonomiplanen for 2026-2029 er hovedfokus rettet mot årsbudsjettet for 2026 siden det er kun det første året i planperioden kommunestyret fatter et bindende vedtak. De øvrige årene er å anse som et langtidsbudsjett. Alle tall for årene i 2027-2029 er i 2026-priser.

Det er tatt hensyn til endringer på personalsiden i budsjett 2026, som først får helårseffekt fra 2027.

Det er gjort anslag for beregning av finansposter i planperioden basert på Kommunalbankens prognoseverktøy og øvrige framskrivninger.

Hovedtallene i budsjettforslaget

Tabellen nedenfor viser utfordringsbilde i perioden 2026 – 2029. Tabellen viser forventet utvikling i driftsinntekter og driftsutgifter med hvilken konsekvens dette har på kommunens disposisjonsfond.

<i>Beløp i 1000</i>				
	Øk.plan	Øk.plan	Øk.plan	Øk.plan
	2026	2027	2028	2029
Rammetilskudd	-168 216	-168 202	-168 235	-168 235
Inntekts- og formuesskatt	-214 861	-214 861	-214 861	-214 861
Eiendomsskatt	-62 500	-64 200	-64 350	-64 550
Sum generelle driftsinntekter	-445 577	-447 263	-447 446	-447 646
Politisk styring	4 454	4 454	4 454	4 454
Lederstøtte og stab	41 738	41 488	41 488	41 488
Oppvekst og kultur	114 274	113 874	113 874	113 874
Teknisk	21 254	21 254	21 254	21 254
Helse og friskliv	228 779	229 779	229 779	229 779
Finans	-1 838	-952	-2 619	-3 169
Sum bevilgninger drift, netto	408 661	409 897	408 230	407 680
Renteinntekter	-8 900	-9 800	-10 200	-10 700
Utbytte	-150	-150	-150	-150
Renteutgifter	40 202	40 794	43 296	44 045
Avdrag på lån	39 500	39 292	39 536	40 036
Netto driftsresultat	-1 449	-2 465	-1 969	-1 970
Bruk av disposisjonsfond				
Avsetning bundne fond	1 643	1 643	1 643	1 643
Bruk av bunde fond	-2 324	-2 324	-2 324	-2 324
IB disposisjonsfond	236	1 186	3 102	4 522
UB disposisjonsfond	1 186	3 102	4 522	5 943

Økonomisk utvikling i planperioden

Vurdering av den økonomiske utviklingen

Beløp i 1000

	Budsjett 2025	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Sum inntekter	-658 985	-677 187	-678 673	-678 656	-678 856
Sum utgifter	629 837	655 037	656 073	654 206	653 656
Brutto resultat	-29 148	-22 151	-22 601	-24 451	-25 201
Netto finansutgifter og inntekter	77 250	70 652	70 136	72 482	73 230
Motpost avskrivninger	-59 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
Netto resultat	-10 898	-1 499	-2 465	-1 969	-1 970
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	10 898	1 499	2 465	1 969	1 970
Årsresultat	-0	-0	-0	-0	-0
Netto resultat i prosent av sum inntekter	1,7 %	0,2 %	0,4 %	0,3 %	0,3 %

Investeringer i økonomiplanen

Oversikt Investering og finansiering

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Investeringer i varige driftsmidler	54 995	73 201	75 230	41 350
Tilskudd til andres investeringer	0	0	600	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	1 230	1 230	1 230	1 230
Sum finansierungsbehov	56 225	74 431	77 060	42 580
Kompensasjon for merverdiavgift	-2 261	-4 930	-6 720	-4 900
Tilskudd fra andre	0	-1 660	-9 440	-6 800
Salg av varige driftsmidler	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	0	0	0	0
Bruk av lån	-51 134	-66 611	-59 670	-29 650
Videreutlån	14 000	14 000	14 000	14 000
Bruk av lån til videreutlån	-14 000	-14 000	-14 000	-14 000
Avdrag på lån til videreutlån	7 500	7 500	7 500	7 500
Mottatte avdrag på videreutlån	-7 500	-7 500	-7 500	-7 500
Overføring fra drift	-1 230	-1 230	-1 230	-1 230
Bruk av bundne investeringsfond	-1 600	0	0	0
Sum finansiering	-56 225	-74 431	-77 060	-42 580

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Sum finansieringsbehov	56 225	74 431	77 060	42 580
Sum finansiering	-56 225	-74 431	-77 060	-42 580
Udekket finansiering	0	0	0	0

Verbalvedtak

Verbalvedtak

Utvikling av Åttekanten

Kommunedirektøren legger frem en sak så raskt som mulig på nyåret om omregulering og fremtidig utvikling av Åttekanten området til både privat og offentlig formål, herunder demensavdeling, omsorgsboliger, ungdomsboliger, tilbud til lokalbefolkningen og nærmiljøanlegg.

Kommunens tjenesteområder

Lederstøtte og stab

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Driftsutgifter							
Lønn	21 676	20 939	22 218	21 449	21 449	21 449	21 449
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	6 691	7 624	7 323	8 211	7 961	7 961	7 961
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	5 964	8 870	8 880	8 973	8 973	8 973	8 973
Overføringsutgifter	7 621	9 698	9 698	8 298	8 298	8 298	8 298
Finansutgifter	23	0	2	2	2	2	2
Sum Driftsutgifter	41 975	47 131	48 120	46 933	46 683	46 683	46 683
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-689	-780	-780	-815	-815	-815	-815
Refusjoner	-5 214	-4 850	-4 850	-3 230	-3 230	-3 230	-3 230
Overføringsinntekter	66	0	0	-950	-950	-950	-950
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-542	-200	-200	-200	-200	-200	-200
Sum Driftsinntekter	-6 379	-5 830	-5 830	-5 195	-5 195	-5 195	-5 195
Sum	35 597	41 301	42 290	41 738	41 488	41 488	41 488

Økonomiplan for 2026-2029

Beløp i 1000

Fordeling på enhet (tabell)

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Kommunedirektør	10 257	10 190	10 397	10 130	9 880	9 880	9 880
Økonomi	12 324	13 855	17 518	17 286	17 286	17 286	17 286
HR	5 179	5 849	5 882	6 195	6 195	6 195	6 195
Sentral stab	7 837	11 408	8 494	8 127	8 127	8 127	8 127
Sum	35 597	41 301	42 290	41 738	41 488	41 488	41 488

Beskrivelse av dagens virksomhet

Lederstøtte og stab

Tjenesteområdet består av sentrale støtte- og fellesfunksjoner som økonomi, HR, næring og sentral stab som omfatter arkiv, politisk sekretariat, kommunikasjon, servicetorg og digitalisering. Til sammen utgjør tjenesteområdet 24 årsverk fordelt på 33 ansatte inkludert kommunedirektøren som øverste administrative leder, lærlinger, tillitsvalgte og verneombud.

Økonomi og HR

Fra 1. juni 2025 ble enhetene økonomi og HR slått sammen til én enhet med én leder. Avdelingen har de siste årene i økende grad fokusert på virksomhetsstyring og innføring av løpende prognoser som styringsverktøy. Ved bruk av budsjett- og prognoseverktøyet Framsikt leveres løpende årsprognoser fra alle enhetene for tidlig å kunne identifisere mulig avvik og gjennomføre tiltak raskt. Kommunens økonomiske utfordringer krever både et kortsiktig og langsiktig fokus på god virksomhetsstyring. God virksomhetsstyring krever løpende dialog og samarbeid med alle enheter og en erkjennelse blant alle med budsjettansvar at vedtatte budsjetttrammer skal holdes og et eventuelt forventet merforbruk minimeres så langt råd er.

HR-funksjonen i kommunen spiller en viktig rolle i å sikre at organisasjonen har de menneskelige ressursene som er nødvendige for å levere tjenester av høy kvalitet til innbyggerne. HR skal være en operativ og strategisk partner for ledelsen, samarbeidspartner for de ansattes tillitsvalgte og vernetjenesten, samt en støtte for de ansatte i alle spørsmål knyttet til ansettelsesforhold, kompetanseutvikling, arbeidsmiljø, sykefraværsoppfølging og personalpolitikk.

Gode styrings- og informasjonssystemer er vesentlig for god styring. I løpet av 2025 har både Fredrikstad og Hvaler kommune gått over til Visma Enterprise Plus (en skyløsning). Dette ble kommunene tvunget til fordi Visma ikke ville yte support på gammel versjon etter 31.12.2025. Fredrikstad og Hvaler kommune har lagt ut en intensjonskunngjøring på Doffin om at det vil være en anbudsprosess i 2026 for å velge nytt økonomisystem (ERP-system). Det vil være et omfattende arbeid med utarbeidelse av kravspesifikasjon og normalt vil en slik anbudsprosess vare i 18 - 24 måneder før et nytt system er ferdig implementert.

Økonomi- og HR avdelingen har i dag erfarne og meget kompetente medarbeidere. Dog er det et faktum at fire av syv medarbeidere har passert 60 år og avdelingen må løpende vurdere hvordan kompetanse opprettholdes og videreføres utover planperioden.

Sentral stab

Sentral stab består av 9 årsverk fordelt på 11 ansatte. Enheten ivaretar i hovedsak oppgaver innenfor arkiv, servicetorg, politisk sekretariat, kommunikasjon, tjenesteutvikling og digitalisering. Videre ligger ansvaret for kvalitetssystemet, valg, velser og saksbehandling av salgs- og skjenkebevillinger til enheten. Sentral stab skal bidra med kompetanse og være en støttefunksjon for tjenesteområdene, ivareta lovpålagte oppgaver, samt være pådriver og støtte i utviklingsprosesser slik at kommunen når sine strategiske målsettinger. Budsjettet for sentral stab brukes i hovedsak til dekning av lønnsutgifter. Andre driftsutgifter er på et minimum.

Arkivtjenesten utgjør 1,8 årsverk og ivaretar daglig drift, brukerstøtte, opplæring og videreutvikling av arkivtjenesten. Arkivet skal sikre tilgjengelighet, konfidensialitet og kvalitet av arkivverdige materiale i hele kommunen.

Daglige oppgaver vil blant annet være postmottak, åpning og skanning av papirpost, journalføre og kvalitetssikre interne dokumenter, inngående- og utgående post, kvalitetssikre postlister, opplæring av og brukerstøtte for ledere og saksbehandlere, jobbe med systemutvikling og systemadministrasjon, samt behandle innsynsbegjæringer. Arkivet overvåker og mottar dokumenter i 6 ulike kanaler.

Politisk sekretariat utgjør ett årsverk og ivaretar sekretærfunksjonen for de fleste politiske og administrative utvalg, tilrettelegger for valser og har ansvaret for valg, samt rekruttering av meddommere.

Servicetorget har en koordinerende og samlende funksjon som bidrar til å gi innbyggere, hytteeiere og besøkende veiledning og informasjon om det offentlige og kommunale tjenestetilbudet. Servicetorget avlaster generelt store deler av organisasjonen gjennom blant annet å svare på spørsmål som omhandler enkel byggesaksbehandling, fakturaspørsmål, eiendomsskatt, vaksinerings m.m. I tillegg utsteder servicetorget adgangskort, ledsagerbevis og HC-kort og er en betydelig ressurs i beredskapssituasjoner. Fokusområder i perioden vil være optimalisering av telefonitjenesten og samtidig bidra til å videreutvikle Hvaler kommunes nettside slik at våre innbyggere raskt kan få svar på sine spørsmål og betjene seg selv. En del av Hvaler kommunes innbyggere har lav digital kompetanse og trenger bistand til å bli selvhjulpne. I samarbeid med NAV skal vi bidra til å heve denne gruppens kompetanse, eventuelt tilrettelegge for alternative løsninger der det er påkrevd. Tjenesten utgjør 1,5 årsverk.

Kommunikasjon. Riktig informasjon på våre nettsider, økt bruk av sosiale medier og bedre internkommunikasjon er prioriterte arbeidsområder. Sentral stab kan også bidra med kommunikasjonsrådgivning i vanskelige saker, og ikke minst løfte frem de gode sakene fra de ulike tjenesteområdene. Kommunikasjonsoppgavene ivaretas av 1 årsverk.

I tillegg ivaretar Sentral stab oppgaver knyttet til salgs- og skjenkebevillinger og er en del av MAKS-samarbeidet i nedre Glomma-regionen. Oppgaver knyttet til opplæring og oppfølging av kommunens kvalitetssystem, samt bistand i forebyggende beredskapsarbeid ligger også til enheten og utgjør 1,4 årsverk.

Utfordringer og strategi

Økonomi og HR

Antall ansatte i avdelingen er redusert som følge av at en ansatt (0,6 årsverk) har blitt pensjonist i løpet av 2025. Denne ressursen er kun delvis erstattet. I tillegg har det vært en midlertidig ansatt de siste 2,5 årene som avvikles fra årsskiftet 2025/2026. Siden 4 av 7 ansatte er over 60 år, så er det viktig å ha fokus hvilken kompetanse som finnes i dag og ønsket fremtidig kompetanse. Avdelingen er i dag sårbar innenfor de fleste arbeidsområder og en systematisk kompetanseoverføring og at alle områder har mer eller mindre gode backup funksjoner vil være viktig i tiden fremover.

Gjennom høsten 2025 har en arbeidsgruppe arbeidet med fremtidig organisering av arbeidet med fakturering i Hvaler kommune. I månedsskiftet oktober/november 2025 skal arbeidsgruppen legge frem sitt arbeid hvor de både har kartlagt dagens arbeidsdeling og rutiner samt utrede alternative løsninger for hvordan kommunen bør organisere faktureringsarbeidet i fremtiden. Dette er et viktig arbeid for å redusere sårbarhet i faktureringen samt å sørge for at kommunen har gode rutiner i faktureringslogistikken slik at alt som skal faktureres faktisk blir fakturert og til rett tid. Resultatet fra arbeidsgruppen vil bli diskutert av ledelsen og eventuelt implementert så raskt det er mulig.

Sentral stab

Utviklingsarbeid

Aktiv

Prosjektet «Digitalisering av det gamle byggesaksarkivet» startet opp i februar 2023 og avsluttes ved utgangen av 2025. Arkiv Øst har stått for ordning og skanning av Hvaler kommunes byggesaksarkiv. Det betyr at arkivmateriale som omhandler eiendommer i Hvaler kommune datert fra oktober 2010 og bakover i tid nå er digitalisert. Totalt 160 hyllemeter. Det fysiske papirarkivet er trygt plassert i arkivdepot for ettertiden.

I samarbeid med Fredrikstad har Hvaler kommune gått til innkjøp av en frittstående arkivkjerne fra Documaster AS. Det betyr at vi nå kan bevare det digitaliserte eiendomsarkivet i henhold til norsk standard (Noark5). Arkivkjernen (Documaster) skal også ivareta trygg bevaring av arkivmateriale fra andre fagsystemer. En integrasjon mot Gerica (pasientjournalssystem) ble iverksatt i september 2025. I perioden vil det jobbes med integrasjon mot barnevernets fagsystem.

Kommunikasjon

Sentral stab har som målsetting å etablere 3 nye nettsider i løpet av 2025/2026.

Ny intranettside ble lansert i mai 2025 og er blitt godt mottatt.

Ny kommunal nettside. Arbeidet startet opp i høsten 2025 og er godt i gang. Det arbeides tett med Fredrikstad kommunes teknikere for å bygge opp en ny struktur og få på plass de integrasjoner som er nødvendig.

Ny «Destinasjonsportal». Destinasjonsrådet jobber i samarbeid med kommunens administrasjon med å utarbeide forslag på en ny nettside rettet mot besøkende, hytteeiere og fastboende. Portalen vil bygge oppunder visjonen "Hvaler hele året" og differensiere seg fra kommunens offisielle nettside, som i hovedsak skal gi informasjon om kommunale tjenester. Nettsiden vil struktureres under fanene Besøke, Leve, Jobbe, Kultur, Natur og Flytte hit. Siden har til hensikt å gjøre det lettere å finne destinasjonsrelatert informasjon og vil ha en tydeligere Hvaler identitet. Det samarbeides tett med Visit Fredrikstad og Hvaler,

Ytre Hvaler nasjonalpark, Besøkssenteret Kulturavdelingen for å løfte frem godt innhold fra eksisterende nettsider.

Forventet lansering for begge nettsider er i årsskifte 2025/2026.

Oppfølging og kvalitetssikring av ny løsning både teknisk og innholdsmessig vil ha høy prioritet i perioden. Avtale med nåværende leverandør utgår i februar 2026. Fredrikstads IT-avdeling vil stå for oppbygging, vedlikehold og support av nettsidene. Dette vil bli en rimeligere og mer tidsriktig løsning for Hvaler kommune.

Nytt kvalitetssystem

Hvaler kommune har i samarbeid med Fredrikstad vært i en anskaffelsesprosess av nytt kvalitetssystem. Compilo AS er valgt som leverandør. Firmaet er den største aktøren i markedet og leverer sine produkter til ca. 300 andre kommuner. Modul for risiko-og sårbarhetsanalyse inngår i avtalen. Hvaler kommune har i tillegg valgt å inngå avtale med Compilo for å ta i bruk en integrert løsning for årshjul. På den måten kan vi sikre at nødvendige styringsaktiviteter gjennomføres i de ulike tjenestoområdene. Dette er en rimeligere og mer tilgjengelig løsning. Eksisterende avtale med Plandisc er sagt opp. Kvalitetssikring og optimalisering i bruk av verktøyet vil ha høy prioritet i perioden.

Utfordringer

Ressursmangel

Enheten har få ansatte med ansvarsområder som store deler av kommunen er avhengig av. Dette gjør tjenestene sårbare ved sykdom og ferieavvikling. Spesielt har dette rammet arkivtjenesten som over tid har hatt få ressurser og høyt sykefravær. Noe som har resultert i et stort etterslep i kvalitetssikringen av arkivmateriale, og mindre tid til brukerstøtte og opplæring av nyansatte. For å avhjelpe arkivtjenesten har Servicetorget overtatt mottak, fordeling og frankering av fysisk post. samt skanning til Gerica (pasientjournalssystemet til Helse og friskliv). På sikt bør arkivet styrkes for å ivareta lovpålagte oppgaver på en forsvarlig måte.

Høy alderssammensetning

Sentral stab består av kompetente medarbeidere, men høy alderssammensetning og flere små stillinger gjør at det blir viktig i tiden fremover å sikre at kompetansen opprettholdes og videreføres. Ansettelse i fulle stillinger vil prioriteres for å sikre kontinuitet i tjenesteleveransen.

Oppvekst og kultur

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Driftsutgifter							
Lønn	100 211	98 937	100 618	101 357	100 957	100 957	100 957
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	14 390	13 791	13 241	13 338	13 338	13 338	13 338
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	18 372	18 036	17 600	16 116	16 116	16 116	16 116
Overføringsutgifter	2 757	2 358	2 258	1 821	1 821	1 821	1 821
Finansutgifter	337	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	136 067	133 122	133 718	132 633	132 233	132 233	132 233
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-6 575	-5 838	-5 533	-5 392	-5 392	-5 392	-5 392
Refusjoner	-11 069	-7 896	-7 896	-7 908	-7 908	-7 908	-7 908
Overføringsinntekter	-4 850	-3 195	-3 445	-5 058	-5 058	-5 058	-5 058
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-1 356	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-23 851	-16 929	-16 874	-18 359	-18 359	-18 359	-18 359
Sum	112 216	116 192	116 844	114 274	113 874	113 874	113 874

Økonomiplan for 2026-2029

Beløp i 1000

Fordeling på enhet (tabell)

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Enhet kultur og fritid	8 317	8 108	7 702	7 917	7 917	7 917	7 917
Kommunalsjef Oppvekst	23 355	24 921	23 704	22 731	22 731	22 731	22 731
Hvaler barne- og ungdomsskole	58 284	58 574	59 610	58 277	57 877	57 877	57 877
Barnehage	22 259	24 590	25 828	25 349	25 349	25 349	25 349
Sum	112 216	116 192	116 844	114 274	113 874	113 874	113 874

Beskrivelse av dagens virksomhet

Generelt om tjenesteområdet

Tjenesteområdet består av tre enheter; Hvaler barne- og ungdomsskole, de kommunale barnehagene (Asmaløy, Brekke og Hauge) og enhet for kultur, fritid og besøkssenter. Barnehage og skole yter i hovedsak tjenester til barn og unge i alderen 0-16 år, mens enhet Kultur favner bredere og gir tilbud til hele Hvalers befolkning på mange områder. Kommunen er i tillegg lokal barnehagemyndighet innenfor området med oppgaver som økonomiske tilskudd til private barnehager, ulike beregninger og moderasjonsordninger, mens resten av barnehagemyndighetsoppgavene knyttet til veiledning og tilsyn fra 01.06.2024 gjennomføres av Fredrikstad kommune gjennom et vertskommunesamarbeid. Tjenesteområde oppvekst og kultur ledes av kommunalsjefen og 3 enhetsledere, og har ca. 114 årsverk og 136 ansatte.

De største økonomiske postene innenfor tjenesteområdet er knyttet til drift av de tre ulike enhetene, driftstilskudd til privat barnehage, utgifter til skoleskyss, kjøp av skole- og barnehageplasser utenfor kommunen, voksenopplæring og kjøp av Pedagogisk-Psykologisk tjenester (PPT) fra Fredrikstad kommune.

Administrasjon oppvekst

Budsjettet for administrasjon oppvekst inneholder i all hovedsak kjøp av lovpålagte tjenester og opprettholder tjenestene på dagens nivå. Utgifter til skoleskyss, kjøp av Pedagogisk-Psykologisk tjeneste (PPT), grunnskoleopplæring for voksne og driftstilskudd til den private barnehagen er beregnet videreført på samme nivå som i 2025. Det er en reduksjon i kjøp av skoleplasser i andre kommuner knyttet til fosterhjemsplasserte barn, men det har vært en økning i utgifter knyttet til kjøp av barnehageplasser. Her er det opp til foreldrene selv hvilken kommune de velger å ha barnehageplass i, men det er bostedskommunen som må refundere driftstilskudd pr barn. Dette innebærer alltid usikkerhet knyttet til hvor store utgiftene til denne posten vil være. Ved utgangen av barnehageåret 2024/2025 var det 8 barn som hadde barnehageplass i andre kommuner, seks i Fredrikstad, en i Råde og en i Sarpsborg.

Barnehagene i Hvaler

Enheden omfatter de 3 kommunale barnehagene og ledes av enhetsleder. Dette inkluderer også spesialpedagogisk fagteam for barnehage som har ansvaret for oppfølging og gjennomføring av tiltak rundt alle barn med særskilte behov i både de kommunale og den private barnehagen. Enheden består totalt av 32 årsverk og 36 ansatte. Høsten 2025 er det ca. 145 barn i barnehagene i Hvaler (ca. 103 i de kommunale/ca. 42 i den private) og 94,9 % av bosatte barn på Hvaler går i barnehage i Hvaler. Hvaler kommune har full barnehagedekning, ledig kapasitet, og det er løpende opptak til barnehageplasser gjennom året.

Innarbeidet i budsjettet er opprettholdelse av nåværende barnehagestruktur, bemanning i tråd med nasjonale bemannings- og pedagognormer og gjeldende moderasjonsordninger for søsken og foreldrebetaling. Bemanningen justeres i forhold til antall barn i barnehagene og ansatte flyttes mellom de tre kommunale barnehagene i forhold barnetall.

Videreføring av felles sommerbarnehage ligger også inne som et bemanningsbesparende og kvalitetshevende tiltak for sommeren 2026, og gjør at barnehagene kan ha åpent i juli. Innarbeidet er også videreføring av organisering og servering av varmmat i samarbeid med kjøkkenet på Dypedal med samme omfang som i dag. Budsjettrammen til barnehagene er økt fra 2025 for å ivareta og kompensere for reduksjon i inntekter med bakgrunn i at makspris for foreldrebetaling i barnehager nasjonalt ble satt ned til 1200 kr i måneden pr barn fra 01.08.2025, som er foreslått videreført i statsbudsjettet for 2026.

Hvaler barne- og ungdomsskole

Hvaler barne- og ungdomsskole organiserer all lovpålagt rett til offentlig grunnskoleundervisning for barn og unge i Hvaler kommune. Skolen ivaretar på samme måte retten til offentlig grunnskole for barn fra andre kommuner som bor i foster- eller beredskapshjem i Hvaler kommune. Skolen har ansvar for organisering av ordinær undervisning og spesialundervisning (individuell tilrettelagt opplæring-ITO), og organiserer også kommunens tilbud om skolefritidsordning (SFO). Hvaler kommune har ikke tilgang til spesialskoleplasser og skolen må selv ivareta elever som har behov for spesialtilpasset skoletilbud.

Skolen er organisert som en teambasert 1-10 skole, ligger på Asmaløy og ledes av enhetsleder/ rektor, assisterende rektor og avdelingsleder for SFO (inspektør). I skoleåret 2025/2026 har skolen ca. 370 elever og 82 ansatte fordelt på 61 årsverk. SFO har ca. 80 brukere, der flest benytter en ettermiddagsplass. Fra 01.08.2024 innførte regjeringen rett til 12 timers gratis SFO pr. uke for alle første- til tredjeklassinger. Dette har medført at så å si samtlige første- til tredjeklassinger på Hvaler i dag benytter SFO. 40 % av elevene har et plassalternativ som er helt gratis.

Skolen reduserte staben med ytterligere ca. 3 årsverk for inneværende skoleår, høsten 2025. Dette var en fortsatt tilpasning av tjenestetilbudet til elevgrunnlaget og ikke en nedskalering av kvaliteten på tilbudet. Budsjettet for 2026 innebærer ytterligere innsparinger. Lovpålagte elevrettede oppgaver er i hovedsak ivare tatt på samme nivå som i 2025, men det er foretatt innsparinger i administrasjonsressursene. Konsekvensene av dette er at presset på administrasjonen vil øke med lavere bemanning, samtidig som oppgavene også øker i antall. Vi ser at administrasjonen stadig må levere flere dokumenter og rapporter til statlige forvaltningsorgan, samt følge opp elevmiljø saker. Bruk av kunstig intelligens kan bidra til effektivisering i arbeidet på sikt.

Totalbelastningen på den enkelte medarbeider øker med færre ansatte, for eksempel knyttet til særskilt elevoppfølging, oppdekking av fravær og inspeksjoner. Skolen har mange avvik knyttet til vold og trusler, og det er viktig med nok ansattressurser for å sikre et forsvarlig skolemiljø for alle elever og et forsvarlig arbeidsmiljø for de ansatte. Høy nok voksendekning er avgjørende for å sikre oppfølging av ressurskrevende enkeltelever og for å trygge ansatte i krevende situasjoner.

Budsjettet tar høyde for noe vikarbruk og innkjøp av nødvendig skolemateriell på samme nivå som i 2025.

Skolen vurderer sterkt å kutte i tilbudet av varmmat til SFO. Organisering av dette tilbudet krever mer enn den halve stillingen som er i bruk på kjøkkenet på Dypedal, samt at vi ser at populariteten blant elevene er synkende. Innenfor budsjettrammene skal skolen også legge til rette for å styrke arbeidet med praktisk undervisning i skolehage, skolekantine og det nye verkstedet ved skolen.

Enhet kultur og fritid

Frivillighet og kulturtilbud er en viktig bærebjelke i lokalsamfunnet. Her skapes tilhørighet, identitet og opplevelser. Enhet kultur og fritid sine oppgaver spenner vidt – ulike kulturtilbud til innbyggerne, besøkssenter og turistrettede tjenester.

Enheten organiserer og drifter flere anlegg og lokaler, Kornmagasinet kulturhus med kulturkontor, bibliotek, besøkssenter og turistkontor, Hvalerhallen med fritidsklubb, kulturskole, kultursal Asmaløy, kulturhus Floren, nærmiljøanlegg Floren nasjonalparkens besøkssenter på Storesand og friluftsområder. Enhet kultur og fritid har ni årsverk og 20 ansatte.

Enheten jobber bevisst for å skape tilbud i samfunnet for hele befolkningen. I den kommende planperioden vil det bli viktig å fortsette dette arbeidet. Folkehelse er viktig, og enheten viderefører arrangementer som gir gode opplevelser til ulike aldersgrupper i kommunen. For å holde kostnadene nede i noen av de store arrangementene, Eplefestivalen og julemarkedet, bistår frivillige lag og foreninger mer inn i arrangementet, både for å holde kommunenes utgifter nede, mens lag og foreninger får inntekter.

Utvikling av et godt samarbeid med frivilligheten videreføres. For å støtte frivilligheten og det frivillige arbeidet, arrangeres nettverksmøter og enheten kan bistå med støtte til arrangementer i form av tilrettelegging og utlån av utstyr.

Driftsutgiftene på alle områder er tatt ned til et absolutt minimum for å kunne videreføre tilsvarende aktivitetsnivå i 2026 som i 2025. I budsjettet er det innarbeidet ekstern utlysning og ansettelse av ny enhetsleder, videreføring av fritidsklubbtilbudet på hverdager, mulighet for redusert foreldrebetaling for ulike idrettsaktiviteter/fritidstilbud og opprettholdelse av kulturskole for barn og unge, drift av BUA Hvaler (i samarbeid med Lions), drift av Besøkssenter Skjærhalden og Storesand med områdene rundt, samt opprettholdelse av ferieklubbtilbud til barn og unge i deler av skolens sommerferie. Det er også lagt inn videreført driftsstøtte til Østfoldmuseene, Brottet kultur, Frøkengården og DS Hvaler med bakgrunn i samarbeidsavtaler. Flere av avtalene må gjennomgås, oppdateres og eventuelt revurderes. Avtalen med Hvaler Gjestgiveri og "FestiHvaler" -arrangement er gått ut og midler til dette er tatt ut av budsjettet. Det samme er midler til etablering av utsiktspunktet på Kollen, da denne investeringen ikke ligger inne i forslag til investeringsbudsjettet for 2026. De omsøkte tilskuddsmidlene fra Miljødirektoratet er allerede utbetalt, og må tilbakebetales i sin helhet. Finansieringen fra Sparebankstiftelsen DnB vil dermed ikke bli utbetalt.

Besøkssenter Ytre Hvaler nasjonalpark

Ytre Hvaler nasjonalpark er viktig i utviklingen av Hvalersamfunnet. Besøkssenter Skjærhalden og Storesand er viktige aktører i arbeidet med å fremme informasjon og opplevelser knyttet til nasjonalparken. Hvaler kommune ble offisielt godkjent som nasjonalparkkommune av Miljødirektoratet i 2023, og besøkssentrene er viktige fyrtårn i dette arbeidet. Besøkssentrene har fokus på å spre informasjon, skape engasjement og bevissthet om Ytre Hvaler nasjonalpark. Dette gjøres gjennom ulike aktiviteter i løpet av året. Et stort fokus på formidling til skolebarn i alle aldre er en viktig oppgave. Deltakelse i flere prosjekt gir midler og oppgaver. Miljødirektoratet stiller strenge krav til autorisasjon av besøkssentrene, og det er viktig at kommunen følger opp kravene for å ta vare på og beholde de unike mulighetene som ligger i nasjonalparken. Besøkssentrene er i tillegg også besøkssenter for Fredrikstad kommune og Østfold fylke.

På besøkssenteret er det tilsatt en ny naturveileder i en prosjektstilling, fullfinansiert av støtte fra Sparebankstiftelsen DnB, som går frem til juni 2028. Målet med prosjektet "Et hav av undring" er å skape

engasjement, undring og kunnskap om livet i havet blant Norges barn og unge. Gjennom naturveiledningstilbud utviklet av biologer og pedagoger, får målgruppen selv utforske marine økosystemer, blikkontakt med dyrene i havet og en dypere forståelse av havets verdier. Det er ansatt en naturveileder i hver av de fire marine nasjonalparkene i Norge knyttet til dette.

Utfordringer og strategi

Hvaler kommunes strategiske tenkning er forankret i FNs bærekraftsmål og i kommuneplanens samfunnsdel. Tjenesteområdet skal blant annet arbeide for at Hvalersamfunnet har inkluderende og trygge oppvekstmiljøer med leke- og læringsarenaer som fremmer sosial kompetanse, mestring, tilhørighet og god helse.

God utdanning og opplæring kan skje på mange arenaer; i barnehage, skole, voksenopplæring, kulturskolen, idrettslag og på kulturarenaer.

En god oppvekst og utdanning skal fremme barn, unge og voksnes kunnskapsutvikling, ferdigheter og holdninger, slik at de opplever å mestre eget liv og utvikler kompetanse til å delta i arbeidsliv, samfunn og være en del av et fellesskap. Målet er at de ulike kommunale leke-, lærings- og kulturarenaer til sammen skal bidra til å motvirke utenforskap, fremme tilhørighet, engasjement og medborgerskap ved at barn og unge opplever å ha et positivt nærmiljø hvor de selv ønsker å delta og bidra.

Hvaler kommune skal legge til rette for at alle barn og unge har mulighet til å delta på minst en fritidsaktivitet. Hvaler kommune skal ha en bærekraftig barnehagestruktur tilpasset befolkningsveksten i kommunen, ha fokus på nærhet til tjenestene og sikre effektiv drift. Hvaler kommune skal tilby kvalitativt gode barnehager til alle, med fokus på inkludering, trygghet, utvikling og læring. Barnehagene skal ha felles verdigrunnlag, felles visjon og arbeide med å skape en felles Hvaleridentitet, men skal samtidig opprettholde hvert sitt særpreg.

Hvalerskolen skal jobbe for å tilby opplæring av høy kvalitet. Vår visjon er å skape en skole der alle opplever inkludering og mestring når vi samarbeider om å løse ulike utfordringer. Barna skal få et godt grunnlag for å fullføre videregående opplæring og rustes til å mestre livene sine på lang sikt.

Det tilbys et samlet skole-, kultur- og idrettstilbud for Hvalerelevene som gir mulighet for sosialt samvær for alle i tilknytning til skoledagen. Elevene skal være stolte av seg selv og sin identitet og møte andre mennesker med respekt. Det samarbeides med lokale bedrifter, primærnæring og organisasjoner, og skolen har faste ekskursjoner til sentrale attraksjoner og naturområder, slik at elevene blir kjent med kommunens historie og nåtid.

Hvalerskolen søker praksis som øker elevenes læringsutbytte og bedrer deres resultater, uavhengig om praksisen er digital eller analog. Skolen er leksebevisst og følger prinsippene i "Vurdering for læring" slik at elevene opplever en variert skolehverdag, der de er aktive deltakere i sin egen læring.

Skolen samarbeider med kulturavdelingen og barnehagene og tilbyr mat til elevene gjennom skolekantine, på SFO og i overgangen til idrett- og kulturtilbud. Skolen samarbeider også med Ungt entreprenørskap og gir elevene mulighet for å starte elevbedrifter. Det tilbys valgfag og tilvalgsfag som gir elevene rom for kreativ utfoldelse og en praktisk skolehverdag. Det er etablert skolehage og nå sist "mekkeverksted" for å øke muligheten for praktisk arbeid i skolen. I det praktiske arbeidet fokuserer vi på helse, miljø og sikkerhet, elevenes ønsker og skolens behov for praktisk arbeid. Elevene utfører arbeid, som de igjen kan tjene penger på i elevbedrifter, som salg av møbler eller gjennomføring av dekkskift.

Skolen vil samarbeide med besøkssenteret for nasjonalparken, Skjærgårdstjenesten og Sandbakken miljøstasjon, slik at elevene skal bli kjent med klima- og miljøutfordringer i sitt nærmiljø. Det tilbys alternative opplæringsarenaer for elever som har behov for en spesialtilpasset skolehverdag.

Hvaler kommune har, som resten av landet, opplevd en synkende trend knyttet til fødsels- og barnetall. Tallene har stabilisert seg de siste årene med rundt 30 nye verdensborgere pr år og rundt 150 barn totalt

i barnehagene. Bemanningen i de kommunale barnehagene har blitt redusert de siste årene for å imøtekomme synkende barnetall, mens den i 2025 måtte økes noe igjen for å møte pedagog- og bemanningsnorm knyttet til at en større andel av barna dette barnehageåret gikk i kommunale barnehager.

Vedtak om løpende barnehageopptak igjennom året oppleves som et gode for barnefamilier, men kan også medføre skjulte ekstrakostnader. Barnehageåret planlegges med bemanning i forhold til normer og regelverk basert på antall barn etter hovedopptak. Barn innsøkt og med opptak i løpet av året vil kunne medføre en økning i bemanning dersom pedagog-/bemanningsnorm overskrides.

Regjeringen har de siste årene redusert foreldrebetalingen i barnehage og gjorde det igjen fra august 2025. Reduksjonen i inntekter skal kompenseres gjennom rammetilskuddet fra staten. I all hovedsak vil alle reduksjoner i egenbetalinger føre til at kommunen må bruke mer av rammefinansieringen på barnehage, som igjen vil kunne føre til økte driftstilskudd til den private barnehagen, da de skal kunne drifte på like vilkår. Foreløpige beregninger viser at driftstilskudd for 2026 vil ligge på samme nivå som i 2025.

Skolen har i noen år samarbeidet med kjøkkentjenesten på Dypedal for å kunne servere varmmat på SFO. Skolen erkjenner at dette tilbudet bør nedskaleres når ressursene ikke strekker til og populariteten av tilbudet synker. Skolen har selv startet kantinedrift som elevbedrift og selger mat til 5. til 10. trinn 5 dager i uka. Skolen har foreløpig budsjettet med samme drift som i 2025. Driftsnivået ellers er basert på ordinær undervisning i tråd med gruppedelingstall i opplæringsloven, samt oppfylling av krav om tidlig innsats, tilpasset undervisning, undervisning i grunnleggende norsk og spesialundervisning. Over 90 % av skolens budsjett er knyttet til bemanning og ytterligere budsjettreduksjoner vil gå utover lovpålagt tilbud. Det er minimalt med midler til å kjøpe inn fysiske lærebøker. 1 lærebok pr trinn koster totalt ca. kr 250 000.

SFO driftes i tråd med nasjonale retningslinjer og rammeplanen som ble innført 2021. Vedtektene for SFO i Hvaler kommune ble revidert våren 2024 med innføring av lokal forskrift om SFO i juni 2024. Det er i forslag til gebyrregulativ for 2026 lagt opp til en økning for egenbetaling i tråd med forventet lønns- og prisvekst.

Det er før oppstart høsten 2025 kuttet i fagarbeiderstillinger og lærerstillinger, noe som medfører strammere rammer for å følge opp elever som strever på ulike måter. Skolen blir mer og mer rettighetsstyrt på individnivå. Det finnes så og si kun ekstra ressurser til de som har vedtak knyttet til individuell oppfølging og få ressurser tilgjengelige til å jobbe forebyggende. Det er et stort behov for å ha miljøarbeidere og pedagoger knyttet til generelt elevarbeid, med mulighet for omdisponering der behovet er størst.

Skolen ser en økning i ressurskrevende elever i form av blant annet høy grad av utagering mot både medelever og voksne. Alle barn har rett til et trygt og godt barnehage- og skolemiljø hjemlet i opplæringsloven, og skolene ser i større grad enn tidligere behov for tettere oppfølging og bemanning for å sikre både elever og de ansattes arbeidsmiljø i pedagogiske og sosiale settinger i skolehverdagen.

Det er ikke lagt inn dekning for nye vedtak om spesialundervisning. En økning i spesialpedagogiske vedtak vil kunne medføre ytterligere ressurser til både pedagog, assistent- og fagarbeidertimer, som ikke er lagt inn i budsjetttrammen for 2026. Dette utgjør alltid en risiko, spesielt i en liten kommune. En ny elev med omfattende ressursbehov utgjør en høy andel av budsjettet.

Oppfølging av innmeldte skolemiljø saker i forhold til Opplæringslovens kapittel 12 (tidligere § 9-A) krever store tidsressurser. Skolen er egentlig i behov av en ressurs som kunne spesialisere seg på slik oppfølging innenfor alle delområdene og avlaste skoleledelsen. I større kommuner finnes det som regel et eget

ressursteam og/eller egne kommunale ombud. I Hvaler kommune vil det bety mye å ha en dedikert 50 %-stilling som koordinator for skolemiljøsaker. Dette burde fortrinnsvis være en person med utdanning som pedagog, sosionom, barnevernspedagog eller lignende som kan veilede andre ansatte, men også følge opp barna/familiene og dokumentasjonskravene i skolemiljøsaker. Skolen vurderer å omprioritere midler innenfor rammen til dette formålet, noe som er vanskelig gitt at det kuttes i administrasjonsressursene for 2026.

Kommunen leverer gode kulturtilbud til både barn, unge og voksne på Hvaler, og opplever at samarbeidet er godt mellom ulike aktører innen fritid, idrett og kultur i Hvalersamfunnet.

For å kunne gi gode kulturtilbud er det behov for rammer som kan gi utvikling og kreativitet. Dette gjelder i hovedsak tilbudene som har behov for forbruksvarer som kulturskole og fritidsklubb. I foreslått budsjetttramme er det i svært begrenset grad funnet rom for midler til aktivitetsutstyr for noen av disse områdene.

Det er ikke lagt inn ytterligere midler til tilfeldige søknader om støtte, slik det ble gjort for inneværende år. Faste tilskudd til eksterne aktører er ikke justert for lønns- og prisvekst. Det er heller ikke lagt inn økte rammer for tilskudd til faste samarbeidsavtaler utover det som ligger i budsjett fra tidligere.

Teknisk

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Driftsutgifter							
Lønn	51 300	50 376	51 203	53 340	53 340	53 340	53 340
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	40 057	33 510	33 067	38 472	38 472	38 472	38 472
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	22 730	22 152	22 652	24 294	24 294	24 294	24 294
Overføringsutgifter	6 877	825	825	1 075	1 075	1 075	1 075
Finansutgifter	35 552	40 758	40 758	37 757	37 757	37 757	37 757
Sum Driftsutgifter	156 516	147 621	148 505	154 938	154 938	154 938	154 938
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-124 484	-129 214	-126 404	-126 651	-126 651	-126 651	-126 651
Refusjoner	-12 024	-4 832	-4 832	-4 160	-4 160	-4 160	-4 160
Overføringsinntekter	-947	-200	-200	-550	-550	-550	-550
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-1 145	0	0	-2 324	-2 324	-2 324	-2 324
Sum Driftsinntekter	-138 600	-134 246	-131 436	-133 684	-133 684	-133 684	-133 684
Sum	17 916	13 375	17 068	21 254	21 254	21 254	21 254

Økonomiplan for 2026-2029

Beløp i 1000

Fordeling på enhet (tabell)

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Kommunalsjef Teknisk	471	500	500	520	520	520	520
Areal og byggesak	8 804	5 744	6 429	7 283	7 283	7 283	7 283
Kommunal teknikk	-5 124	-4 084	-1 376	697	697	697	697
Eiendom	13 765	11 215	11 516	12 754	12 754	12 754	12 754
Sum	17 916	13 375	17 068	21 254	21 254	21 254	21 254

Beskrivelse av dagens virksomhet

Enhet areal og byggesak

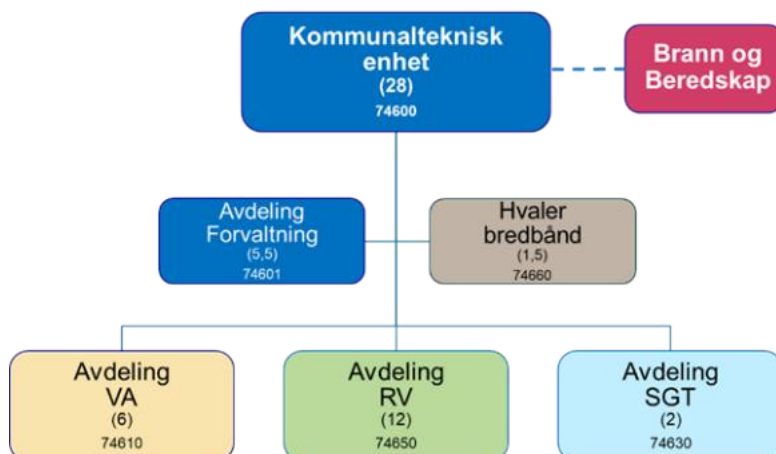
Enhet Areal og byggesak består av fagområdene kommuneplanlegging, regulering, byggesak, geodata/oppmåling, naturforvaltning og landbruk. På kommuneplan/regulering har vi to planleggere i 100 % stilling, på geodata har vi nå to sertifiserte landmålere i 100 % stilling, på byggesak har vi nå tre rådgivere i 100 % stilling, hvorav en arkitekt, en geograf og en ingeniør/by- og regionplanlegger, en rådgiver i 60 % stilling (arkitekt) og en konstituert faglig leder på byggesak i 60 % stilling (jurist). To stillinger på byggesak er utlyst, men foreløpig holdt vakante grunnet kommunes økonomiske situasjon, hvorav en rådgiver og en faglig leder. Enheten består videre av en naturforvalter i 100 % stilling samt en landbruksforvalter i 80 % stilling, med ansvar for jordbruk og skogbruk. Enheten har et høyt arbeidspress og står i mange krevende saker. Det er stor oppmerksomhet rundt særskilt plan, byggesak og ulovlighetsoppfølging. Det er mange ressurssterke innbyggere og eiere av fritidsboliger i kommunen, med høy prosessvilje. Det er et stort behov for informasjon rundt pågående og nye saker og enheten benytter svært mye tid på veiledning og rettleiding for å bidra til økt kunnskap om et komplekst regelverk.

Enhet kommunalteknikk

Enheten består av tradisjonelle kommunaltekniske tjenester som er vann, avløp, renovasjon, vei, parkering, gatelys, park- og friluftsområder. I tillegg har enheten ansvar for Skjærgårdtjenesten og Hvaler bredbånd. Enheten har 28 ansatte/årsverk. Enheten har også delegert kontaktansvaret for kommunens brannvesen, som er organisert i Fredrikstad brannvesen samt beredskapsarbeidet.

Områdene vann, avløp, husholdningsrenovasjon, slamtømming og feiing er selvkostfinansiert.

Skjærgårdstjenestens utgifter dekkes i sin helhet fra Miljødirektoratet ved Oslofjordens friluftsråd.

Enhet eiendom

Enheten er kommunens grunneier, byggherre, eiendomsutvikler og eiendomsforvalter. Her forvaltes kommunens boliger og formålsbygg. Utbyggingsprosjekter ledes herfra. Enheten er organisert i to driftsavdelinger; renhold og vedlikehold med drift av tekniske anlegg. Enheten har 22 årsverk fordelt på 23 ansatte.

Som eier og forvalter av kommunens boliger og formålsbygg, er tjenesteområdet en viktig bidragsyter i innbyggernes opplevde tjenestekvalitet.

Kommunen har fortsatt betydelig utgifter knyttet til drift av to gamle skoler – Floren og Åttekanten. Skolebygget på Floren er fortsatt utnyttet til kommunal virksomhet. Hjelpemiddelsentralen som flyttet fra Skogstunet er stasjonert her og skolens tidligere administrasjonsfløy disponeres nå av Helse og Friskliv. Så lenge byggene på Åttekanten fortsatt er kommunens ansvar krever disse fortsatt noe oppfølging og det påløper driftskostnader. I Åttekantbygget og Paviljongen er vann stengt av og oppvarming slått av for å spare utgifter. Brannvarsling, forsikring, kommunale avgifter mv. løper fortsatt for disse bygningene.

Utredning av solcellepark på Hvalerhallen var tenkt gjort i 2023. Dette ble skjøvet ut i tid og det må nå ev. sees i sammenheng med rehabilitering av taket. Rehabilitering er ikke en hastesak og etablering av solcellepark krever store investeringer. Prosjektet avventes.

Rørføringen til tørrsprinkelanlegget på Dypedalåsen har korrodert og arbeidene med å prosjektere og utbedre dette er igangsatt.

Bygging av flere sykehjemsplasser er utsatt, og for å komme videre i prosjektet må kommunen få til en avtale med Stiftelsen Dypedalåsen som er formell grunneier før vedtak om investeringsmidler gjøres.

Det nye service- og administrasjonsbygget på Sandbakken er tatt i bruk. Rivning av den gamle brannstasjonen/VA-bygg og videreutvikling av Sandbakkenområdet er utsatt inntil videre.

Høye energipriser i 2022 og 2023 ga behov for å fokusere på energieffektiviseringstiltak for alle kommunale bygg og anlegg. Selv om strømprisene har sunket noe siste året vil dette arbeidet intensiveres ytterligere i 2026. Enhet Kommunalteknikk har ansvaret for strøm til gatelys og pumpestasjoner, mens Enhet Eiendom belastes alle øvrige strømutfgifter i størrelsesorden 3,8 millioner kWh.

Etablering av varmepumpe på rådhuset var opprinnelig tenkt realisert i 2026, men er utsatt til 2027. Inntjenings tid for et slikt prosjekt er 8-10 år avhengig av strømprisen.

Vi har 51 kommunale boliger hvor Enhet eiendom har ansvar for avtaler med leieboerne, samt vedlikehold og rehabilitering. Noen av leietakerne har store utfordringer hvilket kan resultere i hard bruk. Boligene er ikke tilrettelagt for dette, og det krever til tider store ressurser for å opprettholde en akseptabel boligstandard. Planlegging av nye boliger er utsatt på ubestemt tid.

Stram økonomi krever kutt i driftsbudsjettene. Dette vil berøre drift, vedlikehold og renhold. Vikarbruk i renholdstjenesten vil begrenses ytterligere og dette vil merkes ute på formålsbyggene.

Enheten har ingen vaktordning i likhet med VA-vakt, brannvakt og brøytevakt og ved kraftig snøfall og holkeføre prøver man å forhindre natt- eller helgearbeid. Snørydding eller strøing foran kommunens formålsbygg kan man forvente startes opp ved arbeidsdagens start kl. 07:00.

Utfordringer og strategi

Areal og byggesak

I en liten kommune med begrensede ressurser må hver enkelt medarbeider gripe over et bredt spekter av arbeidsoppgaver. Dette er et privilegium og bidrar til økt kompetanse og utviklingsmuligheter hos den enkelte, men det er også en utfordring da det kan bli nær umulig å rekke over alle lovpålagte arbeidsoppgaver så tilfredsstillende effektivt som hver enkelt ønsker. Arbeidsmengden kan være stor. Dette er en uheldig situasjon da resultatet kan bli overbelastning og følelse av utilfredsstillende mestring hos den enkelte, om enn svært ufortjent. En stor utfordring innenfor enhetens fagområder er økt press fra ulike kanter for rask saksbehandling og snarveier til mål. Dette er uheldig da enhetens hovedansvar er å levere profesjonelle og juridisk korrekte vedtak parallelt med at lovbestemte tidsfrister overholdes og god veiledning ytes. Snarveier vil ofte føre til juridisk ugyldige vedtak med fare for ressurskrevende opprydning i etterkant. Det er en utfordring å klare å formidle ut intensjonene bak gjeldende lover og planer slik at disse aksepteres, men samtidig en glede når resultatet blir bedre prosjekter og en god utvikling for kommunen som helhet.

Strategier som er valgt i 2025 og som videreføres inn i 2026 er god tilgjengelighet for både generell og spesifikk veiledning. Økt kunnskap og informasjon ut gir økt kvalitet på de søknader og ulike initiativ som kommer inn. Formidling av intensjoner og begrunnelser bak lov og plan gir i all hovedsak også større aksept for å overholde regelverket. I en liten og transparent kommune er det også viktig at det administrative og politiske nivået kommuniserer godt både vertikalt og horisontalt. God kommunikasjon internt og utad er suksessfaktor for gjensidig respekt og anerkjennelse og å sammen skape en god kommune å leve og oppholde seg i for alle. Ytterligere strategier som er valgt de senere år, og som prioriteres framover, er å klare å beholde den høye fagkompetansen kommunen har klart å tiltrekke seg og skape et godt, trygt og inkluderende arbeidsmiljø som gir rom for at den enkelte vil trives og ha lyst til å utvikle seg videre i kommunen. Gode relasjoner og ansattes trivsel er avgjørende for effektivitet og produktivitet.

Skjærhalden sentrum

Enhet for Areal og byggesak har spilt inn behov for å digitalisere historisk planarkiv som et investeringsbehov, men dette vil ikke være avgjørende på kort sikt. Det som må prioriteres er digitalisering av historiske kartdata/ortofoto, noe som er spesielt viktig for å kunne se eiendommers utvikling over tid. Dette er et prosjekt som Statens kartverk bistår kommunene med og som Hvaler kommune er en del av.

Det er generelt et stort behov for å øke bemanningen innenfor denne enhetens fagområder som det selvsagt også er innenfor samtlige andre enheter. Som kommunedirektøren flere ganger har fastslått er kravene til kommunene i dag så mange og så krevende at det er nær umulig å klare å tilfredsstille samtlige, det være seg i en stor kommune eller i en liten.

Det er et stort og avgjørende samfunnsansvar som er delegert ned til kommunene. Innenfor enhet for areal og byggesak sine fagområder innebærer dette å realisere en bærekraftig samfunns- og arealutvikling. Dette inkluderer de tre dimensjonene; miljø, sosiale forhold og økonomi. Oslo og kommunene i Østfold, Buskerud og Akershus utgjør den mest befolkningstette regionen i landet. Mange av kommunene har et stort arealpress, samtidig som det er utfordringer med sosiale forhold i befolkningen. Norge skal bli et lavutslippssamfunn og vi må forbruke mindre areal til utbygging. Om vi skal bruke mer areal til energiproduksjon og annen næringsutvikling, som bidrar til «grønn omstilling», og samtidig oppnå mål om reduserte klimagassutslipp, jordvern, sikre vannmiljøet og stanse tap av naturmangfold, må vi redusere utbyggingsareal for andre samfunnsformål. Dette gjelder for eksempel formål som fritidsbebyggelse og boliger. De «grå arealene» og potensialet for fortetting/transformasjon må utnyttes før det tas i bruk nye natur- og landbruksarealer til utbygging. I tillegg til å kutte utslippene så

mye og så raskt som mulig, må vi også forberede oss på klimaendringene. Vi må ta vare på miljø og naturmangfold, sikre naturressurser og sørge for en utvikling som er sosial og økonomisk bærekraftig. Dette er store og krevende oppgaver for en liten kommune.

Kommunalteknikk

Tjenesteområdet søker i størst mulig grad å drive de kommunale tjenestene fremtidsrettet og effektivt. For vann og avløp er utfordringene stor usikkerhet og store utgiftsøkninger til avløpsrensing hos FREVAR og transport av vann og avløp i Fredrikstad kommunes ledningsnett. For FREVAR blir Hvaler kommune ansett som næring og kommunen betaler derfor et påslag på selvkost på 20 %. På grunn av mange nye kunder på vann og avløp, samt nye krav til slukkevann, er det begrenset leveringskapasitet av vann og avløp på eget ledningsnett i enkelte områder av kommunen. Det er lagt opp til at arbeidet med utbygging av ledningsnett fortsetter for å klare levering av vann og nye avløpsledninger og pumpestasjoner for transport av avløp. Dette er investeringer som er helt nødvendig og som haster å få gjennomført, dersom nye boligområder og næringer skal etableres. For å nå målene om lavere næringsutslipp til Oslofjorden, må vi styrke kapasiteten på avløpsnettet til FREVAR samt å hindre innlekking av fremmedvann.

Arbeidet med prosjektet Smart Vann vil fortsette for å sikre rask deteksjon av lekkasjer på kommunens vann nettverk, som igjen fører til reduserte driftsutgifter og dermed lavere vekst i gebyrene for innbyggere og næringsliv. Utbygging av fibernettet gjør det mulig å implementere nye tjenester hos innbyggerne.

Kommunen er medeier i Østfold Avfallssortering IKS (ØAS), som planlegger å etablere nytt ettersorteringsanlegg for restavfall for kommunene Fredrikstad, Sarpsborg, Halden, Rakkestad og Hvaler, samt det interkommunale selskapet MOVAR (Mosse-regionen) på Viken Park lokalisert på østsiden av Glomma mellom Fredrikstad og Sarpsborg. Grunnet usikkerhet om utbyggingstomten er det tvilsomt at anlegget vil stå ferdig før tidligst 2029. For at kommunen skal nå gjenbruksmålene for plastavfall, har vi gjort avtale med Viuno om innsamling av husholdningsplast frem til ØAS sitt anlegg står ferdig. Dette vil innføres tidlig i 2026.

På miljøstasjonen vil vi øke tilgjengeligheten. Det innføres ubetjent tilgang på hverdager og helgedager som følger:

Ukedag	Betjent	Ubetjent
Mandag – fredag hele året	07:00 – 14:30	14:30 – 22:00
Lørdager fra skolestart til påske		09:00 – 22:00
Lørdager fra påske til skolestart	09:00 – 15:00	15:00 – 22:00
Søndager hele året		13:00 – 22:00

Homlungen fyr med Lauer i bakgrunnen

Tjenesten har stort fokus på små og store “hverdagsinnovasjoner”, som kan gjøre tjenestene bedre og mer effektive. Gjennom god, tverrfaglig planlegging, godt samarbeid og gevinstrealisering er målet å øke kommunens handlingsrom og innbyggernes opplevde kvalitet, samtidig som de politiske ambisjonene og føringene nedfelt i samfunnsdelen kan nås.

Det er mye å hente på samarbeide med andre samfunnsaktører som Borg havn, andre kommuner, frivillighet og næringsliv. Tjenesten vil også øke fokus på å hente inn midler fra statlige støtteordninger og prosjektmidler for å bedre handlingsrommet der det er mulig.

Kravet til gjenvinning av 4 avfallsfraksjoner vil utfordre logistikken for tømning og da spesielt i ferieperioden. Fra februar blir det i tillegg innført vektbegrensninger på Fredrikstadbrua slik at vi må kjøre via Sarpsborg for tømning av renovasjonsbilene.

De kommunale veiene trenger mye vedlikehold og reasfalteringer fremover. På noen strekninger må vi også utføre standardheving da trafikkbildet er vesentlig endret fra den tid veien ble anlagt.

Eiendom

Som eier og forvalter av kommunens boliger og formålsbygg, er tjenesteområdet en viktig bidragsyter i innbyggernes opplevde tjenestekvalitet. Ombygging av ungdomsskolen og bygging av ny barneskole med varmepumpeteknologi er ferdig. Driftsoptimalisering av skolen og idrettshallkomplekset vil være prioritert i årene som kommer. Rehabilitering av det gamle administrasjonsbygget pågår og ny verkstedsgarasje, der det kan drives praktisk undervisning, ble slutført i 2025.

I de fleste norske kommuner er bygningsvedlikehold en salderingspost i budsjettet og det har det vært i flere 10-år. Etterslepet i bygningsvedlikehold både nasjonalt og lokalt er derfor betydelig. For Hvaler kommune er etterslepet anslått til ca. 30-40 mill. kroner.

Nettverkssamarbeid med de andre kommunene i regionen er en døråpner for ny teknologi og nye fokusområder. Arealeffektivisering viser seg å gi bevissthet på hvilke arealer enhetene legger beslag på, muligheter for sambruk osv. Reduksjon i arealbruk viser seg å gi store miljømessige og økonomiske uttellingene.

Helse og Friskliv

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Driftsutgifter							
Lønn	192 392	194 978	208 980	220 152	221 152	221 152	221 152
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	20 247	19 982	19 782	20 383	20 383	20 383	20 383
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	59 014	48 078	45 092	52 048	52 048	52 048	52 048
Overføringsutgifter	13 922	12 008	11 908	13 093	13 093	13 093	13 093
Finansutgifter	586	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	286 161	275 046	285 762	305 675	306 675	306 675	306 675
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-9 643	-10 070	-10 155	-12 905	-12 905	-12 905	-12 905
Refusjoner	-49 840	-48 189	-46 702	-51 348	-51 348	-51 348	-51 348
Overføringsinntekter	-21 702	-17 573	-17 923	-12 643	-12 643	-12 643	-12 643
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-965	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-82 150	-75 832	-74 780	-76 896	-76 896	-76 896	-76 896
Sum	204 011	199 214	210 982	228 779	229 779	229 779	229 779

Økonomiplan for 2026-2029

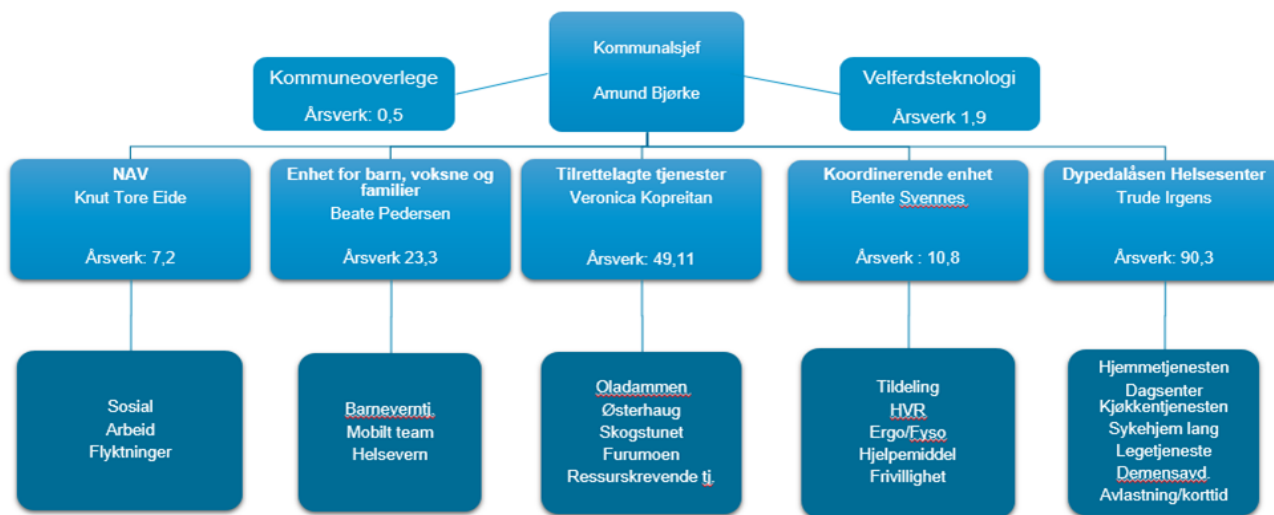
Beløp i 1000

Fordeling på enhet (tabell)

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Dypedalåsen Helsesenter	98 527	85 248	89 078	111 115	112 115	112 115	112 115
Kommunalsjef Helse og Friskliv	3 885	6 515	12 963	6 774	6 774	6 774	6 774
Enhet for barn, voksne og familier	29 885	30 275	31 157	34 051	34 051	34 051	34 051
Tilrettelagte tjenester	51 712	52 983	54 601	53 438	53 438	53 438	53 438
NAV	6 471	8 152	8 145	7 430	7 430	7 430	7 430
Koordinerende enhet	13 532	16 040	15 037	15 970	15 970	15 970	15 970
Sum	204 011	199 214	210 982	228 779	229 779	229 779	229 779

Beskrivelse av dagens virksomhet

Tjenesteområde helse og friskliv omfatter en rekke ulike tjenester rettet mot innbyggere i alle aldersgrupper. Tjenesteområdet består samlet sett av 211 årsverk og 350 ansatte, som i tillegg til ordinært ansatte også inkluderer oppdragstakere, besøks-/avlastningshjem og innbyggere som mottar introduksjons- eller kvalifikasjonsstønning i 2025. Tallet på reelt ansatt i tjenesteområdet er derfor noe lavere, rett i overkant av 300.

Budsjett og tjenester under kommunalsjefen for helse og friskliv

Innenfor Tjenesteområde helse og frisklivs ansvarsområde ligger også overordnede utgifter både med hensyn til kjøp av tjenester og administrasjonskostnader. For 2026 omhandler dette utgifter knyttet til enkelttjenester hvor Hvaler kommune samarbeider med andre kommuner. For 2026 er det budsjettet med driftstilskudd til fysioterapeut, kjøp av miljørettet helsevern i Fredrikstad og kjøp av krise- og incestsentertjenester sammen med Fredrikstad. Videre ligger det også lønnsmidler til administrativ ledelse og ansatte innenfor velferdsteknologi som jobber opp mot flere enheter.

Dypedalåsen Helsecenter

Helsecenteret på Dypedalåsen har sitt hovedvirke i idylliske omgivelser på Spjærøy. Her tilbys det flere samlokaliserte tjenester: Legetjenester, sykehjem med kort- og langtidsavdeling, aktivitetssenter, bemannet omsorgsbolig, kjøkkentjenester og hjemmebaserte tjenester. Området byr også på andre tilbud og tjenester, slik at ulike tjenester kan dra veksel på hverandre. Blant annet helsestasjon, frivillighetssentral, fysio-/ergoterapi, hverdagsrehabilitering og kommunens tjenestetildeling.

Enheden har et bredt fag- og funksjonsområde med egen drift, som også gir gode rammer for å dra nytte av hverandre. Lederfelleskap, samlokalisering med Koordinerende enhet og felles sykepleiefaglig team bidrar til helhetlige løsninger. Sykepleiefaglig team består av demens-, kreft-, AKS- og fagsykepleiere som driver faglig kvalitets-, utviklings- og opplæringsarbeid i tillegg til praktisk arbeid i tjenestene.

Flere av tjenestene på Dypedalåsen har vært gjennom en omorganisering hvor flere tjenester er samlet under én enhetsleder. Ny organisasjon ble satt i drift fra 01.06.2024. Organisatorisk består enheten nå av enhetsleder og fem avdelingsledere med ansvar for følgende funksjoner og tjenester:

Legetjeneste

Det er to legesentre i Hvaler kommune lokalisert på hhv. Skjærhalden og Dypedalåsen. Legesenteret ved Dypedalåsen er nylig oppgradert med nytt utstyr, fasader og romløsninger, og fremstår nå med økt kapasitet og personalressurser for å håndtere økende behov og etterspørsel. Som utdanningsvirksomhet gjennomføres det ALIS-løp på egne leger (Almennlege i spesialisering) i tillegg til en LIS1-stilling.

Legevaktstjenester og øyeblikkelig hjelp-døgnplass driftes i form av interkommunalt samarbeid med Fredrikstad kommune som vertskommune. Vårt fastlegefelleskap består av fire kommunalt ansatte leger som også ivaretar kommunale oppgaver, blant annet inn mot sykehjem, helsestasjon/ skolehelsetjeneste og legevaksarbeid. I tillegg har kommunen per i dag to privatpraktiserende fastleger. For å kunne imøtekomme utvikling og etterspørsel framover, er vi i prosess med sikte på oppjustering av listekapasitet samt overtakelse av pasientliste fra privatpraktiserende lege. Målsettingen er å kunne tilby ytterligere styrking av legetjenestene for kommunens innbyggere i 2026.

Hjemmebaserte tjenester

Tjenesten omfatter hjemmesykepleie og praktisk bistand i hjemmet. De ansatte i hjemmetjenesten består i hovedsak av sykepleiere og helsefagarbeidere i tillegg til ett fåtall pleiemedhjelpere. Våre hjemmebaserte tjenester leverer vedtaksfestet helsehjelp for hjemmeboende. Tjenesten ivaretar også dagtilbud i hjemmet, samt enkelte andre støttetjenester som matombringning og praktisk bistand. Hjemmetjenesten har en viktig funksjon som samhandler mot tjenestetildeling, spesialisthelsetjenesten, fastlege, sykehjem, samt brukere og pårørende. Tjenesten har fokus på nye verktøy og metoder for å kunne imøtekomme økende behovene for våre tjenester. Dette omfatter implementering av velferdsteknologi som elektroniske medisindispensere, trykksalarmer, digital hjemmeoppfølging. På tampen av 2025 vil vi, som en forsøksordning, utprøve elektroniske dosett.

Sykehjem

De ansatte ved sykehjemmet består av fagpersonell, sykehjemsleger, sykepleiere, vernepleiere, helsefagarbeidere og studenter i helsefaglige løp, samt miljøarbeider. Korttidsavdelingen ble i 2024 skilt ut som egen avdeling i sykehjemmet. Dette for å sikre kontinuitet, faglighet og en mer behovsrettet tilnærming til pasienter ved avdelingene. Ved utskillelse har vi fokus på å kontinuere samhandling og fellesskap der dette oppleves å gi felles gevinst.

Korttidsavdeling

Avdelingen har åtte rom og ivaretar ett bredt spekter av behov for helsehjelp – alt fra avlastning til mer avansert medisinsk behandling og også palliasjon. Behovet for faglig kompetanse og kompetanseutvikling er stort. Korttidsavdelingen er ofte en “mellomstasjon” mellom å være hjemmeboende og beboer på sykehjemmet. Vi ønsker å legge til rette for kontinuitet og en mer helhetlig og sømløs tjeneste ved at personellet i noe grad kan følge en pasient mellom ulike omsorgsnivåer i kommunen. Dette perspektivet er noe av bakgrunnen for gjennomført prosess med utvikling av et felles natt-team i enheten. Natt-teamet gir tjenester til både hjemmeboende og brukere av sykehjemsplasser. Organisering av natt-team fra korttidsavdelingen ble iverksatt på nyåret 2026.

Belegget på korttidsavdelingen kan variere, og ved perioder med ekstra kapasitet har avdelingen derfor hatt mulighet for å leie ut plasser til omliggende kommuner uten at dette går på bekostning av tilbudet til egne innbyggere. Ordningen kan gi inntekter også i lavaktivitetsperioder.

Langtidsavdeling

Det er 29 langtidsplasser ved sykehjemmet fordelt på to fløyer med somatiske langtidspasienter og en egen skjermet post for pasienter med hovedvekt på kognitive svekkelser. Etterspørselen etter sykehjemsplasser har frem til 2024 ikke bydd på store utfordringer og lengre ventetid. Dette har endret seg betydelig siste år, og behovet for institusjonsplass på sykehjem er markant høyere. De som nå får plass har ett høyere pleiebehov enn for relativt få år tilbake. Med dagens utvikling i antall pleietrengende eldre, vil det være behov for utbygging av kapasiteten til å ivareta flere brukere med behov for døgnkontinuerlig tilsyn.

Ikke-medisinske tjenester som består av følgende underavdelinger:

Kjøkkentjenesten:

Det kommunale kjøkkenet har helårsdrift og bemannes med totalt 4,10 årsverk. Kjøkkenet spiller en sentral rolle i kommunens matforsyning og leverer daglig næringsrike og varierte måltider til flere kommunale enheter, inkludert:

- Sykehjem
- Skolefritidsordning (SFO)
- Kommunale barnehager
- Hjemmeboende (vedtakstyrt)

Kjøkkenet følger gjeldende retningslinjer for ernæring og mattrygghet, og tilpasser måltidene etter brukernes behov og alder. Det legges stor vekt på kvalitet, smak og bærekraftige råvarer.

I tillegg til matleveranser driver kjøkkenet en kantine med salg av diverse matretter og produkter til ansatte mandag til fredag. Kantinen tilbyr et variert utvalg som kan inkludere varmretter, salater, påsmurt, drikke og småretter, og fungerer som et sosialt samlingspunkt for deler av ansatte i kommunen.

Kjøkkenet er organisert for effektiv drift og fleksibilitet, og har rutiner som sikrer god logistikk og høy hygienisk standard.

Aktivitetssenter for eldre - et sosialt og stimulerende dagtilbud:

Aktivitetssenteret har 2,25 årsverk fordelt på tre ansatte.

Aktivitetssenteret er et dagtilbud for eldre som ønsker sosialt fellesskap, meningsfulle aktiviteter og støtte i hverdagen. Senteret er åpent mandag til fredag og tilbyr et trygt og inkluderende miljø hvor brukerne kan delta i varierte aktiviteter tilpasset individuelle behov og interesser.

Gjennom dagen tilbys det blant annet:

- Felles måltider i hyggelige omgivelser
- Sosiale samlinger og samtalegrupper
- Fysisk aktivitet og trening tilpasset funksjonsnivå
- Kreative verksteder som maling, håndarbeid og musikk
- Spill, quiz og hukommelsestrening
- Turer og utflukter i nærområdet

Aktivitetssenteret bemannes av erfarent personell med kompetanse innen eldreomsorg, som legger vekt på trivsel, trygghet og mestring. Tilbudet kan også bidra til å avlaste pårørende og forebygge ensomhet og passivitet.

Bemannet omsorgsbolig:

Ny oppstartet avdeling 01.09.2025.

Bemannet omsorgsbolig er blant annet tilrettelagt for yngre personer under 67 år med eksempelvis demensdiagnose eller annen, og består av fire selvstendige leiligheter. Hver leilighet er utformet med tanke på trygghet, verdighet og individuell tilpasning, og inneholder eget bad, kjøkkenkrok og oppholdsrom. Boligen gir beboerne mulighet til å bo privat, samtidig som de har tilgang til fellesarealer og sosialt fellesskap.

Boligen er døgnbemannet av kvalifisert helsepersonell med kompetanse innen demensomsorg. Personalet bistår med daglig oppfølging, medisinbehandling, personlig hygiene, måltider og aktiviteter, og legger stor vekt på å skape en forutsigbar og meningsfull hverdag for hver enkelt beboer.

Det tilbys individuelt tilpasset miljøterapi og aktiviteter som fremmer mestring, trivsel og sosial kontakt. Boligen har også rutiner og tilgang på teknologiske løsninger som ivaretar sikkerheten, samtidig som beboernes selvstendighet og integritet respekteres.

Omsorgsboligen er et tilbud til blant annet yngre personer med demens for å gi mulighet til å leve et mest mulig normalt liv i trygge og tilrettelagte omgivelser. Hvaler kommune ser en stor utvikling i brukergruppen i årene fremover.

Administrativ støtte og merkantil funksjon i enheten:

Enheten har en stor ansattgruppe og har over tid hatt utfordringer med effektiv håndtering av enkelte administrative oppgaver. For å møte dette behovet bistår den merkantile funksjonen med viktige støtteoppgaver for ledelsen og øvrige ansatte.

Støttefunksjonen består av en merkantil medarbeider i tillegg til avdelingsleder for "ikke- medisinske tjenester". Disse har ansvar for å bistå med blant annet:

- **Arbeidstidplanlegging** og koordinering av turnus
- **Bestilling og kontering** av varer, tjenester og faktura
- **Rutinepreget og forefallende kontorarbeid**, som dokumenthåndtering og arkivering
- **HR-relaterte oppgaver**, inkludert støtte ved rekruttering, oppfølging og personaladministrasjon
- **Økonomisk oppfølging**, som budsjettarbeid, rapportering og kontroll

Den merkantile funksjonen er en viktig ressurs for enheten og bidrar til at administrative prosesser gjennomføres effektivt og i tråd med gjeldende rutiner og regelverk. Dette gir lederne bedre forutsetninger for å fokusere på faglig ledelse og drift.

Enhet for barn, voksne og familier (EBVF)

Enheten består av mobilt team (rus og psykisk helse), helsevern for barn og unge og barnevernstjenesten. Totalt har enheten 24,34 årsverk. Det er 56 ansatte som inkluderer ulike oppdragstakere som støttekontakter, fosterhjem, tilsynspersoner og besøkshjem. Det jobber i dag en psykologspesialist og en psykolog i enheten. Psykologspesialisten er spesialist i klinisk voksenpsykologi, og psykologen går et utdanningsløp for å bli spesialist i psykoterapi. Psykologene skal bidra til å øke den psykologfaglige kompetansen i kommunen. De skal i hovedsak jobbe på systemnivå med kompetanseheving, veiledning og tjenesteutvikling. En liten andel av arbeidstiden skal også gå til terapiforløp i Mobilt team. Psykologene har noen oppdrag som bedriftshelsetjeneste.

Enheten har en ansatt som er i et utdanningsforløp til familieterapeut på masternivå.

Mobilt team

Mobilt team er samlokalisert med barnevernstjenesten og kommunepsykologene på Herredshuset, og har for 2026 budsjettert med 12,21 årsverk fordelt på 29 ansatte. Blant de ansatte er oppdragstakere som fritidskontakt tilsynsperson iberegnet. Det er også en IPS-jobbspesialist tilknyttet Mobilt team.

9 av de ansatte (8 årsverk) jobber som behandlere/miljøterapeuter. 1 årsverk er satt av til avdelingsleder

Mobilt team har ansvar for følgende tjenester:

- Ivareta hjemmeboende innbyggere med alvorlige psykiske lidelser som er i behov av støtte/behandling/opplæring
- Ivareta innbyggere med behov for kartlegging/veiledning/samtaler/behandling for lettere til moderate psykiske utfordringer
- Ivareta innbyggere med rusutfordringer, samt de med samtidig ruslidelser og alvorlig psykisk lidelse (ROP)
- Bemanne lavterskeltelefon
- Ivareta hjemmeboende innbyggere med ulike funksjonsnedsettelse, som er i behov av opplæring/veiledning/støtte
- Sørge for fritidskontakt til innbyggere som kvalifiserer for den tjenesten.

Økonomiplan for 2026-2029

- Nasjonalt forløp barnevern – Kartlegge og undersøke risiko for psykisk uhelse og behov for psykisk helsehjelp
- Utføre tilsyn i fosterhjem hvor barna/ungdommen er plassert av andre kommuner
- Barnekoordinator i 25 % stilling
- Koordinator for innbyggere med behov for langvarige og koordinerte helse- og omsorgstjenester
- Holde foreldreveiledningskurs

Mobilt team samarbeider med spesialisthelsetjenesten, IPS jobbspesialist, Nav, fastleger, skole og andre instanser både i og utenfor kommunen. Kommunens tildelingsteam og barnevernstjenesten gir Mobilt team vedtaksbaserte oppdrag. I tillegg initierer barnevernstjenesten ved behov for oppstart av nasjonalt forløp samt oppdrag med tilsyn i fosterhjem. Utover dette mottar Mobilt team psykisk helseoppdrag gjennom henvendelser på lavterskeltelefon på mandag, tirsdag, torsdag og fredag fra kl. 09:30 – 11:30.

Helsevern for barn og unge

Helsestasjonen og skolehelsetjenesten er lokalisert på Hvaler barne- og ungdomsskole og ved helsestasjonens lokaler på Dypedalåsen.

For siste halvdel av 2026 er det budsjettert med 3,65 årsverk ved tjenesten. I første halvdel er det 50% stilling vakant. I tillegg er 40 % stilling ikke bemannet da ansatte har fått permisjon frem til sommeren 2026. Det er mellomtrinnet på skolen som mangler helsesykepleier.

Lovpålagte oppgaver:

- Helsestasjon for barn 0-5 år
- Helsekontroller og vaksinerings i henhold til Barnevaksinasjonsprogrammet
- Veiledning til foreldre om amming, kosthold, samspill og barneoppdragelse
- Overvåking av vekst og utvikling for å avdekke skjevutvikling
- Forebygge, avdekke og avverging av vold, overgrep og omsorgssvikt

Jordmortjenesten:

- Svangerskaps- og barselomsorg, inkludert oppfølging og rådgivning
- Helseundersøkelser, rådgivning og oppfølging av gravide og fødende

Skolehelsetjenesten:

- Helsesamtaler, veiing og måling av elevene
- Undervisning i grupper og klasser om fysisk, psykisk og seksuell helse.
- Forebyggende arbeid med tilbud om «dropp in» eller «åpen dør»
- Vaksinerings i henhold til Barnevaksinasjonsprogrammet
- Forebygge, avdekke og avverging av vold, overgrep og omsorgssvikt
- Foreldresamarbeid og veiledning

Fra oktober 2021 har enheten hatt ansatt en sykepleier med videreutdanning i spesialpedagogikk i 50 % prosjektstilling. Hun tar nå en master i Helsesykepleie og er ferdig med den våren 2027. Denne stillingen er finansiert av prosjektmidler fra helsedirektoratet. Stillingen styrker skolehelsetjenesten (barneskolen) og det tverrfaglige samarbeidet med barnehagene. Et viktig tiltak for styrkingen av tidlig innsats for barn og familier i Hvaler kommune, og styrking av overgangen mellom barnehage og skole. Det er også satt i verk tiltak for å forebygge vold og overgrep mot barn. Både i barnehagen og på småskoletrinnet.

Sykepleier med spesialpedagogikk er til stede ved barnetrinnet på skolen 2 dager i uken, og hun er i barnehagene 1 dag pr uke.

For å ivareta samtaler med barn på mellomtrinnet ble det i siste halvdel 2025 leid inn (30%) en pensjonert helsesykepleier.

Barnevernstjenesten

I forhold til saksmengde har barneverntjenesten hatt relativ god dekning de siste årene, med 5 årsverk, for å løse de oppgavene barneverntjenesten er pålagt. Oppgaver og saksmengde kan derimot variere mye fra kvartal til kvartal. Det medfører at barneverntjenesten kan ha god dekning i noen perioder og deretter være presset for tid i andre.

Barnevernstjenesten består av en leder og 4 saksbehandlere.

Alle ansatte i barneverntjenesten har lang erfaring med barnevernsarbeid, samt minimum relevant bachelorutdannelse. To saksbehandlere gjennomfører for tiden masterstudie på deltid.

I tillegg har barnevernstjenesten 12 oppdragstagere, som står i et kontraktfestet arbeidsforhold til barneverntjenesten, knyttet til fosterhjem, besøkshjem og støttekontakter. Barnevernstjenesten påser at kommunens lovpålagte plikt med å føre tilsyn i alle kommunens beredskaps- og fosterhjem følges opp. Antallet slike hjem i kommunen varierer et sted mellom 15 til 20.

Barneverntjenesten skal gi rett hjelp til rett tid overfor risikoutsatte barn og familier i henhold til barnevernslovens bestemmelser. Tiltakene bør være bygd opp utfra en evidens- og kunnskapsbasert praksis, samt være spesialisert og differensiert overfor barnevernets kjernemålgrupper.

Felles barnevernsvakt er planlagt med oppstart 19. januar 2026. Den vil bli lokalisert i Sarpsborg. Det arbeides mot en samlokalisering med Politiet.

Enhet tilrettelagte tjenester

Enhet tilrettelagte tjenester gir tjenester ut ifra Lov om helse- og omsorgstjenester til brukere med behov for døgnbaserte bo- eller avlastningstjenester.

Enhetens kjerneoppgaver er bo-veiledning i form av praktisk bistand og opplæring for brukere som er i behov av døgnbaserte tjenester og avlastning i institusjon til barn, unge og voksne. Enheten gir tjenester til mennesker med ulike utviklingshemninger og mennesker med ulike utfordringer innenfor psykisk helse og eventuelt rus.

Hovedmålet for enheten er at brukerne skal få bistand og tilrettelegging for å kunne leve et så godt liv som mulig ut ifra egne forutsetninger og premisser.

Det er stort fokus på godt miljøarbeid rundt den enkelte bruker og det er derfor viktig med godt samspill og samhandling mellom brukere og personell. Med målrettet miljøarbeid tilrettelegges og struktureres hverdagen til brukerne individuelt, slik at de skal få oppleve mest mulig forutsigbarhet og medbestemmelse i eget liv. Viktig at den enkelte skal oppleve høy livskvalitet og trives med deres hverdag.

Det har over lang tid blitt jobbet med å ansette "fast" personell med rett kompetanse i grunnturnusene på Skogstunet og Oladammen. Dette for å kunne fase ut kjøp av tjenester fra vikarbyrået Havna omsorg

på disse to stedene. Og det jobbes kontinuerlig med å ha robuste nok vikarpooler på de enkelte stedene, slik at man har tilstrekkelig med vikarer å benytte ved fravær som ferie, permisjonen, ved sykdom osv. Ved fravær har man i enheten over lang tid etablert et bevist forhold til hvordan man skal vurdere behovet for å sette inn vikar eventuelt ikke og hvilke kriterier som skal følges for å unngå overtid så langt det er mulig.

Hovedoppgavene til enheten er:

- Å gi bistand og opplæring til stell og egenomsorg, praktiske gjøremål i hjemmet og i tilknytning til husholdningen
- Å sikre at den enkelte tjenestemottaker får ivaretatt sine hjelpebehov i tråd med aktuelle lover, forskrifter, interne kvalitetsrutiner og retningslinjer
- Å bidra til å koordinere ulike tjenester rundt den enkelte tjenestemottaker slik at tjenesten er mest mulig helhetlig
- Å sikre at den enkelte får kvalifisert og nødvendig hjelp etter individuelle behov
- Å gi avlastning til personer og familier med særlig tyngende omsorgsarbeid for barn, unge og voksne.

Enheden er organisert med enhetsleder og assisterende enhetsleder som overordnet ledelse. Videre er det en avdelingsleder på bo-veiledning og avlastning på Østerhaug og en avdelingsleder på Skogstunet, Oladammen og Furumoen.

- **Østerhaug**

Totalt 10 boliger/leiligheter pluss en visningsleilighet som er gjort om til permanent bolig. Videre er det 5 avlastningsenheter/rom i tilknytning til fellesrom med stue og kjøkken.

Årsverk: 33,48.

- **Skogstunet**

5 boliger og 1 akuttbolig, som NAV er ansvarlig for. Det er også en personalbase tilknyttet boligene.

Årsverk: 9,77.

- **Oladammen**

5 boliger, som noen er selveier og noen er kommunalt eide leiligheter. I tillegg til dette er det også en personalbase.

Årsverk: 7,84.

- **Furumoen**

8 leiligheter totalt, men enheten disponerer 3 (1 leilighet til personalbase og 2 leiligheter til brukere).

I mars/ april ble bemanningen redusert med 0,8 årsverk på grunn av reduksjon i budsjettet og at sammensettingen av brukere ble endret.

Årsverk: 4,94.

- **Administrasjon**

Består av 4 ledere; 2 avdelingsledere, assisterende enhetsleder, enhetsleder og inkludert merkantil i 50 %.

Årsverk: 4,5.

NAV

Enheten har for 2026 budsjettert med 6,96 årsverk. Disse er fordelt på 9 kommunalt ansatte. I tillegg er det også fem statlig ansatte ved enheten. Lønn og andre utgifter ved kommunalt ansatt NAV-leder deles 50/50 mellom stat og kommune. I tillegg kommer 2 personer (pensjonister) på rammeavtale på flyktningeområdet. Vi har også en prosjektstilling på 100 % finansiert av Statsforvalter frem til 30.04.2026, med mulighet for forlengelse.

Flyktingetjenesten består av rådgiver/opplæringsansvarlig i 60 % stilling, en timelærer i til sammen 40 % stilling (rammeavtale på timer), en koordinator på timesbasis (rammeavtale) og en fagansvarlig saksbehandler for flyktingetjenesten i 86 % stilling. Den fagansvarlige har også andre oppgaver i denne stillingsprosenten. NAV Hvaler har hatt ansvaret for norskopplæringen i introduksjonsprogrammet fra krigen i Ukraina brøt ut, og samler 20-25 voksne flyktninger til undervisning 3 dager i uka. Flyktingetjenesten har sin base i lokalene på tidligere Floren skole. Mandager og tirsdager er flyktingene ute i språkpraksis i ulike bedrifter i Hvaler kommune. Flyktingene får tett og god oppfølging. Det gir mer tilhørighet å ha all opplæring i egen kommune. På grunn av redusert bosetting av nye flyktninger, regner vi med å kjøpe plasser på Fredrikstad Internasjonale skole igjen fra høsten-2026, og vil legge ned vår egen opplæringsvirksomhet. Derfor trapper vi også ned antall ansatte og rammeavtaler.

Enheten har to arbeidsledere på Skogstunet, en på sykkelverkstedet og en på snekkerverkstedet. I 2026 vil vi også ha tilgang på et rammeverksted i de samme lokalene, og vil få et helt års drift her etter oppstarten i 2025. Disse verkstedene benyttes som arena for praktisering av aktivitetsplikten som følger av vedtak om sosialhjelp, og som arbeidspraksis for flyktninger og sykmeldte. Sykkelverkstedet har avtale om service på "Øy-syklene", og har et samarbeid med Kulturkontoret. Snekkerverkstedet produserer alt fra fuglebrett til torgboder og små hus til pumpestasjoner.

Øvrige ansatte har kontor på rådhuset og driver med oppfølging og saksbehandling. Målet er flest mulig i arbeid, tett oppfølging av de sykmeldte og andre tiltak for å redusere utenforskap.

Samfunnsoppdraget til NAV er å bidra til at færrest mulig står utenfor arbeidslivet, mobilisere arbeidskraft i et arbeidsliv i omstilling, sørge for at innbyggerne får de pengene de har krav på og finne gode løsninger sammen med de som trenger det mest.

NAV Hvaler har en egne veiledere som jobber med de under 30 år og kontoret har ungdom i fokus. NAV Hvaler ønsker å bidra til sosial mobilitet og å bryte sosial arv. I 2024 og 2025 har vi prosjektet "Familieoppfølging", som går ut på å følge tett opp familier der en eller begge foreldre har stønad fra NAV.

NAV Hvaler har et viktig verktøy i arbeidet med å skaffe jobb til de som i utgangspunktet er et stykke unna en ordinær jobb. Vår jobbspesialist i 100 % stilling er en del av IPS Fredrikstad-Hvaler. IPS står på «Individual placement and support», som går ut på tett oppfølging av personer som får arbeid hos en arbeidsgiver. Det utpekes en fast kontaktperson for arbeidsgiver, som gjør det mulig å tilrettelegge for muligheter og forebygge for utfordringer. Det er en forskningsbasert metodikk som ligger til grunn for dette opplegget, og en del av strategien er at jobbspesialisten har en portefølje som er begrenset til kun

20 personer for å kunne sikre nok tid til hver enkelt. I 2026 vil vi for første gang ha et fullt år med to jobbspesialister, siden vi ansatte en person til fra 01.08.25.

Enheten har en egen veileder som følger opp alle sykmeldte som er ansatt i Hvaler kommune, uavhengig av om de bor i en annen kommune. På denne måten har lederne færre å forholde seg til i sykmeldingsperioder og kortere vei til NAV.

NAV Hvaler hører til bo- og arbeidsmarkedsområde Nedre Viken. Det betyr at vi sammen med kontorene i Fredrikstad, Sarpsborg, Rakkestad og Halden har en del samarbeid både på leder- og medarbeidernivå. I tillegg er kontoret med i et læringsnettverk for de mindre kontorene slik at vi får et robust faglig nettverk å spille på.

NAV Hvaler har faste dialogarenaer på Teams med kommunale samarbeidspartnere som Enhet for barn, familier og voksne – barneverntjenesten, helsesykepleier, frivilligkoordinator og mobilt team.

Koordinerende enhet

Koordinerende enhet har for 2026 budsjettert med 10,63 årsverk. Det er totalt 19 ansatte når også oppdragsbaserte stillinger inkluderes. Hjelpemiddellageret, Frivilligsentralen og Hverdagsrehabilitering/Folkehelsetiltak holder til på Skjærhalden, mens resten av enheten er lokalisert på Dypedalåsen.

Kommunen skal ha en koordinerende enhet for habilitering- og rehabiliteringsvirksomhet, jf. Lov om helse og omsorgstjenester. Denne enheten skal ha overordnet ansvar for arbeidet med individuell plan, og for oppnevning, opplæring og veiledning av koordinator og barnekoordinator. Koordinerende enhet skal bidra til å sikre helhetlige og koordinerte tilbud til pasienter og brukere med behov for tjenester fra flere fagområder, nivåer og sektorer. Dette omfatter samarbeid internt i kommunen, med fastleger, andre sektorer og spesialisthelsetjenesten.

Det varierer hvordan kommuner har organisert funksjoner som inngår i koordinerende enhet og i hvilken grad enheten er synlig og aktiv i kommunens tjenestetilbud. I tillegg til at Koordinerende enhet ivaretar funksjonen «koordinerende enhet» i Hvaler kommune, er følgende tjenester organisert inn under enheten:

- Tildelingkontor (tildeling av helse- og omsorgstjenester)
- Ergoterapi, fysioterapi og hverdagsrehabilitering
- Hjelpemidler
- Frivillighetskoordinator/Hvaler Frivilligsentral
- Barnekoordinator
- Startlån
- SLT-koordinator
- Radikaliseringskontakt

Tildelingkontoret har ansvar for at brukers behov blir grundig utredet, at bruker gis mulighet for medvirkning, at rettsikkerheten for øvrig ivaretas og at saksbehandlingen ivaretar grunnleggende personvern hensyn. Disse hensynene skal tildelingkontoret balansere mot hensynet til en effektiv forvaltning og riktig bruk av kommunens ressurser. Grunnleggende i tildelingkontorets saksbehandling og tjenestetildeling er forsvarlighetskravet. Tildelingkontoret består av tre spesialkonsulenter i 100 % stilling. Tildelingkontorets mål er å sikre at bruker mottar riktige tjenester til rett tid og i tilstrekkelig omfang.

Tildelingskontoret legger i sitt arbeid stor vekt på brukermedvirkning. Det er et krav etter pasient- og brukerrettighetsloven at brukeren skal kunne medvirke ved utformingen av tjenestetilbudet. Tildelingskontoret er derfor opptatt av å sikre god dialog med bruker og pårørende om hvordan tjenestetilbudet bør utformes. Fordi forbudet mot usaklig forskjellsbehandling innebærer at like saker skal behandles likt, har tildelingskontoret utarbeidet kriterier for de ulike tjenestene kommunen tilbyr. Dette for å sikre at det i størst mulig grad er forutsigbart for brukere, saksbehandlere og andre tjenesteytere hvilke tjenester et behov vil utløse. Saksbehandlingen skal være saklig og objektiv.

Oversikt over tjenester som tildeles av tildelingkontoret:

- Institusjonsplass og omsorgsbolig med heldøgns bemanning
- langtidsopphold i sykehjem
- korttidsopphold i sykehjem
- ROP boliger (Skogstunet)
- bofellesskap for personer med funksjonsnedsettelse og/eller psykiske lidelser (Oladammen bofellesskap, Furumoen og Østerhaug)
- private enetiltak
- Hjemmebaserte tjenester
- helsetjenester i hjemmet; hjemmesykepleie, psykisk helsetjeneste og rusmestringstjeneste
- personlig assistanse; praktisk bistand og praktisk bistand opplæring, støttekontakt og brukerstyrt personlig assistanse
- dagaktivitetstilbud
- mestringstjeneste; hverdagsrehabilitering og støttesamtaler
- matombringing
- velferdsteknologi
- digital trygghetsalarm
- lokaliseringsteknologi
- pårørendestøtte
- avlastningstiltak; kan gis i og utenfor institusjon og være både døgn og timebasert.
- omsorgsstønad
- opplæring og veiledning
- Boliger
- omsorgsbolig uten bemanning
- kommunal utleiebolig for vanskeligstilte
- Koordinator/barnekoordinator

Frivilligsentralen drives av en frivillighetskoordinator i 100 % stilling. Sentralen har som mål å styrke og synliggjøre frivilligheten i Hvaler, og bidra til samhandling mellom frivillighet og kommune. Frivilligsentralen skal være en mangfoldig, lokal møteplass som stimulerer til frivillig innsats og styrker fellesskap og inkludering. Aktiviteten er bred og omfatter blant annet «Sykling til Paris», Demenskoeret, Matsentralen, «Fredagstreff», «Rusletur», bingo og ulike samarbeidsprosjekter med lag, foreninger og frivillige.

Sentralen skal bidra til kompetanseheving, læring og inkludering av befolkningen, og til at flere kan delta aktivt i lokalsamfunnet.

Hjelpemiddellageret

Hjelpemiddellageret yter tjenester til mennesker med ulike funksjonsnedsettelse uavhengig av alder og grad. Lageret bistår med utlån, service, reparasjon og tilpasning av hjelpemidler for å bidra til økt selvstendighet og mestring i dagliglivet.

Hjelpemidler skal inngå som del av en helhetlig plan innen rehabilitering, habilitering mm, og bidra til å:

- bedre funksjonsevnen.
- øke selvhjelpenheten.
- lette pleien av funksjonshemmede

Hjelpemiddellageret drives av to teknikere i 100 % stilling.

Ergoterapi, fysioterapi og hverdagsrehabilitering

Ergoterapi, fysioterapi og hverdagsrehabilitering gir helse- og omsorgstjenester innen rehabilitering, habilitering og tilrettelegging. Teamet består av fysioterapeuter (175 %), ergoterapeut (100 %) og helsefagarbeider med videreutdanning innen rehabilitering (80 %). Det gis målrettet individuell oppfølging både ved korttidsavdeling sykehjem, i brukers eget hjem og på helsestasjon. Videre tilbys lavterskel gruppetilbud for ulike aldersgrupper fra 0 – seniorer.

Barnekoordinator

Barnekoordinator har ansvar for koordinering av tjenester for barn og unge med behov for langvarige og koordinerte tjenester. Oppgaven omfatter samarbeid mellom sektorer og instanser for å sikre helhet og kontinuitet i oppfølgingen.. Barnekoordinatorfunksjonen i koordinerende enhet ivaretas av en fysioterapeut i 25 % stilling og er lokalisert på Dypedalåsen.

Utfordringer og strategi

Kommunens forventede inntekter og utgifter for 2026 og fremover medfører et behov for å redusere driftskostnader der det er mulig – også innen helse og friskliv. Samtidig står vi overfor et økende press på rettighetsbaserte tjenester, særlig innen eldreomsorg, tjenester til personer med funksjonsnedsettelse, og innen rus og psykisk helse.

Sammenlignet med forventet regnskapsresultat for 2025 per 1. september, er budsjettet for 2026 økt med 6,28 %, fra kr 215 253 662 til kr 228 779 333. Økningen skyldes blant annet lønns- og prisvekst, samt bemanningsbehov knyttet til omsorgsboligene på Dypedalåsen, etablert høsten 2025.

Til tross for budsjettveksten har tjenesteområdet gjennomgått betydelige kutt i forhold til enhetenes opprinnelige budsjettforslag. Dette har medført at følgende tiltak ikke er prioritert:

- Etablering av teamledere under avdelingsledere ved Dypedalåsen helsesenter (langtidsavdeling, korttidsavdeling og hjemmetjeneste)
- Økning fra 1 til 2 årsverk innen ergoterapi
- Deling av dagens hjemmetjeneste i to, som ville krevd en ny avdelingsleder
- Reduksjon i stønaden til kvalifiseringsprogrammet hos NAV

I tillegg kan hjemmetjenesten få utfordringer med transportkostnader dersom antall brukere på øyer uten veiforbindelse øker. Selv om vi vet at dette kan bli aktuelt i 2026, er usikkerheten så stor at det ikke er avsatt midler til dette i budsjettet.

Det er også gjort vurderinger knyttet til kjente brukere med behov for ekstra ressursinnsats. Det er satt av midler basert på en plan for ivaretagelse som anses som den mest kostnadseffektive og realistiske for kommunen, selv om enkelte forutsetninger fortsatt ikke er avklart.

Demografiske utfordringer og strategisk tilpasning

Den demografiske utviklingen medfører økt press på helsetjenestene, og begrepet «eldrekrise» har fått nasjonal oppmerksomhet. Hvaler kommune arbeider med å utvide kapasiteten for heldøgns omsorgsplasser ved Dypedalåsen – et tiltak som er helt nødvendig gitt befolkningsutviklingen.

Samtidig er det ikke realistisk å tilby sykehjemsplass til samme gruppe innbyggere som tidligere. Eldre med omsorgsbehov bor i dag hjemme lenger enn før, og denne utviklingen forventes å fortsette. Kommunen må derfor jobbe strategisk for å sikre riktig bruk av kvalifisert arbeidskraft mellom institusjon og hjemmebaserte tjenester.

Optimal utnyttelse av hjemmetjenesten og andre hjemmebaserte tjenester blir avgjørende. I dag leveres praktisk bistand av hjemmetjenesten, men dette er en tjeneste som ikke krever medisinsk kompetanse. Det kan derfor vurderes om denne tjenesten bør organiseres på en måte som frigjør hjemmetjenestens kjernekompetanse.

Fremtidens helsetjenester – kompetanse, teknologi og forebygging

Riktig bruk av kompetanse, tidlig forebyggende innsats og digitale hjelpemidler vil være sentrale tiltak for å sikre forsvarlige helsetjenester fremover. Omfanget av digitale løsninger øker, og disse blir stadig mer tilgjengelige både for hjemmeboende og for tjenesteapparatet. Dette gjelder både innen institusjoner, som hjelpemidler i tjenesteytingen og som verktøy for optimal ressursutnyttelse.

Tidligere har digitale hjelpemidler som medisindispensere og trygghetsalarmer vært et supplement til tradisjonelle helsetjenester. I fremtiden vil slike løsninger i større grad kunne erstatte tradisjonelle tjenester, som fysiske besøk fra hjemmetjenesten eller mobilt team. Kommunen vurderer ikke bare hjelpebehovet, men også hvordan hjelpen skal tilbys. Enkelte tjenester vil i økende grad bli levert digitalt, uten fysisk tilstedeværelse, som et alternativ til tradisjonell tjenesteyting.

Dypedalåsen Helsesenter

Helse- og omsorgstjenestene i Hvaler kommune står overfor en rekke komplekse og sammensatte utfordringer i årene som kommer. Enhetene skal ivareta innbyggernes behov for helhetlige, trygge og faglig forsvarlige tjenester – samtidig som den må tilpasse seg endrede rammebetingelser, demografiske endringer og strammere økonomiske vilkår.

Demografiske endringer og økt tjenestebehov

Antallet eldre innbyggere i kommunen øker, og med det følger en vekst i behovet for både forebyggende og behandlende tjenester. Flere vil leve lengre med kroniske og sammensatte helseutfordringer, noe som stiller høye krav til kompetanse, kapasitet og koordinering. Dette påvirker alle deler av tjenestekjeden – fra hjemmebaserte tjenester til institusjonsbasert omsorg og legetjenester. Vi erfarer at våre ansatte må ivareta flere pasienter som krever mer av oss enn tidligere. Dette medfører at behovet for kompetanseheving og spesialisert kompetanse er stadig økende.

Økt pleietyngde og belastning på ansatte

En tydelig trend er økende pleietyngde blant brukere, både innen somatikk og demensomsorg, hos hjemmeboende og beboere på institusjon. Dette innebærer mer komplekse og tidkrevende oppgaver for ansatte, og krever høy faglig kompetanse, god organisering og tilstrekkelig bemanning. Dersom det ikke iverksettes målrettede tiltak for kompetanseheving, støtte og ivaretagelse av personalet, kan dette føre til økt belastning og risiko for sykefravær. Enheten ønsker derfor å prioritere tiltak som styrker arbeidsmiljøet, gir rom for faglig utvikling og sikrer at ansatte opplever mestring og trygghet i arbeidshverdagen.

Rekruttering og kompetanse

Tilgangen på kvalifisert helsepersonell er en nasjonal utfordring, og Hvaler kommune merker dette særlig knyttet til medarbeidere med medisinkompetanse. For å møte dette vil enheten jobbe målrettet med å utvikle attraktive arbeidsplasser, styrke fagmiljøene og legge til rette for kompetanseheving og videreutdanning. Samtidig må det arbeides med å beholde eksisterende ansatte gjennom gode arbeidsvilkår, ledelse og utviklingsmuligheter.

Økonomisk bærekraft og prioritering

Kommunens økonomiske handlingsrom er begrenset, og det er nødvendig med tydelige prioriteringer for å sikre bærekraftige tjenester. Enheten må kontinuerlig vurdere ressursbruk opp mot behov og effekt, og sikre at innsatsen rettes mot tiltak som gir størst mulig verdi for brukerne. Dette innebærer også å ha ett åpent sinn knyttet til nye måter å organisere og levere tjenester på.

Teknologi og innovasjon

Digitalisering og velferdsteknologi gir muligheter for mer effektive tjenester og økt trygghet for brukerne. Enheten vil i tett samarbeid med våre ressurser innenfor E-Helse, videreutvikle bruken av teknologi som

støtte i hjemmebaserte tjenester, for eksempel trygghetsalarmer, medisindispensere og digitale tilsyn. Samtidig må det sikres at teknologiske løsninger er brukervennlige, tilpasset den enkeltes behov og samtidig gi dokumenterte gevinster for tjenesten.

Samhandling og helhetlige tjenester

God samhandling mellom sykehjem, dagsenter, hjemmetjeneste og legetjeneste er avgjørende for å sikre helhetlige og sammenhengende tjenester. Selv om vi på mange områder samhandler godt også i dag er det viktig å hele tiden jobbe for styrke det tverrfaglige samarbeidet internt, og samtidig utvikle samarbeidet med fastleger, spesialisthelsetjenesten og andre relevante aktører. Målet er å sikre at brukerne opplever kontinuitet og kvalitet i tjenestene, uavhengig av hvor i tjenestekjeden de befinner seg.

Ressursstyring:

2025 har vært utfordrende med tanke på tilgjengelige lederressurser knyttet til drift og ivaretagelse av ansatte i deres hverdag. Vedtatt organisering av Dypedalåsen Helsesenter fra august 2024 har ikke vært virksom i løpet av 2025 grunnet sykefravær. Samtidig er det vurdert at det økende presset på tjenestene våre også kan bli utfordrende med vedtatt organisering. Dette særlig med tanke på avdelingslederens kontrollspenn knyttet til pasientflyt og oppfølging av pasienter og pårørende. I enhetens første utkast til budsjettet for 2025 ble det vurdert en forsterkning av antall fagpersonell med ansvarsoppgaver knyttet til dette under avdelingsledernivået, men etter en samlet vurdering av kommunens samlede økonomiske handlingsrom ble det ikke funnet rom for dette i år.

Enhetens kapasitet og innbyggers behov

Vi merker ett betydelig økt press på sykehjem, hjemmetjeneste og dagaktivitetstilbudet vårt. Antall tilgjengelige senger på sykehjemmet er naturlig begrensende for kapasiteten vår. Det er planer om å bygge på sykehjemmet for å øke kapasiteten, samtidig som investeringen vil øke driftskostnadene ved nødvendig bemanningsøkning. Vi har utfordringer både med hensyn til korttidspasienter og pasienter i behov av skjermet sykehjems plass (demente). For hjemmetjenestens del er kapasiteten styrket noe i forslag til budsjett, og det forventes at styrkingen også vil måtte fortsette i årene som kommer. Enheten utelukker ikke at det på sikt kan være nødvendig å dele dagens hjemmetjeneste i to avdelinger. Dagsenteret vårt har også økt brukertilgang etter vedtak om dette, og vi forventer å måtte differensiere tilbudet noe allerede i 2026. Dette vil skje ved at enkelte dager vil vi måtte dele gruppen i to, for at tilbudet skal være nyttig for alle.

Mobilt team

Mobilt team skal være brukerorientert og innbyggerne skal oppleve innflytelse på egen behandling. Målet er å sikre gode tjenester i nærmiljø, støtte hver enkelt sin selvstendighet og egenmestring i hverdagslivet, kunne bo hjemme, være sosial, gå på skole, jobb eller annen meningsfull aktivitet, til tross for ulike typer livsutfordringer i kortere eller lengre perioder. Målene til Mobilt team henger sammen med nasjonale føringer som sier noe om hva kommuner skal og bør bygge opp og utvikle.

I forhold til psykisk helse og rus er det et mål å motvirke redusert livskvalitet, utenforskap, inntektsfattigdom og forhindre generasjonsoverføringer. Vi vil jobbe videre med å synliggjøre oss for å komme tidlig inn med et godt lavterskeltilbud, dette for at innbyggere med psykisk helseutfordringer raskt kan mestre eget liv igjen. For å jobbe forebyggende mot uønsket utvikling og skjevutvikling, spesielt med tanke på barn og unge, jobbes det med kompetanseheving rundt psykisk helse hos barn og unge i form av deltakelse på aktuelle webinarer, undervisning på fagmøter, samt drøfting og veiledning med

avdelingsleder og kommunepsykolog. For innbyggere med store og sammensatte rus- og eller psykisk helseutfordringer skal det arbeides videre med å sikre gode og forsvarlige tjenester, utarbeide brukerundersøkelser for å sørge for god brukervedvirkning og pårørendestøtte.

Kommunen mangler aktivitetstilbud til unge voksne som har falt utenfor arbeidslivet, noe som gjør det utfordrende å sikre tilhørighet og økt livskvalitet for tjenestemottakerne det gjelder. Dette er noe vi ønsker å ha søkelys på, og starter opp med å prøve ut et samarbeid med Hvaler golfklubb. I første omgang å benytte deres fasiliteter for å jobbe med mestring, og mulig utvikle et videre samarbeid etter hvert.

Ansatte i Mobilt team har mange ulike roller, og jobber med flere ulike problemstillinger og fagområder. I større kommuner er disse fagområdene delt opp og blir dermed mer spesialisert. Med ulike roller og fagområder kreves det bred kompetanse, samtidig mangles det tid og ressurser til kompetanseheving, sikre opplæring og implementering av kunnskap. Disse utfordringene skal vi forsøke å møte ved systematisk bruk av kommunepsykolog for drøfting og veiledning, spesielt opp mot innbyggere med både rus- og alvorlige psykiske lidelser.

Det at oppdragsmengden til Mobilt team siste året har økt med over 50%, vitner både om at vi har lyktes i jobben med å lage en mer tilgjengelig psykisk helsetjeneste, og ikke minst at det er et reelt behov for disse tjenestene. Økt oppdragsmengde fører også til at utfordringene med manglende kontorplasser øker. Mangel på rom gjør at flere oppdrag gjennomføres i tjenestemottakernes hjem, noe som medfører mer tid til kjøring og mindre tid til tjenestemottakerne. Journalføring og annet forefallende kontorarbeid må ofte gjøres på kjøkkenet, i en mellomgang eller på samtalerommene når de er ledige.

For mer effektiv behandling kunne ulike gruppetilbud vært et alternativ, som stressmestringskurs, eller for angst og depresjon. Det kan være mer utfordrende med gruppetilbud i små kommuner, og vi mangler ressurser å sette av for utprøving.

Barnevernstjenesten

Oppvekstreformen (ny barnevernslov 1. januar 2022) har overført mye av det økonomiske ansvaret for statlige tiltak til kommunene. Dette har medført en betydelig økt kostnad for tiltak som institusjonsplasser, beredskapshjem og spesialiserte fosterhjem. Samtidig er et av målene med reformen at kommunenes forebyggende arbeid og tidlig innsats skal styrkes på en slik måte at forebygging skjer på flere nivåer og utvikles i flere sektorer.

Hjelpetiltaksutvikling: Barnevernets tiltaksportefølje må være tilpasset barnevernets kjernemålgrupper i henhold til barnevernsloven. Som barneverntjeneste i en liten kommune er det en utfordring å kunne bygge opp en bredde i egne tiltak med målgruppedifferensierte og spesialiserte hjelpetiltak. Herunder tiltak som gir det enkelte barn og familie tilpasset hjelp som forebygger behovet for mer inngripende (og kostnadsdrivende) plasseringstiltak. Den tette organiseringen med mobilt team, som har vært under utvikling over tid, er ment å bidra til økt tiltaks tilgjengelighet og tilpasset hjelp for klienter. I de mest alvorlige sakene, vil de tiltakene barneverntjenesten og mobilt team får til i samarbeid allikevel ikke være tilstrekkelig spesialiserte til å møte barnets/familiens behov. Barneverntjenesten kjøper i disse tilfellene tiltak fra private aktører dersom det ikke finnes statlige tiltak å henvise til.

Fosterhjemsområde: Fosterhjem er i dag det mest brukte tiltaket i barnevernet for barn som ikke kan bo hjemme med foreldrene sine. Stortingsmelding 29. (2023-2024) har gitt endrede føringer til hvordan kommunene skal følge opp fosterhjem. Tiltakene i meldingen skal bidra til økt rekruttering, og bedre stabilitet og forutsigbare rammer for fosterhjem. Barneverntjenesten i Hvaler jobber i samarbeid med de andre SMART kommune med å kvalitetsutvikle arbeidet rundt oppfølging av fosterhjem. Kvalitetsutvikling på fosterhjemsområdet dreier seg blant annet om å systematisere barnevernets arbeid med rekruttering

av fosterhjem i barnets slekt og nære nettverk. Barneverntjenesten benytter nettverksmøter og familieråd i alle saker der det kan være hensiktsmessig.

Virksomhetsstyring og internkontroll: For at kommunenes skal få til endringer og mål etter oppvekstreformen har det de siste årene vært en nasjonal satsning på ledelse og styring i barneverntjenestene. God ledelse og styring er en avgjørende forutsetning for å lykkes med forbedringsarbeid og kvalitetsutvikling i barnevernet fremover. Dette innebærer fokus på forankring av barnevernets rolle og ansvar i kommunens ledelse, ledergruppeutvikling og ledersamarbeid i barneverntjenesten, samt arbeid i ledernetttverk blant barnevernsledere på tvers av kommuner.

Barneverntjenesten utarbeider hvert år en tilstandsrapport til behandling i kommunestyret, med analyse og vurderinger om kvalitetsutvikling i barneverntjenesten over tid. Videre jobbes det kontinuerlig med å forbedre og kvalitetssikre barneverntjenestens arbeid. Det er også etablert nettverkssamarbeid med 5 andre små kommuner i Østfold (SMART). Samarbeidet med SMART kommunene vil bli opprettholdt med hjelp av midler fra statsforvalteren

I 2024/2025 deltok barneverntjenesten i et landsomfattende egentilsyn med undersøkelsesarbeid som har rette søkelyset mot styring, ledelse og forbedringsarbeid. Resultatet av tilsynet kommer med forbedringsforslag i løpet av 2026.

I 2024/2025 deltok alle smart-kommunen i et prosjekt sammen med KS for bedre styring, effektivisering og heving av kvaliteten i barnevernsarbeidet. Opprettholdelse og videreføring av dette arbeidet vil fortsette i 2026.

Helsevern for barn og unge

Helsestasjon og skolehelsetjenesten har mottatt midler fra Statsforvalteren for å implementere programmet «Robuste barn/ungdom» i skolen (0.15 % stilling). Prosjektet skal gå over to år. Programmet er utarbeidet av Helsedirektoratet og egner seg godt i arbeidet med å styrke barn og unges psykiske helse og robusthet. Dette styrker også det tverrfaglige samarbeidet med skolen.

Målet fremover vil være å fortsette å arbeide målrettet mot barn og familier i henhold til lovverket for helsestasjonen og skolehelsetjenesten. Tjenesten skal samarbeide tverrfaglig for å ivareta barn og unges helse.

Tjenesten har også en viktig rolle i kommunens folkehelsearbeid gjennom sitt helsefremmende og forebyggende arbeid. I vedtatt budsjett ble helsesykepleier øremerket til skole økt med 200 000 kroner.

Tilrettelagte tjenester

- Rekruttere og beholde vernepleiere/sykepleiere, til tross for at det har blitt utarbeidet gode lønnsordninger.
- Rekruttere fagpersoner – primær helsefagarbeidere i deltidsstillinger og helgestillinger.
- Ha rett og tilstrekkelig kompetanse tilgjengelig til enhver tid.
- Tilstrekkelig med tilgjengelige tilkallingsvikarer på alle tjenestestedene, for å unngå blant annet å gå med underbemanning, forhindre slitasje på fast ansatte og vikarer, unngå beordring og bruk av overtid.
- Tilstrekkelig bemanning til å jobbe forebyggende for å unngå/ reduserer utfordrende atferd.
- Tidlig intervensjon, slik at den enkelte bruker kan gjøres mest mulig i stand til å være så selvstendig som mulig.

- Lære brukerne “å leve livet”. Det er viktig å kunne gi brukerne gode opplevelser og la de få «utforske» hva livet innebærer, ut ifra den enkeltes ønsker, ressurser og premisser. Dette er til tider svært utfordrende med bemanningsfaktoren som enheten har på de forskjellige stedene per dags dato, spesielt på Østerhaug.
- Perioder med høyt sykefravær påvirker kontinuiteten i tjenestene til den enkelte bruker og det medfører mer “slitasje” på de som er på jobb, derfor har enheten stort fokus på IA- arbeid og tilstedeværelse.
- Brukere som medfører høyrisiko, påvirker de ansattes arbeidshverdag og nærmiljø der de bor. Det er utfordrende å få laget gode beredskapsplaner i samarbeid med fastlege, spesialisthelsetjenesten og politiet som er funksjonelle i akutt situasjoner. Det er forventet at kommunen skal håndtere brukere som blir mer og mer psykisk syke uten at kommunen har de virkemidlene som man er i behov av for å håndtere de utfordringene det medfører. Videre så har også “terskelen” for å få brukere innlagt på psykiatrisk avdeling på Kalnes blitt høyere.
- Det har over lengre tid vært et økende konfliktnivå på et av stedene som igjen fører til økt voldsrisiko. Det er mer vold mellom brukerne, mot personalet og alvorlige verbale trusler. Hendelser som blir anmeldt på grunn av alvorlig hærverk, fysisk vold mot andre beboere/ naboer og personalet, blir beklageligvis som oftest henlagt.
- Det har over flere år ikke vært anledning til å tilføre ressurser i samsvar antall brukere og endring i behovet til noen av disse. Dette gjelder spesielt for de som mottar tjenester på Østerhaug. Til tross for økt behov har man redusert bemanningen, senest våren- 25. Ved slike omdisponeringer så har det blitt redusert ressurser/ bemanning rundt de som har delt personale med annen/ andre bruker(e) som kan føre til at de til tider må dele personale med enda flere. Dette er med på minske muligheten til å gi alle den individuelle oppfølgingen de har behov for, for å få en meningsfull hverdag. For noen har det fått konsekvenser i form av psykisk uhelse som utrygghet, dårlig døgnrytme, isolasjon og betydelig funksjonfall i selvhjelpsferdigheter. For å bedre situasjonen rundt den/ de det gjelder må man skape trygge og forutsigbare rammer blant annet med å øke bemanningen. For å få til det har man omdisponert ressursene, som igjen fører til redusert bemanning for andre. Slike omdisponeringer av ressursene innad i enheten medfører forverringer i andres hverdag og sannsynligheten for utfordrende atferd, passivitet, sosial isolasjon osv. øker for de som bemanningen blir redusert på. Ved å redusere tilbudet til brukerne får man med andre ord behov for å øke tilbudet på lang sikt, fordi slik reduksjon har negativ påvirkning på brukernes funksjonsnivå.
- Det utføres hver eneste dag mye godt miljø- og motivasjonsarbeid rundt den enkelte bruker og det vil man videre ha stort fokus på, til tross for eventuelle reduksjoner. **Målet er at de skal ha en så god hverdag som mulig ut ifra den enkeltes forutsetninger og premisser.** For flere av brukerne bidrar det til en bedre og mer meningsfylt hverdag.
- Tilrettelagte Tjenester har som mål om å ha et sykefravær på under 8,5%, målet forankret i HMS-gruppen i enheten. Sykefraværet totalt i enheten er per 31.08.25 er på 6,05% noe vi er godt fornøyd med.
- Tilrettelagte Tjenester vil fortsette å jobbe effektivt om målrettet med de ressursene vi har. Enheten jobber kontinuerlig for å rekruttere ansatte med rett kompetanse. tilkallingsvikarer blir prøvd rekruttert gjennom nettverk, andre ansatte som fremsnakker arbeidsplassen sin, bekjentskap og alle tilgjengelige arenaer der det er naturlig.

NAV

- En stor utfordring er tilgang og plassering av akuttbolig. Alle kommuner er pålagt å ha tilbud til de som står uten bolig, nesten uansett årsak. For å unngå høye døgnkostnader ved å bruke hotell eller pensjonat i Nedre Glomma- byene, er det viktig med tilgang på lokale innenfor egen kommune. I 2025 har vi hatt tilgang til en modulbolig/containerbolig. Dette er ikke en optimal løsning. Kommunen og Nav Hvaler trenger optimalt tilgang på to akuttboliger, en som kan brukes

til de som sliter med tilleggsutfordring som rus og psykisk helse, og et småhus som kan hjelpe de som trenger bolig og et trygt sted å være i en begrenset periode.

- Renteutvikling, priser på strøm og mat, pris- og lønnsvekst generelt og arbeidsledighet er faktorer som har betydning for familieøkonomi og arbeidsmarked og som igjen virker inn på kommunale utgifter til sosialhjelp. Det er usikkert i hvilken grad dette vil påvirke Hvaler, og på hvilket tidspunkt effekten eventuelt slår inn. De siste årene har mange kommuner fått en vekst i utgifter til sosialhjelp med ca. 15-25 %. På Hvaler hadde vi fram til 2025 ganske uendrede kostnader på sosialhjelp, men i 2025 har vi sett en klar økning siste halvdel av året. Det er derfor utfordringer med å holde utviklingen under kontroll på dette området.
- Det å koble ledige jobber med den kompetansen som besittes blant arbeidssøkerne på Hvaler er krevende. NAV-kontoret skal mobilisere arbeidskraft i et arbeidsliv i omstilling, og bevege arbeidskraft dit behovet er. NAV Hvaler skal synliggjøre og realisere ressursene hos dem som har utfordringer med å få eller beholde arbeid. Kontoret skal prioritere stabil tilknytning til arbeid fremfor raskeste vei til jobb, bortsett fra ukrainerne som skal raskest mulig ut i jobb. Sammen med utdanningssektoren og arbeidsgiverne bidrar NAV Hvaler til kvalifisert arbeidskraft. Arbeidsgiverne er de viktigste medspillere for å få folk i jobb og arbeidsplassen er den viktigste arenaen for oppfølging. NAV Hvaler har som mål å jobbe forebyggende. I 2024 og 2025 fikk vi prosjektmidler fra Statsforvalteren som gir oss midler til en 100 % stilling fram til og med 30.04.2026. Prosjektet heter «Familieoppfølging» og går ut på tett oppfølging av familier der én eller begge av foreldrene har ytelse fra NAV. Det følges en strategi som kan redusere faren for utenforskap gjennom å bidra til økt sosial mobilitet og bryte sosial arv. Vi har hatt flere ut i arbeid gjennom dette prosjektet i 2025.
- Krigen i Ukraina med tilhørende flyktingestrøm til Europa vil fortsatt kunne påvirke behovet for ressurser til bosetting, kvalifisering og inkludering gjennom 2026. Det forventes at antall som skal bosettes i 2026 blir betydelig mindre enn de siste årene. Flyktingefondet er avvirket, slik at kostnader utover hva de statlige tilskuddene dekker, må finansieres gjennom netto rammetilførsel.
- Utgiftene til kvalifikasjonsprogrammet (KVP) holdes på lavt nivå i 2026, basert på erfaringer de siste årene, men også som et resultat av presset budsjettamme. Dette området er også en utfordring å budsjettere, da kvalifiseringsstønad er en ytelse som i større grad skal vurderes som alternativ til sosialhjelp. Det er et press fra sentrale myndigheter at bruken av dette programmet skal være økende.
- Det er et press for å få flyktingene ut i arbeid så raskt som mulig, og en økt arbeidsretting av opplæringen. På Hvaler gjør vi grep på dette området gjennom å ha kombinerte løp med norskopplæring og språkpraksis hos lokale arbeidsgivere to dager i uka. Vi vil også nyttiggjøre oss av særskilte tiltak for ukrainske flyktninger gjennom tiltaksbudsjettet fra den statlige delen av NAV. På Skogstunet har NAV Hvaler sin Jobbmatch-avdeling som brukes som praksissted for både flyktninger og andre. Enheten har både sykkelverksted og snekkerverksted og et rammeverksted. Dette gir gode muligheter for å kombinere språkopplæring med praktisk arbeid, og i 2025 har det vært en bedre utnyttelse av disse lokalene enn i 2024. Erfaringene er at det er språkkunnskapene som er det største hinderet for å komme i jobb. Hvaler næringsforening er en viktig samarbeidspartner, og understøtter en helhetlig lokal strategi som skal bidra til at flest mulig blir selvhjulpne etter bosetting.

Koordinerende enhet

Enheten er kjent med brukere som vil kunne ha behov og rettighet til tilbud som innebærer daglig oppfølging. I samarbeid med utøvende tjenester planlegges det for å kunne ivareta dette i størst mulig grad i egen organisasjon. Det er noe usikkerhet knyttet til om behovene hos de aktuelle innbyggerne vil bli utløst før kommunen er i stand til å tilby disse tjenestene selv. Kommunen har begrenset med omsorgsboliger og sykehjemmet har heller ikke fått flere rom siden forrige planperiode. Antall innbyggere

som får en demensdiagnose øker. Dette er også i tråd med tallene fra aldring og helse og demenskartet. Befolkningen i Hvaler er eldre enn gjennomsnittet i Norge og har derfor også en høyere andel med demens. Ifølge tall fra aldring og helse har kommunen i dag 105 innbyggere med en demensdiagnose. Prognose for antall personer med demens i 2030 er 193. Med dette som utgangspunkt er det grunn til å anta at kommunen i årene som kommer kan være i behov av en forsterket avdeling med bedre muligheter for skjerming for å motvirke unødvendig uro hos pasienten. Dette har ikke Hvaler kommune i dag og derfor må slike plasser kjøpes utenfor kommunen. Det vil også være behov for ett større og mer differensiert tilbud til hjemmeboende med demens og deres pårørende i årene fremover. Dette vil kunne omfatte økt dagtilbud for den demente og avlastningstiltak for pårørende.

Vedlegg

Vedlegg – Forskriftsrapporter

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Oppr. budsjett 2025	Rev. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Rammetilskudd	-140 524	-156 756	-161 872	-168 216	-168 202	-168 235	-168 235
Inntekts- og formuesskatt	-196 578	-211 031	-208 531	-214 861	-214 861	-214 861	-214 861
Eiendomsskatt	-58 326	-58 500	-57 300	-62 500	-64 200	-64 350	-64 550
Andre generelle driftsinntekter	0	0	0	0	0	0	0
Sum generelle driftsinntekter	-395 428	-426 287	-427 703	-445 577	-447 263	-447 446	-447 646
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	341 262	338 139	345 337	373 426	374 662	372 995	372 445
Avskrivninger	50 166	59 000	59 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Sum netto driftsutgifter	391 428	397 139	404 337	423 426	424 662	422 995	422 445
Brutto driftsresultat	-4 000	-29 148	-23 366	-22 151	-22 601	-24 451	-25 201
Renteinntekter	-7 313	-7 200	-8 200	-8 900	-9 800	-10 200	-10 700
Utbytter	-436	-450	-100	-150	-150	-150	-150
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	40 686	37 900	39 002	40 202	40 794	43 296	44 045
Avdrag på lån	43 764	47 000	41 178	39 500	39 292	39 536	40 036
Netto finansutgifter	76 701	77 250	71 880	70 652	70 136	72 482	73 231
Motpost avskrivninger	-50 166	-59 000	-59 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
Netto driftsresultat	22 535	-10 898	-10 487	-1 499	-2 465	-1 969	-1 970
Disponering eller dekning av netto driftsresultat							
Overføring til investering	0	1 100	1 100	1 230	1 230	1 230	1 230
Avsetninger til bundne driftsfond	5 121	7 776	7 776	1 643	1 643	1 643	1 643
Bruk av bundne driftsfond	-1 969	0	0	-2 324	-2 324	-2 324	-2 324
Avsetninger til disposisjonsfond	0	2 022	236	950	1 916	1 420	1 421

Økonomiplan for 2026-2029

	Regnskap 2024	Oppr. budsjett 2025	Rev. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Bruk av disposisjonsfond	-24 313	0	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0	1 375	0	0	0	0
Sum	-21 160	10 898	10 487	1 499	2 465	1 969	1 970
disponeringer eller dekning av netto driftsresultat							
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	1 375	0	0	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Oppr. budsjett 2025	Rev. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Politisk styring	4 011	3 656	3 702	4 454	4 454	4 454	4 454
Lederstøtte og stab	35 597	41 301	42 290	41 738	41 488	41 488	41 488
Oppvekst og kultur	112 216	116 192	116 844	114 274	113 874	113 874	113 874
Teknisk	17 916	13 375	17 068	21 254	21 254	21 254	21 254
Helse og Friskliv	204 011	199 214	210 982	228 779	229 779	229 779	229 779
Finans	0	4 959	-4 991	-1 838	-952	-2 619	-3 169
Sum bevilgninger drift, netto	373 752	378 697	385 896	408 661	409 897	408 230	407 680
Herav:							
Avskrivninger	31 179	32 982	32 982	36 114	36 114	36 114	36 114
Netto renteutgifter og -inntekter	-162	-200	-199	-199	-199	-199	-199
Avsetninger til bundne driftsfond	5 121	7 776	7 776	1 643	1 643	1 643	1 643
Bruk av bundne driftsfond	-1 969	0	0	-2 324	-2 324	-2 324	-2 324
Bruk av disposisjonsfond	-1 680	0	0	0	0	0	0
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	341 262	338 139	345 337	373 426	374 662	372 995	372 445

Økonomiplan for 2026-2029

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Oppr. budsjett 2025	Rev. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Investeringer i varige driftsmidler	72 502	75 942	75 123	54 995	73 201	75 230	41 350
Tilskudd til andres investeringer	2 300	500	384	0	0	600	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	1 054	1 100	1 100	1 230	1 230	1 230	1 230
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0	0
Sum	75 856	77 542	76 607	56 225	74 431	77 060	42 580
investeringsutgifter							
Kompensasjon for merverdiavgift	-7 763	-3 748	-4 428	-2 261	-4 930	-6 720	-4 900
Tilskudd fra andre	-160	0	0	0	-1 660	-9 440	-6 800
Salg av varige driftsmidler	-310	0	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av lån	-67 331	-72 694	-71 079	-51 134	-66 611	-59 670	-29 650
Sum	-75 564	-76 442	-75 507	-53 395	-73 201	-75 830	-41 350
investeringsinntekter							
Videreutlån	18 590	24 000	40 000	14 000	14 000	14 000	14 000
Bruk av lån til videreutlån	-16 882	-24 000	-40 000	-14 000	-14 000	-14 000	-14 000
Avdrag på lån til videreutlån	2 935	7 500	7 500	7 500	7 500	7 500	7 500
Mottatte avdrag på videreutlån	-6 013	-6 500	-6 500	-7 500	-7 500	-7 500	-7 500
Netto utgifter videreutlån	-1 370	1 000	1 000	0	0	0	0
Overføring fra drift	0	-1 100	-1 100	-1 230	-1 230	-1 230	-1 230
Avsetninger til bundne investeringsfond	4 785	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-3 708	-1 000	-1 000	-1 600	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	0	0	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	1 077	-2 100	-2 100	-2 830	-1 230	-1 230	-1 230
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	0	0	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd

1. Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Oppr. budsjett 2025	Rev. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan Sum 2026- 2029
Lederstøtte og stab								
Digitalisering av eiendomsarkivet	2 564	0	3 049	0	0	0	0	0
Kvalitetssystem	0	100	200	0	0	0	0	0
Ny nettside og ny intranettside utarbeides etter modell fra Fredrikstad kommune	0	200	200	0	0	0	0	0
Samleutskifting Pcer	0	0	1 250	0	375	0	0	375
Prosjektkostnader nytt ERP-system	0	0	500	0	0	0	0	0
Sikkerhetstiltak rådhuset HMS	0	0	0	300	0	0	0	300
Sum Lederstøtte og stab	2 564	300	5 199	300	375	0	0	675
Oppvekst og kultur								
Lekeapparat Hauge barnehage	0	250	250	0	0	0	0	0
Skifte av huskestativ	154	0	0	0	0	0	0	0
Skoler edb utstyr	385	750	750	750	750	750	750	3 000
Digitalt verktøy barnehager	142	0	130	0	0	0	0	0
Styringsystem meråpent bibliotek	0	150	150	0	0	0	0	0
Grillhytte Asmaløy	0	250	250	0	0	0	0	0
Prosjekt tilrettelegging Kollen mm	0	1 750	0	0	0	0	0	0
INNGANGSPARTI	505	0	0	0	0	0	0	0
NASJONALPARTKSENTER								
Ny henger for oppbevaring, salgsvogn, arrangementer og festivaler	0	313	0	0	0	0	0	0
Tilrettelegging av infallsporter, turistdestinasjon, destinasjonsråd, torget mm	0	1 000	500	250	250	0	0	500
Lager inngjering	0	375	0	0	0	0	0	0
Inventar ny hvaler skole	297	0	0	0	0	0	0	0
Oppgradering av naturfagsrom	0	0	0	100	1 900	0	0	2 000
Utstyr skole	0	250	250	250	250	250	250	1 000
Sum Oppvekst og kultur	1 483	5 088	2 280	1 350	3 150	1 000	1 000	6 500
Teknisk								
Fiber til Hvalersamfunnet	0	1 250	0	0	0	0	0	0
Oppdatering av historiske kart - digitalisering Statens kartverk	0	125	0	0	0	0	0	0
Digitalisering av kommunens plangrunnlag	0	125	125	150	250	0	0	400
Fiber el data 5 års avskr	1 329	0	0	0	2 250	625	625	3 500
Fiber kabel 30 års avskr	4 787	0	2 813	0	4 750	1 250	1 250	7 250
Fiber rør/graving 40 års avskr	381	0	1 562	0	3 750	1 250	1 250	6 250
Aldersoppgradering elektro	244	0	0	0	0	0	0	0
Toaletter utgårdskilen	633	0	0	0	0	0	0	0
Investeringstiltak: standardheving bygg	3 378	1 875	1 875	3 538	2 500	2 500	2 500	11 038

Økonomiplan for 2026-2029

	Regnskap 2024	Oppr. budsjett 2025	Rev. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan Sum 2026- 2029
Etterbruk av skolebygg - prosess og planlegging	217	0	288	0	0	0	0	0
Adgangskontroll, lås og beslag på kommunale formålsbygg	605	0	313	0	750	125	125	1 000
Servicebygg og brannstasjon - andel rammefinansiert	25 500	2 500	2 500	0	0	0	0	0
Heis Kornmagasinet	687	0	0	0	0	0	0	0
Småskala enøk tiltak	0	0	0	1 000	625	625	0	2 250
Utredning energibesparing	346	0	313	0	0	0	0	0
Utredning parkeringshus	6	0	0	0	0	0	0	0
Garasjebygg/enkelt verksted til bruk i undervisning	67	1 500	2 051	0	0	0	0	0
Kommunale boliger	100	0	0	0	0	0	0	0
ressurskrevende tjenester								
Utvidelse av sykehjemmet	188	0	0	0	2 500	22 600	0	25 100
Nye rørføringer til tørrsprinkleranlegg Dypedalåsen, ev vanntåkeanlegg	0	2 000	2 000	0	0	0	0	0
Utviklingsprosjekt Florenområdet	0	750	0	0	0	0	0	0
Overvåkningsutstyr skoleområde	0	0	0	0	1 000	0	0	1 000
Kommunale boliger	0	0	0	0	0	1 000	17 000	18 000
ressurskrevende bolig								
Ombygging og etablering til moderne vaskeri Dypedalåsen	0	0	0	150	0	0	0	150
Oppgradering av kommunale boliger Dypedalåsen og Kristinelia	0	0	0	1 875	0	1 875	0	3 750
Varmepumpe rådhuset	0	0	0	0	2 750	0	0	2 750
Brannbil Vesterøy	5 071	0	0	0	0	0	0	0
RENOVASJONSBIL - AS64498 - SCANIA P450	150	0	0	0	0	0	0	0
Driftsbil VA	788	0	0	0	0	0	0	0
Biler håndttertjenesten	465	0	0	0	0	0	0	0
Rv bil	20	3 650	3 650	2 819	1 171	0	0	3 990
Bil håndverkere budsjett 2025	0	0	0	750	0	750	0	1 500
Va bil budsjett 2025	0	0	0	770	780	780	1 750	4 080
Kyststier - skilting og merking	0	125	0	0	0	0	0	0
Prosjektering og oppgradering av torget	0	250	0	0	0	0	0	0
Hel-delvis nedgravde husholdningsavfallscontainere	1 891	1 000	7 000	2 500	1 000	1 000	1 000	5 500
BÅT PIONER MULTI 2025	154	0	0	0	0	0	0	0
Industrimaskiner - renhold	0	0	0	325	0	0	125	450
Frontklipper (gressklippermaskin)	0	0	0	0	0	0	425	425
Multimaskin gress snø feiing	132	0	0	0	0	0	0	0
MOTOR YAMAMA 2025	106	0	0	0	0	0	0	0
VA Ledningsnett	15 757	38 554	28 554	16 800	22 100	21 350	1 500	61 750
VA Pumpestasjoner	406	11 904	11 904	18 800	20 500	18 000	9 600	66 900
VA Utvikling	850	500	500	500	500	500	500	2 000
Asfaltering - standardheving	0	1 250	0	0	0	0	0	0
Sum Teknisk	64 256	67 358	65 448	49 977	67 176	74 230	37 650	229 033
Helse og Friskliv								
Fornyelse skilting	0	0	138	0	0	0	0	0
Legeliste	0	720	0	0	0	0	0	0
Prosjektledelse velferdsteknologi	1 620	0	0	0	0	0	0	0
Dataprogram barneverntjenesten	0	0	312	300	0	0	0	300

Økonomiplan for 2026-2029

	Regnskap 2024	Oppr. budsjett 2025	Rev. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan Sum 2026- 2029
Oppgradering datautstyr, dokumentasjonsverktøy	0	150	150	0	0	0	0	0
Programvare	0	313	313	0	0	0	0	0
sykesignal/pasientvarslingsanlegg								
Oppussing resepsjon og legekontor	30	0	0	0	0	0	0	0
Hurtiglader Dypedalåsen	429	0	0	0	0	0	0	0
Ladestasjoner for el- biler på Østerhaug	0	0	0	200	0	0	0	200
Kontorer Herredshuset	0	0	0	250	0	0	0	250
Varebil kjøkken budsjett 2025	0	938	0	0	0	0	0	0
	436	0	0	0	0	0	0	0
Bil hjemmetjenesten	351	0	0	0	0	0	0	0
Bil hjemmetjenesten	351	0	0	0	0	0	0	0
Bil hjemmetjenesten	351	0	0	0	0	0	0	0
Bil hjemmetjenesten	351	0	0	0	0	0	0	0
Bil tilrettelagte tjenester budsjett 2025	0	875	875	0	0	0	0	0
Tjenestebiler Hjemmetjenesten budsjett 2026	0	0	0	1 500	2 500	0	2 500	6 500
Medisinsk utstyr DH sykehjem	0	0	0	350	0	0	200	550
Sky-løsning Sensio	0	0	0	250	0	0	0	250
pasientvarslingssystem								
Nye hjelpemidler til korttidslager	0	0	0	130	0	0	0	130
Oppdatering av verksted	0	0	0	120	0	0	0	120
hjelpemiddellager								
Tilsyn e-lås ny ordning Swed-lock	0	0	0	138	0	0	0	138
Trygghetsalarmer og armbånd	0	0	0	130	0	0	0	130
Hjelpemidler som ikke dekkes av hjelpemiddelsentralen	0	0	208	0	0	0	0	0
Kjøkkenovner Dypedal	279	0	0	0	0	0	0	0
Senger hjelpemidler utstyr beredskap	0	200	200	0	0	0	0	0
Sum Helse og Friskliv	4 198	3 196	2 196	3 368	2 500	0	2 700	8 568
Investeringer i varige driftsmidler	72 502	75 942	75 123	54 995	73 201	75 230	41 350	244 776

2. Tilskudd til andres investeringer

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Oppr. budsjett 2025	Rev. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan Sum 2026- 2029
KIRKELIGE INVESTERINGER	2 300	500	0	0	0	0	0	0
TAK SPJÆRØY	0	0	-229	0	0	0	0	0
KIRKE								
HC TOALET	0	0	613	0	0	0	0	0
KIRKENS HUS								
Minnelund	0	0	0	0	0	600	0	600
Tilskudd til andres investeringer	2 300	500	384	0	0	600	0	600

3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Oppr. budsjett 2025	Rev. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan Sum 2026- 2029
EGENKAPITALTILSKUDD KLP	1 054	1 100	1 100	1 230	1 230	1 230	1 230	4 920
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	1 054	1 100	1 100	1 230	1 230	1 230	1 230	4 920

4. Utlån av egne midler

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Oppr. budsjett 2025	Rev. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan Sum 2026-2029
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum del 1- 4	75 856	77 542	76 607	56 225	74 431	77 060	42 580	250 296

Økonomisk oversikt drift etter § 5-6

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Oppr. budsjett 2025	Rev. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Rammetilskudd	-140 524	-156 756	-161 872	-168 216	-168 202	-168 235	-168 235
Innteks- og formuesskatt	-196 578	-211 031	-208 531	-214 861	-214 861	-214 861	-214 861
Eiendomsskatt	-58 326	-58 500	-57 300	-62 500	-64 200	-64 350	-64 550
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-27 102	-20 593	-21 143	-18 926	-18 926	-18 926	-18 926
Overføringer og tilskudd fra andre	-78 545	-66 202	-64 765	-66 921	-66 721	-66 521	-66 521
Brukerbetalinger	-11 710	-11 153	-10 933	-13 168	-13 168	-13 168	-13 168
Salgs- og leieinntekter	-129 681	-134 749	-131 939	-132 595	-132 595	-132 595	-132 595
Sum driftsinntekter	-642 465	-658 985	-656 484	-677 187	-678 673	-678 656	-678 856
Lønnsutgifter	291 902	302 892	304 632	321 419	322 019	322 019	322 019
Sosiale utgifter	77 105	70 244	76 447	76 659	77 345	75 478	74 928
Kjøp av varer og tjenester	187 875	172 691	168 036	182 191	181 941	181 941	181 941
Overføringer og tilskudd til andre	31 417	25 010	25 003	24 767	24 767	24 767	24 767
Avskrivninger	50 166	59 000	59 000	50 000	50 000	50 000	50 000

Økonomiplan for 2026-2029

	Regnskap 2024	Oppr. budsjett 2025	Rev. budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Sum driftsutgifter	638 465	629 837	633 117	655 037	656 073	654 206	653 656
Brutto driftsresultat	-4 000	-29 148	-23 366	-22 151	-22 601	-24 451	-25 201
Renteinntekter	-7 313	-7 200	-8 200	-8 900	-9 800	-10 200	-10 700
Utbytte	-436	-450	-100	-150	-150	-150	-150
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	40 686	37 900	39 002	40 202	40 794	43 296	44 045
Avdrag på lån	43 764	47 000	41 178	39 500	39 292	39 536	40 036
Netto finansutgifter	76 701	77 250	71 880	70 652	70 136	72 482	73 231
Motpost avskrivninger	-50 166	-59 000	-59 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
Netto driftsresultat	22 535	-10 898	-10 487	-1 499	-2 465	-1 969	-1 970
Disponering eller dekning av netto driftsresultat							
Overføring til investering	0	1 100	1 100	1 230	1 230	1 230	1 230
Avsetninger til bundne driftsfond	5 121	7 776	7 776	1 643	1 643	1 643	1 643
Bruk av bundne driftsfond	-1 969	0	0	-2 324	-2 324	-2 324	-2 324
Avsetninger til disposisjonsfond	0	2 022	236	950	1 916	1 420	1 421
Bruk av disposisjonsfond	-24 313	0	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	1 375	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	-21 160	10 898	10 487	1 499	2 465	1 969	1 970
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	1 375	0	0	0	0	0	0

§5-7 Oversikt over gjeld og andre vesentlige forpliktelser

Lån i KLP kommunekreditt	406 078 002
Lån i Kommunalbanken	354 064 573
Lån i Husbanken	105 800 312
Sum lånegjeld pr 1.1.25	865 942 887

Samlet lån (tall i 1000kr)	Budsjett	Øk.plan	Øk.plan	Øk.plan	Øk.plan
	2025	2026	2027	2028	2029
Lån ved årets inngang	865 942	928 343	946 477	980 296	1 006 930
Bruk av lån	71 079	51 134	66 611	59 670	29 650
Avdrag på lån	- 41 178	- 39 500	- 39 292	- 39 536	- 40 036
Nye lån til videreutlån	40 000	14 000	14 000	14 000	14 000
Avdrag på lån til videreutlån	-7 500	-7 500	-7 500	-7 500	-7 500
Langsiktig gjeld 31.12	928 343	946 477	980 296	1 006 930	1 003 044

Vedlegg - Investeringer per program

Andre investeringer

Beløp i 1000

Investering	Økonomiplan				Sum 2026-29
	2026	2027	2028	2029	
Lederstøtte og stab					
Egenkapitaltilskudd KLP	1 230	1 230	1 230	1 230	4 920
Minnelund	0	0	600	0	600
Samleutskifting Pcer	0	375	0	0	375
Sikkerhetstiltak rådhuset HMS	300	0	0	0	300
Sum Lederstøtte og stab	1 530	1 605	1 830	1 230	6 195
Oppvekst og kultur					
Oppgradering av naturfagsrom	100	1 900	0	0	2 000
Skoler edb utstyr	750	750	750	750	3 000
Tilrettelegging av infallsporter, turistdestinasjon, destinasjonsråd, torget mm	250	250	0	0	500
Utstyr skole	250	250	250	250	1 000
Sum Oppvekst og kultur	1 350	3 150	1 000	1 000	6 500

Teknisk

Økonomiplan for 2026-2029

Investering	Økonomiplan				Sum
	2026	2027	2028	2029	2026-29
Adgangskontroll, lås og beslag på kommunale formålsbygg	0	750	125	125	1 000
Bil håndverkere budsjett 2025	750	0	750	0	1 500
Digitalisering av kommunens plangrunnlag	150	250	0	0	400
Fiber el data 5 års avskr	0	2 250	625	625	3 500
Fiber kabel 30 års avskr	0	4 750	1 250	1 250	7 250
Fiber rør/graving 40 års avskr	0	3 750	1 250	1 250	6 250
Frontklipper (gressklippermaskin)	0	0	0	425	425
Industrimaskiner - renhold	325	0	0	125	450
Investeringstiltak: standardheving bygg	3 538	2 500	2 500	2 500	11 038
Kommunale boliger ressurskrevende bolig	0	0	1 000	17 000	18 000
Ombygging og etablering til moderne vaskeri Dypedalåsen	150	0	0	0	150
Oppgradering av kommunale boliger Dypedalåsen og Kristinelia	1 875	0	1 875	0	3 750
Overvåkningsutstyr skoleområde	0	1 000	0	0	1 000
Småskala enøk tiltak	1 000	625	625	0	2 250
Utvidelse av sykehjemmet	0	2 500	22 600	0	25 100
Varmepumpe rådhuset	0	2 750	0	0	2 750
Sum Teknisk	7 788	21 125	32 600	23 300	84 813
Helse og Friskliv					
Dataprogram barneverntjenesten	300	0	0	0	300
Kontorer Herredshuset	250	0	0	0	250
Ladestasjoner for el-biler på Østerhaug	200	0	0	0	200
Medisinsk utstyr DH sykehjem	350	0	0	200	550
Nye hjelpemidler til korttidslager	130	0	0	0	130
Oppdatering av verksted hjelpemiddellager	120	0	0	0	120
Sky-løsning Sensio pasientvarslingssystem	250	0	0	0	250
Tilsyn e-lås ny ordning Swed-lock	138	0	0	0	138
Tjenestebiler Hjemmetjenesten budsjett 2026	1 500	2 500	0	2 500	6 500
Trygghetsalarmer og armbånd	130	0	0	0	130

Økonomiplan for 2026-2029

Investering	Økonomiplan				Sum
	2026	2027	2028	2029	2026-29
Sum Helse og Friskliv	3 368	2 500	0	2 700	8 568
Sum	14 036	28 380	35 430	28 230	106 076

Selvkost

Beløp i 1000

Investering	Økonomiplan				Sum
	2026	2027	2028	2029	2026-29
Teknisk					
Hel-delvis nedgravde husholdningsavfallscontainere	2 500	1 000	1 000	1 000	5 500
Rv bil	2 819	1 171	0	0	3 990
Va bil budsjett 2025	770	780	780	1 750	4 080
VA Ledningsnett	16 800	22 100	21 350	1 500	61 750
VA Pumpestasjoner	18 800	20 500	18 000	9 600	66 900
VA Utvikling	500	500	500	500	2 000
Sum Teknisk	42 189	46 051	41 630	14 350	144 220
Sum	42 189	46 051	41 630	14 350	144 220

Andre investeringer

Lederstøtte og stab

Minnelund

Prosjektet Minnelund ved Spjærøy kirkegård, skyves til tidligst 2028.

Samleutskifting Pcer

Utskifting av nettverktstyr i kommunale bygg.

Sikkerhetstiltak rådhuset HMS

Etter gjennomført ROS-analyse på rådhuset er det avdekket behov for å sikre at ikke uvedkommende kommer seg inn i kontorlandskapene i 1. og 2. etg. inkludert ordførers kontor og tilgang til servicetorget kontor. Investeringen skal dekke materialkostnader, adgangskort.

Oppvekst og kultur

Oppgradering av naturfagsrom

Oppgradering av naturfagsrom i tråd med ny læreplan om praktisk naturfag

Skoler edb utstyr

Alt digitalt utstyr foreldes og må byttes ut over tid. Skolen har 450 digitale enheter og beregner behov for utskifting hvert 4. år. (ca. 1/4 av enhetene hvert år). Svært mange av våre pedagogiske ressurser er digitale, og det er nødvendig med kontinuerlig vedlikehold av enheter, skjermer og trådløse sendere. Kutt i vedlikeholdet vil forringe skolens arbeid betraktelig. Enheter elever bruker utsettes for stor slitasje og enhetene ansatte bruker må oppdateres i samsvar med kravene fra arbeidsfeltet.

Tilrettelegging av infallsporner, turistdestinasjon, destinasjonsråd, torget mm

I tråd med føringene knyttet til Hvaler som reiselivsdestinasjon/reiselivsstrategien «Hvaler Hele Året», forpliktelser som Nasjonalparkkommune, YHNP Besøkscenter og Nasjonalparkens nye besøksstrategi skal det oppgraderes nye informasjonstavler ved innfallsporene, ny innfallsport og rasteplass ved Økholmen, skilting langs fylkesveien med mere.

Utstyr skole

Skolen drifter en arbeidsplass der ca. 450 mennesker oppholder seg daglig. Skolen har små investeringsbehov etter nybygg i 2021 og renovering av ungdomsskoledelen i 2019. Samtidig vil en arbeidsplass av vår størrelse og bruk oppleve slitasje og hærverk som medfører behov for vedlikehold og oppgraderinger. Ved etablering av Hvaler barne- og ungdomsskole i 2021 ble det gjennomført høy grad av gjenbruk av inventar og utstyr. Det er kontinuerlig behov for innkjøp av stoler, pulter, oppbevaring osv. Et moderat investeringsbudsjett sikrer at skolen vedlikeholdes over tid. For 2026 er det budsjettet med kr 200 000 til dette formålet.

Teknisk

Adgangskontroll, lås og beslag på kommunale formålsbygg

Adgangskontroll lås og beslag (3 barnehager)

Bil håndverkere budsjett 2025

Behov for en ny håndverkerbil i 2026 og en i 2029

Digitalisering av kommunens plangrunnlag

Digitalisering av kommunens plangrunnlag - eldre reguleringsplaner og k-planer.

Fiber el data 5 års avskr

Videre utbygging av fibernettet for å øke antall abonnenter.

Fiber kabel 30 års avskr

Videre utbygging av fibernettet for å øke antall abonnenter.

Fiber rør/graving 40 års avskr

Videre utbygging av fibernettet for å øke antall abonnenter.

Frontklipper (gressklippermaskin)

For effektiv klipping av kommunale grøntarealer.

Industrimaskiner - renhold

Vakemaskin sanitæranlegg Skjærhalden, moppevaskemaskin Sandbakken samt to gulvvaskemaskiner

Investeringstiltak: standardheving bygg

Egen prioriteringsliste liste over planlagte og nødvendige oppgraderinger av bygg/anlegg er utarbeidet/vedlagt. Standardheving bygg i.h.t. tilstandsvurdering . Dette er ikke vedlikehold. Ordinært vedlikehold skal framgå av driftsbudsjettet. Av tiltak nevnes etter-isolering av vekker og tak, ominnredning på grunn av endrede funksjonskrav, pålegg ved tilsyn, oppgradering av gamle sikringsskap mv.

Kommunale boliger ressurskrevende bolig

Utsette prosjektet pga uavklart tomtesituasjon. Forventet oppstart 2027 med slutføring i 2028. Totalutgift 46 mil kr med husbankstøtte på 18 mil i 2028 som da blir 28-20 =8 mil kr i 2028. Det skal avsettes 8.000.000 i 2030.

Ombygging og etablering til moderne vaskeri Dypedalåsen

Utredning. Behandles i egen sak til kommunestyret 3 tertial 2025. Kjøp av tjenester fra VIUNO eller nabokommune kan være alternativ .

Oppgradering av kommunale boliger Dypedalåsen og Kristinelia

Oppgradering til dagens standard 4 av 5 boliger Spjærøy 216-224 samt 2 enheter i Kristinelia. Boligene er gamle, trenger helrenovering samt oppgradering bl. a for å kunne tilfredsstille krav til å få inn seng og andre hjelpemidler. Boligene på Dypedalåsen har til tider blitt bruk som backup for sykehjemmet.

Overvåkningsutstyr skoleområde

Fulldekket kameraovervåkning av skole-/kulturområdet på Asmaløy. Hensikten er at det forventes å ha preventiv virkning for å unngå uønskede hendelse/hærverk utenom ordinær åpningstid.

Småskala enøk tiltak

Småskala enøk-prosjekt bygg etterisolering, varmepumper, solceller, styringssystemer og generell kompetanseheving. Det forutsettes at prosjektet skal gi innsparing på kort og lang sikt. Og at det søkes ENOVA-støtte der det er mulig. Luft/luft varmepumper, Oppgradere styringssystemet for maksimal utnyttelse av batteribank Sandbakken.

Utvidelse av sykehjemmet

Realisering i 2027, husbankstøtte 2028, Løst inventar (herunder senger) må budsjetteres separat (helse 6000kr/m² x 540 m² kan være et estimat)

Varmepumpe rådhuset

Varmepumpe luft/vann med forventet inntjeningstid 7-9 år Tilskudd ENOVA (30%) forventes utbetalt i etterkant jan/feb 2027. Alternativ er væske/vann varmepumpe med 9 borebrønner til en kostnad på 5 mil. kr med tilskudd på 1 mil. kr fra ENOVA Inntjeningstid 8-10 år

Helse og Friskliv

Dataprogram barneverntjenesten

Eksisterende fagprogram for barneverntjenesten fases ut og det gis ikke lenger support til dette programmet . Dette er dermed nødvendig med anskaffelse av nytt fagprogram og anskaffelsen er utført i samarbeid med andre samarbeidskommuner.

Kontorer Herredshuset

Mobilt team har vært "trangbodd" i mange år. Enheten har, i dialog med eiendom, identifisert muligheter for å utvide antall arbeidsstasjoner med to plasser ved fjerning av trappegang og ombygging til ett kontor i hver etasje. Utbedringen påvirker ikke innbygger- eller ansatttilgang til bygget.

Ladestasjoner for el- biler på Østerhaug

El- bil ladere på Østerhaug. Muligheten for å lade bilen på ØH er per dags dato via en "ordinær"kontakt som ble installert i 2014, som nå ikke holder dagens standard. Det er ønskelig med flere ladere der man kan lade kommunale biler, biler til brukerne og tjenestebiler på en effektiv, miljøvennlig og forsvarlig måte. Utbygging av ladestasjon for å kunne lade beboerbiler som benyttes av tjenesten, samt tjenestebil.

Medisinsk utstyr DH sykehjem

Behov for utskifting av vaskemaskin av type dekontaminatorer på sykehjem lang- og korttidsavdeling. Av 4 eksisterende som alle er av eldre/ gammel modell og delvis defekt, er per i dag kun 2 maskiner i tilnærmet normaldrift. Det er stor belastning på utstyret og ikke tjenlig.

Nye hjelpemidler til korttidslager

Oppdatering av lagerkapasitet grunnet slitasje og behov for utskifting av nødvendige hjelpemidler

Oppdatering av verksted hjelpemiddellager

Vårt hjelpemiddellager reparerer hjelpemidler selv i så stor grad som mulig. Dette innebærer naturlig nok at vi kan benytte hjelpemidlene lenger, og slipper å sende hjelpemidler eksternt for service. Investeringen bidrar til dette.

Sky-løsning Sensio pasientvarslingssystem

Prosjektledelse og kostnader knyttet til skysetting av hele pasientvarslingsanlegget på Sykehjemmet. Nåværende system driftes via Fredrikstad, og er en løsning som ikke lenger støttes av leverandør. Kommunen vil gjennom ny løsning også få direkte tilgang til support fra leverandør, som vil være forenklende for oss. Investeringskostnad: 250 000,-

Tilsyn e-lås ny ordning Swed-lock

E-låser bidrar til at hjemmetjenesten kan besøke komme inn til hjemmeboende med en masternøkkel som passer alle beboerdører med vedtak om oppfølging fra hjemmetjenesten. Vår versjon av produktet forlenges ikke fra leverandør, og vi er dermed i behov av å oppgradere til løsning som supporteres.

Tjenestebiler Hjemmetjenesten budsjett 2026

Hjemmetjenestens biler er i bevegelse døgnet rundt. Dette medfører naturlig slitasje og behov for utskiftning. For 2026 er det behov for å bytte tre av bilene.

Trygghetsalarmer og armbånd

Prosjektledelse knyttet til skysetting av trygghetsalarmløsning. Prosjektledelseoppgaven kjøpes av leverandør knyttet til prosjektet.

Selvkost

Teknisk

Hel-delvis nedgravde husholdningsavfallscontainere

Utskifting av containere for å møte krav om kildesortering

Rv bil

Skifte av bil som følge av alder og slitasje

Va bil budsjett 2025

Skifte av biler som følge av alder og slitasje

VA Ledningsnett

Utvidelse av ledningsnett iht. VA-plan for planperioden

VA Pumpestasjoner

Ombygging av pumpestasjoner og vannkummer.

VA Utvikling

Videreføring av smartvann styringssystem